

Inštitut za sociologijo in
filozofijo pri Univerzi v
Ljubljani

SOCIALNO PSIHOLOŠKI FAKTORJI V NAČRTOVANJU
DRUŽINE

Dr. "KATJA BOH

1975

KAZALO

	<i>stran</i>
UVOD	1 - 2
IZHODISČA RAZISKAVE	2 - 8
PREDMET IN CILJI RAZISKAVE	9 - 12
METODOLOGIJA	
1. Izbor anketirane populacije	13
2. Opis anketirane populacije	13 - 20
3. Instrumenti	21 - 23
3.1. Semantični diferencial	21
4. Obdelava podatkov	23 - 24
ANALIZA IN INTERPRETACIJA	
1. Merjenje konotativnega pomena.....	25 - 29
1.1. Semantični profili	29 - 41
1.2. Pomen pojma OTROK	42 - 47
1.3. Pomen pojma DRUŽINE	47 - 49
1.4. Pomen pojma ZAKON	49 - 51
1.5. Pomen pojma SPOLNI ODNOS	51 - 53
1.6. Pomen pojma KONTRACEPCIJA	53 - 55
1.7. Pomen pojma ABORTUS	55 - 57
1.8. Povzetek in zaključki	57 - 62
2. Sprejemljivost za kontracepcijo	62 - 68
2.1. Kontracepcijska praksa	68 - 75
2.2. Povzetek in zaključki	75 - 77
3. Želimo si otroke	78 - 84
3.1. Zakaj si respondentke želijo otroke ..	84 - 87
3.2. Negativna motivacija za otroke	87 - 88
3.3. Zakaj respondentke ne želijo otrok ...	88 - 90
3.4. Pozitivna motivacija za otroka, pri ženah, ki si jih ne želijo	90 - 93
3.5. Povzetek in zaključki	93-94
OPOMBE	95 - 98
LITERATURA	99 - 100
DODATEK	

Naslov: SOCIALNO PSICOLOŠKI FAKTORJI V NAČRTOVANJU DRUZINE

INSTITUT ZA SOCIOLOGIJO IN FILOZOPIJO PRI UNIVERZI
V LJUBLJANI

Nosilec: Dr. Katja Boh

U V O D

Problemom človeške reprodukcije in njene regulacije pristopajo različne znanstvene discipline z različnih, za njihovo stroško specifičnih vidikov. Discipline, katerih predmet opazovanja so makro-družbene strukture, dajejo več povdarka globalnim razvojnim trendom. Demografi, ki so se med prvimi začeli ukvarjati s populacijskimi problemi ostajajo na ravni agregatnih podatkov. Njihov predmet opazovanja so velike kategorije ljudi in njihove analize nam kažejo kakšne so smeri razvoja populacije v določeni regiji, deželi ali v svetovnem merilu. Demografi dajejo predikcije o razvoju in rasti prebivalstva, ponavadi v odvisnosti od smeri in hitrosti razvoja v ekonomski sferi, manj jih zanimajo neekonomski razlogi za takšen razvoj. Ker ostajajo na agregatnem nivoju analize je tudi razumljivo, da ne upoštevajo individualnih razlik znotraj agregatnih skupin.

Demografi so skupaj z ekonomisti prvi opozorili na hitro rast prebivalstva, ki v nekaterih delih sveta ogroža realizacijo ekonomskih in socialnih razvojnih ciljev, kar je v teh deželah privelo do eksplicitnih politik in ukrepov za regulacijo rojstev. Njihovi izsledki rabijo tudi za ugotavljanje upadanja rodnosti ali stagnacijo rasti v nekaterih drugih deželah, kar je dalo povod za formulacijo pronatalističnih politik. Demografi so brez dvoma odigrali odločilno vlogo pri oblikovanju populacijskih politik, saj pa tudi njihove analize ostajajo prav na tistih ravneh agregatnih podatkov, ki so uporabni v

politiki ter narodnem in mednarodnem načrtovanju. In vendar si prokreativnega obnašanja ljudi in kompleksnih situacij v katerih se oblikujejo različni vzorci tega obnašanja ni možno razložiti samo na osnovi demografskih in ekonomskeh podatkov. Stopnja nacionalne fertilnosti je koncem koncem odvisna od zapletenega procesa odločanja, ki se pod vplivom vseh vrste dejavnikov /ekonomskeh, političnih, kulturnih in individualno psiholoških/ dogaja v primarnih odnosih, v interakciji med dvojicami oz. družinskimi člani. Vemo, da so žene in moški, ki nikoli ne izpolnijo zaželenega števila otrok, drugi, ki ga presežejo in npr. tretji, ki zna jo svoje želje zadovoljivo urešničiti. Naloga sociologa /posebno družinskega sociologa/ in socialnega psihologa je, da pokažeta kateri so tisti dejavniki, ki ustvarjajo razlike med posamezniki in skupinami in kakšna je njihova motivacija pri načrtovanju rojstev. Samo pod pogojem da poznamo motive, ki uravnavajo človekovo vedenje, pa najsi gre za vedenje, ki je v skladu z idejo o načrtovanju rojstev, ali za vedenje, ki temu očitno nasprotuje, je možno ustrezeno ukrepati, če in kadar je to v interesu staršev in otroka ali širše družbene skupnosti.

IZHODIŠČA RAZISKAVE

V najširšem pomenu besede pomeni "načrtovanje družine" enega od elementov ekonomskega in socialnega načrtovanja družbenega razvoja. Politika načrtovanja družine deluje v smeri izboljšanja fizičnega in socialnega okolja v katerem družina živi in v katerega se rojevajo njeni novi člani. V tako definirano politiko načrtovanja družine sodijo potem takem tudi vse tiste politike in ukrepi /v zdravstvu, sociali, ekonomiji, izobraževanju itn./, ki dvigujejo materialno in socialno raven prebivalstva in se s tem ustvarjajo pogoji za zavestno in odgovorno odločanje na področju prokreacije.^{/1/}

Vedno redkeje, toda še vedno srečamo avtorje in nacionalne politike, ki načrtovanje družine enačijo s pojmom omejevanja

rojstev v svrho čim hitrejšega zmanjševanja naravnega prirasta prebivalstva v nekaterih deželah tretjega sveta. Tudi te politike uvajajo ekonomske in socialne ukrepe in še zlasti propagirajo načrtovanje družine z uvajanjem sodobnih metod kontracepcije.

Med različne definicije načrtovanja družine sodijo tudi tiste, ki načrtovanje družine izenačujejo s sodobno kontracepcijo. Kontracepcija sodi v načrtovanje družine, ni pa isto kot načrtovanje družine. Kontracepcija je le ena od njenih željenih metod, pa najsi je njen eksplicitni cilj omejevanje rojstev, ali odgovorno starševstvo.

Termin načrtovanje družin pogosto in zmotno zamenjujemo z metodami za regulacijo rojstev, kamor sodi kontracepcija. Tudi raziskava o kateri poročamo nosi naslov: Socialno-psihološki faktorji v načrtovanju družine. Uporabili smo pojem, ki je pri nas najbolj udomačen, četudi je potrebno uvodoma povedati, da smo se v tej raziskavi omejili zgolj na različne načine za regulacijo rojstev. Želeli smo ugotoviti kakšen odnos imajo ljudje do teh metod in kaj ovira njihovo učinkovito rabo.

Proces odločanja o rojstvu ali ne-rojstvu otroka ter izboru metod za regulacijo rojstev se vedno dogaja v določenem sistemu družbenih odnosov. Prvi pogoj, ki mora biti izpolnjen zato, da lahko moški in žene sprejmejo ponujene metode za regulacijo rojstev in zavestno načrtujejo število otrok ter razmake med porodi, je spremjanje patriarchalnih odnosov v družini, za katere je značilna dominacija moža nad ženo v demokratični in enakopravni položaj obeh partnerjev /pri tem ne gre spregledati, da je tudi možnost reguliranja rojstev poseben činitelj v tem procesu/. Ko materinstvo ni več edina ženina vloga in ko se tudi ženi odprijejo številne možnosti razvoja in oblik zadovoljevanja njenih potreb na vseh živ-

ljenjskih področjih, enako kot moškemu, dobi načrtovanje rojstev svoj pravi smisel in pomen. Raziskave pa kažejo, da ljudje tudi tam, kjer so že izpolnjeni nekateri, predvsem materialni pogoji za uspešno regulacijo rojstev in kjer je politika načrtovanja družine z uporabo sodobne kontracepcije pozitivno sankcionirana v političnih dokumentih in zakonodaji, le neradi sežejo po ponujenih sredstvih. Pogosto še vedno naletimo na odpore in to ne samo pri potencialnih porabnikih kontracepcije, marveč tudi tistih kategorijah ljudi, ki naj bi si prizadevali za njeno čim širšo uporabo.

V Jugoslaviji in še posebej v Sloveniji imamo že nekaj zelo informativnih raziskav, ki kažejo na odnos med različnimi načini regulacije fertilnosti ter fertilnostjo in različnimi socio-ekonomskimi ter kulturnimi dejavniki. Večina teh raziskav pristopa z vidika demografske in medicinske stroke, vendar vključujejo tudi marsikatero za sociologa zanimivo dimenzijo. Strnjeno bi lahko rekli, da se rezultati raziskav, ki so bile opravljene na teritoriju Jugoslavije bistveno ne razlikujejo od rezultatov, ki so jih raziskovalci dobili v drugih deželah. Tudi pri nas, se pri regulaciji fertilnosti še vedno kažejo razlike med regijami /glede na socio-ekonomsko razvitost posamezne regije/, med etničnimi in religioznimi skupinami /kulturni faktorji/, med posameznimi sloji /pri čemer so razlike med ruralnim in mestnim prebivalstvom, med bolj in manj izobraženimi itn./, in med posameznimi družinami /vzorec interakcije v družini/ ter med posamezniki^{/2/}.

Sodeč po statističnih podatkih se poraba antikoncipiensov med našim prebivalstvom hitro širi, posebno hormonska sredstva. V letu 1964. ko je stekla domača proizvodnja hormonskih antikoncipiensov, so lekarne izdale 2.800 zavojčkov, v naslednjem letu že 26.616 zavojčkov, v letu 1972 pa 600.669 zavojčkov. Poraba vseh drugih kontracepcijskih sredstev /mehaničnih in kemičnih, razen kondoma/ se je občutno zmanjšala^{/3/}. Vendar, če število v letu 1972 prodanih zavojčkov delimo z 12, kar bi

bil približno letna poraba tablet na eno ženo, ugotovimo, da uporablja tablete nekaj več kot 50.000 žena. Po popisu z leta 1971. je bilo v Sloveniji 390.270 žena v fertilni dobi /starost od 15 - 44 let/. To bi pomenilo, da hormonske tablete uporablja približno 13% žena v fertilni dobi. Seveda pa moramo upoštevati, da se hormonske tablete veliko uporabljajo tudi v terapevtske namene. Istočasno kažejo statistike, da je število splavov še relativno visoko. Vseh splavov je bilo v Sloveniji leta 1955 - 13,4, leta 1965 - 37,9 in leta 1971 še vedno 26,6, na 1.000 žena.^{/4/}

Študija o abortusih v Sloveniji^{/5/} je zajela 4.733 prosilk za abortus, oz. žena, ki so v času ko je tekla raziskava imele abortus. Med njimi je bilo skoraj 34% ali 1/4 žena, ki so pred tem imele že enega ali več abortusov. Samo 9% patientk je pred abortusom že uporabljala kontracepcijska sredstva /oralne tablete in IUD/, 10 % manj sigurna sredstva /diafragma, kondom in kemijska sredstva/, 39% coitus interruptus in ritmično metodo, 42% pa je izjavila, da ne uporablja nobene zaščitne metode. Po uporabi abortusa se je uporaba kontraceptivov sicer povečala od 9% na 27%, vendar je značilno, da se odstotek žena, ki pred abortusom niso uporabljale nobenega zaščitnega sredstva, tudi po abortusu ni bistveno zmanjšal /število je padlo od 41,9% na 38,6%. In vendar je to tista populacija, ki je, če ne preje, pa ob abortusu, dobila vse potrebne informacije in navodila o uporabi sodobnih kontraceptivov. Če bi tej skupini dodali še tiste žene, ki jih do sedaj še nismo zajeli v takšne analize, potem moramo ugotoviti, da je število žena v fertilni dobi, ki uporabljajo kontracepcijo še nezadovoljivo.

Raziskovalcu pa se ob takšni situaciji postavlja vprašanja: Kdo so te žene in kdo so njihovi partnerji? Kakšne so njihove značilnosti in kakšne so značilnosti družinskega in družbenega okolja v katerem živijo? Kateri so motivi, ki jih odvračajo od tega, da bi izrabile možnosti, ki jih jim ponujajo stro-

kovne službe in kateri so motivi, ki spet pri drugih pogojujejo njihovo sprejemljivost za kontracepcijo? Zakaj prizadevanja, da bi se spremenila sedanja situacija /zmanjšalo število abortusov, ustvarili pogoji za odgovorno starševstvo/ nimajo zaželenih učinkov?

Podatki, dosedanjih raziskav kažejo kako se stališča in kontracepcijsko obnašanje spreminja glede na izobrazbo in poklic porabnika /ali ne-porabnika/ kontracepcije. Čim višja je izobrazba tem več je verjetnosti, da bodo stališča do kontracepcije pozitivna in pripravljenost za uporabo večja. Izobrazba in poklic sta zelo pomembna indikatorja na osnovi katerih je možno sklepati na čisto določen življenjski stil ljudi, na čisto določene oblike obnašanja, ne le na področju prokreacije, marveč tudi na vseh drugih področjih življenja. Bolj izobraženi ljudje razvijejo aspiracije in pričakovanja /ni potrebno posebej povdariti, da so jih njihova specifična pričakovanja iz aspiracije tudi motivirale k pridobivanju izobrazbe/, ki jih lahko realizirajo s sprejemanjem novih vlog, pri čemer obstaja več možnosti, da se za določen čas, ali dokončno odrečejo družinskim oz. starševskim vlogam, če menijo, da oboje ni kompatibilno. V tej zvezi govorimo o poklicu kot alternativi družinskim, posebno materinski vlogi. Poklic se kot alternativa pojavlja zlasti pri tistih ženah, ki želijo v svojem poklicu posebno uspeti. To pa so povečini /če ne izključno/ žene z višjo ali visoko izobrazbo. Za razumevanje prokreativnega obnašanja žena je zato potrebno vedeti kakšne so ženine aspiracije v poklicu. Ali opravlja svoj poklic zato, da prispeva k družinskemu proračunu, ali je to ekonomska prisia, ker družina s samo eno plačo ne more zagotoviti življensko potrebnega minimuma, ali zato, da družina zmore nekatere posebne izdatke? Žena je lahko motivirana za poklic, ker želi biti ekonomsko neodvisna, ali želi v svojem poklicu "delati kariero". Čim bolj je žena motivirana za svoje poklicno delo, tem več je verjetnosti, da se bo zavestno odrekala materninstvu in, da bo sprejemljiva za kontracepcijo^{6/}.

Poleg izobrazbe vplivajo na prokreativno obnašanje žena še: zaposlenost /veliko je žena, ki imajo izobrazbo, pa svojega poklica ne izvajajo/, in vrsta poklica. Višje izobražene, pa nezaposlene žene imajo v povprečju enako ali celo večje število otrok kot zaposlene in manj izobražene. Poleg tega je pomembna tudi vrsta poklica. Žene, ki so se izobrazile za tradicionalno "ženske" poklice, imajo v povprečju manj otrok kot one, ki so se izobrazile za manj "ženske" poklice z istim, ali celo manjšim številom let šolanja^{/7/}.

V tej študiji se pravzaprav nismo žeeli posebej ukvarjati z vlogo socio-ekonomskih dejavnikov pri oblikovanju kontraceptivnega obnašanja respondentov. To je predmet druge raziskave, ki jo pripravlja Inštitut za sociologijo in filozofijo v sodelovanju z Inštitutom za načrtovanje družine v Ljubljani^{/8/}. Vendar so te ugotovitve dragocene zato, ker kažejo, da se za socio-ekonomskimi, skrivajo še nekatere druge variable, ki lahko različno oblikujejo obnašanje ljudi in povzročajo razlike med posamezniki in skupinami, ki po nekaterih svojih karakteristikah pripadajo istim družbenim slojem.

Motivacija za ali proti uporabi kontracepcije je lahko različna. Lahko je odvisna od kulturnih činiteljev, ki določajo družinske odnose in s tem tudi stališča do prokreacije in kontracepcije. Odločitev o rojstvu ali ne-rojstvu otroka in uporabi ali neuporabi kontracepcije se godi v interakciji med obema partnerjema, ki se v svojih odločitvah lahko podrejajo kulturnim normam. Takšne norme n.pr. "predpisujejo" vlogo žene, načine njene afirmacije, idealno število otrok, vrednost otrok za družino, "dovoljujejo" čisto določene oblike seksualnega obnašanja, druge pa "prepovedujejo", določajo, kaj so tabuirana področja in določajo meje tolerance znotraj katерih posameznik ali dvojica še niso izpostavljeni negativnim družbenim sankcijam. Odločitve so nadalje lahko odvisne tudi števila in vsebini informacij, ki jih ljudje dobijo, od osebnih nagnenj, pa nekaterih individualnih izkušenj.

Kontracepcija je sredstvo za načrtovanje rojstev, ko si starši otroka želijo in ko je to iz socialnih in medicinskih vidikov indicirano, oziroma sredstvo za preprečevanje nezaželjene zanositve. Oba cilja se nujno ne izključujejo, marveč se lahko dopolnjujejo. Žena lahko uporablja kontracepcijo zato, da bi trenutno preprečila zanositve, ker pač želi imeti otroka kasneje, ko bo menila, da so izpolnjeni potrebni pogoji. Lahko pa žena uporablja kontracepcijo zato, ker se želi izogniti nezaželenim posledicam seksualnega akta, ne da bi sploh mislila na otroka. Koncept načrtovanja družine izhaja iz vsaj dveh temeljnih predpostavk: 1/ da se bodo ljudje, ko bodo zato ustvarjeni potrebni pogoji in glede na svojo odgovornost, ki jo imajo do svojih še nerojenih otrok, trezno in premišljeno odločali o številu otrok, ki jih bodo načrtovali ter razmaki med porodi; 2/ da se ljudje pri načrtovanju družine /čitaj kontracepciji/ odločajo v prvi vrsti glede na pomen, ki ga ima kontracepcija za starševstvo in potomstvo. Kontracepcijalne metode in tehnike se v tem kontekstu pojavljajo v funkciji prokreacije in samo kot sredstvi tega cilja /načrtovanja rojstev/. "... Zdi se da uporaba tako nevtralnega pojma kot je "načrtovanje družine", daje raziskovalcem in načrtovalcem politike možnost, da se previdno izognejo drugim elementom /sexu/ v tem procesu ...", piše Bardwick^{9/}.

Odločitev za kontracepcijo in njena uporaba je lahko motivirana z odgovornim starševstvom. Toda tudi v tem primeru je starševstvo dolgoročni cilj, medtem ko gledano kratkoročno je kontracepcija le sredstvo za preprečevanje nezaželjene zanositve, ki nastane kot posledica spolnega odnosa. Kontracepcije in motivacije zanjo ali proti njej zato ni možno razumeti samo glede na pomen, ki ga ima kontracepcija za odgovorno starševstvo, marveč tudi in v prvi vrsti glede na pomen, ki ga ima kontracepcija v zakonskih/partnerskih in spolnih odnosih.

PREDMET IN CILJI RAZISKAVE

Ljudje se vedejo glede na to kakšen pomen imajo zanje različne situacije in objekti. Nekatere situacije in objekti jih privlačijo, drugi odbijajo. Ni pa nujno, da se ljudje teh svojih čustev vedno zavedajo. Lahko so izven zavesti, le delno v zavesti, ali se v zavesti ljudi pojavljajo kot nedoločeni sentimenti.

Situacija ali objekt dobi pravi pomen, ko ga človek asocira z nekim drugim objektom ali izkustvom. Asociiranje je torej prenašanje pouembnejših izkustvenih kvalitet iz ene situacije v drugo ali iz enega objekta na drugega. Pri tem delujejo principi kognitivnega strukturiranja, takoimenovani Gestalt procesi. To pomeni, da se pri raziskovanju pomena, ki ga lahko imajo posamezne situacije za človeka /v našem primeru so to kontracepcija sredstva ali naploh kontracepcija praksa/ mora težiti k temu, da se odkrijejo takšni Gestalti /situacije in objekti/, ki so tesno povezani v psihične strukture. Dominantni elementi takšnih struktur določajo pomen konkretni situaciji ali objektu.

Mehanizem prenašanja izkustvenih kvalitet iz ene situacije v drugo je dobro poznan v reklami. Pri embalaži izdelkov je potrebno paziti, da barve pri kupcu ne bi izzvale neprijetnih asociacij in ga s tem odvrnile od nakupa. Belo barvo ljudje asocirajo s čistočo in svežino, rumeno s sončno svetlobo. Deterženti niso nikoli v črni ali rjavi embalaži. Vijoličasta barva ni primerna za prehranbene proizvode, ker jo ljudje asocirajo s pokvarjenim in strupenim. V kozmetiki se vonji asocirajo s cvetjem, cvetje pa je spet simbol lepote, svežine, mladosti. Vonji se asocirajo tudi z drugimi simboli. Vonj po tobaku s simboli "moškosti", sladki vonji s simboli "ženskosti".

Mnogokrat slišimo, da gojijo ljudje do nekaterih oseb negativna čustva enostavno zato, ker z njihovim imenom asocirajo

neprijetne izkušnje. V vsaki kulturi imamo celo vrsto stereotipov na osnovi katerih nereflektirano ocenjujemo stvari po principu slabo-dobro. In če se pojavi nova situacija ali objekt, ki se na kakršenkoli način povezuje s takšnim stereotipom, obstaja velika verjetnost, da bomo novo situacijo ovrednotili glede na pomen, ki nam ga "vsiljuje" znani stereotip.

Tudi kontracepcija je za marsikatero ženo in moškega nova in še neznana situacija in lahko predpostavljamo, da se tudi njen pomen formira glede na predhodne pozitivne in negativne izkušnje s situacijami, ki se s kontracepcijo asociirajo. Ko govorimo o kontracepciji pogosto uporabljamo pojem načrtovanje družine, verjetno tudi zato, ker vemo, da imajo družinske in starševske vrednote v naši kulturi pozitivno velenco, se asociirajo s pozitivnimi vrednotami, medtem ko se bojimo, da bi utegnila dobiti kontracepcija zaradi asociiranja z nezaželenimi in nesprejemljivimi situacijami negativno konotacijo.

Kontracepcija ni samo sredstvo za načrtovanje željenih otrok, marveč ima lahko še celo vrsto drugih funkcij: omogoča bolj sproščene in nerizične spolne odnose, omogoča ženam in moškim večjo emancipacijo itn., zato je potrebno razlago za sprejemanje ali odklanjanje kontracepcije iskati tudi v teh različnih pomenih, ki jih lahko ima kontracepcija za ljudi. Ker je kontracepcija sredstvo za preprečevanje nezaželenih zanostev je nemogoče, da je ljudje ne bi asociirali s spolnim aktom. V tem primeru je lahko kontracepcija ovrednotena glede na pozitivne ali negativne izkušnje na področju spolnosti. V primeru, da je spolni odnos negativno vrednoten, kar je lahko posledica kulturnih stereotipov in/ali osebnih izkušenj, je velika možnost, da bo tudi kontracepcija negativno vrednotena.
/lo/

Kontracepcija lahko dobi svoj pomen tudi prek drugih elementov v partnerskih odnosih, odvisno od tega kako so ti odnosi definirani. Če imata partnerja, ali samo eden od partnerjev kon-

zervativen odnos do zakonske zveze, če sta prevzela tradicionalne vloge, če drug od drugega pričakujeta popolno odvisnost, zvestobo, je seks tabu, potem se lahko pripeti, da bosta takšna partnerja kontracepcijo doživljala kot ogrožajočo in jo odklonila. Nasprotno bosta partnerja pri katerih njun odnos temelji na medsebojnem zaupanju, razumevanju in spoštovanju obojestranskih potreb in želja, tudi bolj sproščena v spolnih odnosih in bolj sprejemljiva za kontracepcijo.

Tudi neposredne neugodne izkušnje s kontracepcijskimi sredstvi, kot so glavoboli, slabosti, krvavitve, ki niso nujno tako boleče, da bi zaradi njih žena morala odkloniti kontracepcijo, so lahko vzrok, da se žena zanjo ne odloči, ali po določenem času preneha. Že sami po sebi neprijetni spreminjači pojavi vzbujajo neprijetne asocijacije z boleznijo, nosičnostjo in menstruacijo. Verjetno bi lahko našeli še celo vrsto drugih elementov in kompleksnih situacij, ki se, tako predpostavljam, lahko asocirajo s kontracepcijo in ji določajo njen pomen.

Raziskovalci običajno iščejo razloge za neuspehe pri načrtovanju družine v nemotiviranosti ljudi za to, da bi omejevali rojstva. Morda velja to še za nekatere zelo primitivne kulture. Nasprotno pa kaže da so ljudje motivirani za to, da preprečujejo zanesitve in omejujejo število otrok, kako bi bilo sicer možno, da rodi žena v vsem svojem življenju enega, dva ali pet otrok. Vprašanje je le, kaj jih ovira, da pri tem ne uporabljajo ponujenih kontracepcijskih sredstev in to tudi v primeru ko so podrobno informirani o njihovih prednostih.

Neuspeha pri širjenju kontracepcije ne gre vedno pripisati samo pomanjkanju motivacije za načrtovanje in omejevanje rojstev marveč nemotiviranosti za uporabo kontraceptivnih sredstev, ali konkretnega kontracepcijskega sredstva. Zakaj pa ljudje in še posebno žene, ki bi se rade izognile zanositvi, rajše prevzemajo riziko in v skrajni sili pristajajo na abortus, namesto, da bi sprejele kontracepcijo? Enega od razlogov za njihovo rezi-

stenco je gotovo iskati tudi v različnih negativnih pomenih, ki jih kontracepcija dobi, ko jo ljudje povezujejo z različnimi, za njih neprijetnimi, "prepovedanimi", situacijami. In katere so te situacije, objekti in/ali odnosi? To je vprašanje, ki si ga danes zastavljajo raziskovalci kontracepcijskega obnašenja. Tudi ta študija naj bi bila droben prispevek k osvetljevanju tega problema. Naš cilj je odkriti nekatere situacije, ki se v kognitivni strukturi ljudi povezujejo s kontracepcijsko prakso in določiti kateri so dominantni elementi v treh situacijah /odnosih/, ki kontracepciji določajo njen pomen.

Lotili smo se malo raziskanega področja. Zaradi omejitev, ki izvirajo iz raziskovalnih pogojev in še neizdelane metodologije, smo se v raziskavi lahko dotaknili le nekaterih problemov. Vendar smo prepričani, da bodo podatki in analize obogatili naše teoretično znanje o prokreativnem /kontraceptivnem/ obnašanju ljudi in rabili kot koristna informacija in vodilo za delo pri uvajanju kontracepcije pri nas in drugje v svetu.

METODOLOGIJA

1. Izbor anketirane populacije

Anketirali smo:

1. Pacientke na Inštitutu za raziskovanje družine v Ljubljani /N = 100/
2. Pacientke v ambulanti bolnice v Slovenjgradcu /N = 24/
3. Skupino moških v Ljubljani in Slovenjgradcu /N = 33/
4. Zdravnike na tečaju za študij tretje stopnje na Zavodu za zdravstveno varstvo v Ljubljani /N = 8/
5. Babice na seminarju v Materinski šoli v Ljubljani /N = 25/
6. Študentke in študente IV. letnika medicinske fakultete v Ljubljani /študentke N = 20, študenti N = 14/

Anketiranje je trajalo 3 mesece, v aprilu, maju in juniju 1975. leta.

2. Opis anketirane populacije

V nadaljnjem prikazujemo samo podatke prve in druge skupine. Ostale anketirane skupine so bile manj številne in so toliko specifične, da jih v tej študiji ne bomo analizirali.

Tabela 1.: Starost

Leta	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
24 let in manj	15	-
25 do 29	35	12
30 do 34	13	8
35 do 39	20	4
40 let in več	17	-
Skupaj:	100	24

Tabela 2.: Izobrazba

Šola	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
nekaj razredov		
osemletke	9	5
dokončana osemletka	18	6
poklicna šola	18	4
srednja šola	37	6
višja šola	8	3
visoka šola	10	-
Skupaj:	100	24

Tabela 3.: Zaposlenost

Zaposlenost	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
je zaposlen-a	81	21
ni zaposlen-a	19	3
Skupaj:	100	24

Tabela 4.: Poklic

Poklic	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
uslužb.z višjo in visoko izobrazbo	13	1
uslužb.s srednjo izobrazbo	33	7
nižji-a uslužb. delavec-ka	38	13
kmet,kmečka gospodinja	3	-
študent-ka dijak-inja	8	-
gospodinja	5	3
Skupaj:	100	24

Tabela 5.: Zakonski stan

<u>Zakonski stan</u>	<u>pacientke Ljubljana</u>	<u>pacientke Slovenjgradec</u>
noročen-a	77	23
samski-a	20	1
razvezan-a	3	-
Skupaj:	100	24

Tabela 6.: Izobrazba partnerja ali zakonskega moža

<u>Izobrazba</u>	<u>pacientke Ljubljana</u>	<u>pacientke Slovenjgradec</u>
nekaj razredov osemletke	6	3
dokončana osemletka	8	5
vokalična šola	32	9
srednja šola	26	4
višja šola	5	1
visoka šola	20	1
Skupaj:	97	23

3 patientke niso vedele kakšno izobrazbo ima partner.

1 patientka iz Slovenjgradača pa nima partnerja.

Tabela 7.: Zaposlenost partnerja ali zakonskega moža

zaposlenost moža/partnerja	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
je zaposlen	90	21
ni zaposlen	6	1
	—	—
Skupaj:	96	22

Ostale anketiranke na vprašanje niso odgovorile, ker nimajo partnerja/zakonskega moža.

Tabela 8.: Poklic partnerja ali zakonskega moža

Poklic moža/partnerja	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
usluž.b.z višjo ali visoko izobrazbo	21	1
usluž.b.s srednjo izobrazbo	29	4
nižji-a uslužb. delavec-ka	43	16
kmet,kmečka gospodinja	—	1
študent-ka dijak-kinja	3	—
gospodinja	0	—
	—	—
Skupaj:	96	22

Ostali respondenti na vprašanje niso odgovorili.

Tabela 9.: Število otrok

Otroci	nacentke Ljubljana	nacentke Slovenjgradec
4 otroke in več	4	-
3 otroke	7	2
2 otroka	34	13
1 otroka	33	7
nima otrok	22	2
Skupaj:	100	24

Tabela 10.: Število članov v gospodinjstvu

Število članov	nacentke Ljubljana	nacentke Slovenjgradec
4 člani in več	57	17
3 člane	30	6
2 člana	9	1
Živi sam	4	-
Skupaj:	100	24

Tabela 11.: Respondentov mesečni dohodek

Dohodek v din	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
4.500 in več	4	1
4.000 do 4.499 din	6	2
3.500 do 3.999 din	14	2
3.499 do 3.000 din	16	3
2.500 do 2.999 din	18	4
2.000 do 2.499 din	13	6
1.500 do 1.999 din	10	3
nima dohodka	19	3
	—	—
Skupaj:	100	24

Tabela 12.: Dohodek na člana gospodinjstva

Dohodek v din	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
3.000 din in več	11	—
2.500 do 2.999 din	9	4
2.000 do 2.499 din	17	4
1.500 do 1.999 din	21	6
1.000 do 1.499 din	23	8
500 do 999 din	12	1
499 din in manj	—	—
	—	—
Skupaj:	83	23

Ostale respondentke živijo same, ali na vprašanje niso odgovorile.

Nadalje bi veljalo še povedati, da je velika večina izprašanih respondentk iz nižjih uslužbeniških družin z očeti, ki imajo nedokončano, ali dokončano osemletko ali poklicno šolo. 13 respondentk iz prve skupine ima očeta s srednjo izobrazbo, 4 pa z višjo ali visoko. Izobrazba mater je nekoliko nižja. Največ jih ima nedokončano ali končano osemletko in so po poklicu gospodinje, nekaj manj je nižjih uslužbenk in delavk.

Skoraj vse anketiranke so slovenske narodnosti, le v prvi skupini so 3 hrvatice. Tudi zakoni in partnerstva so nacionalno homogena. Razen 10 respondentk, imajo vse slovenske može/partnerje.

Več kot polovica vseh respondentk staneje v blokih, stolpnicah ali starejših večnadstropnih hišah. Več kot 1/3 jih živi v enodružinskih hišah ali vilah. Več kot 1/2 so lastniki hiš ali stanovanj, približno 1/3 pa najemniki.

Tabela 13.: Število sob

Sobe	pacientke Ljubljana	pacientke Slovenjgradec
3 sobe in več	57	8
2 sobe	29	11
1 soba	14	5
Skupaj:	100	24

Z zelo redkimi izjemami imajo vsi svoje kuhinje, vodo v hiši ali stanovanju in kopalnice. 11 respondentk iz prve in 6 iz druge skupine nimajo kopalnic.

3. Instrumenti

V raziskavi smo uporabili več različnih metod merjenja. Za obravnavo posameznega problema smo izbrali metodo, ki je najbolje ustreza. Za merjenje pomena posameznih pojmov smo uporabili semantični diferencial. Za merjenje vrednosti otrok, želje po otrocih, ter nekatera stališča do kontracepcije in splava smo uporabili likertove skale, pri drugih vprašanjih pa spet sezname in ponekod še vprašanja z odprtimi odgovori.

3.1. Semantični diferencial

Z metodo semantičnega diferenciala^{/11/} smo merili konotativni pomen naslednjih pojmov: otrok, družina, zakon, spolni odnos, kontracepcija in abortus.

V ta namen smo respondentkam in respondentom predložili za vsakega od naštetih pojmov po 17 petstopenjskih ocenjevalnih lestvic s kontrastnimi pridevnikmi /prijeten-neprijeten, lep-grd, uspešen-neuspešen itn./. Navodilo za ocenjevanje je glasilo: Spodaj so našteti pari lastnosti, pri čemer je ena lastnost skrajno negativna, druga pa ima skrajno pozitivno vrednost, med skrajnostnima so vmesne stopnje. Na lestvici, ki je opisana pri vsakem paru lastnosti, obkrožite oceno, ki najbolj ustreza pojmu X. Število -2 pomeni, da nagibate k zelo negativni /slabi/ oceni, -1, da je vaša ocena še vedno negativna, 0 pomeni srednje, to je niti negativna, niti pozitivna, +1 je pozitivna, +2 pa zelo pozitivna ocena.

Iz odgovorov smo izračunali srednje vrednosti za vsako skupino, izdelali skupinske profile in spremenljivke faktorizirali. Na koncu smo izvedli še taksomsko analizo.

Metoda asociacij

Metodo, ki smo jo uporabili je nakakšen kompromis med svobodnimi asociacijami /nestrukturirana situacija/ in strukturiranim vprašanjem. Namesto, da bi respondenti prosto asocirali na različne pojme /stimuluse/, smo jih prosili naj pojem vpišejo z največ 5 lastnostmi. Spet smo uporabili iste pojme: otrok, družina, zakon, spolni odnos, kontracepcija in abortus.

Metodo so že preskušali pri raziskavi o starih ljudeh na gerontološkem oddelku Interne klinike v Pragi^{/12/}, ko so merili stališča do starih ljudi oz. ocene /privlačnosti-odbojnosti/ njihovega fizičnega, psihičnega in socialnega stanja.

V našem primeru metoda ni dala željenih rezultatov v prvi vrsti zato ne, ker je zelo zamudna. Respondentke so vprašanja težko izpolnjevale in malo jih je moglo asocirati 5 lastnosti. Večje število respondentk po prvem poskusu vprašanja ni hotela več izpolnjevati. Odgovori so razočarali tudi zato, ker so bili opisi pojmov stereotipni. Zaradi velikega števila neizpolnjenih vprašanj, odgovorov nismo sistematično analizirali. Za nadaljno rabo bomo vprašanje spremenili in poskušali še z drugimi asociativnimi tehnikami.

Za merjenje vrednosti otroka, motive za otroka in proti njemu smo uporabili vrsto skal, ki smo jih v nekoliko spremenjeni obliki prevzeli iz vprašalnika, ki so ga v mednarodni raziskavi o načrtovanju družine uporabili sodelavci na Inštitutu za populacijske raziskave v Honolulu^{/13/}.

Za merjenje stališč do načrtovanja družine, in njenih posameznih metod ter različnih vedenjskih oblik /kontracepcijska prakse/ smo uporabili skale Likertovega tipa, vprašanja z vnaprej pripravljenimi odgovori ter odprta vprašanja.

Sestavili smo vprašalnik. Poleg odgovorov na vprašanja, sta

naši sodelavki beležili tudi različne druge odgovore, in pripombe respondentk.

Intervju je trajal od najmanj 50 minut do največ 2 ur in pol. Vprašalnike so respondentke izpolnjevale s pomočjo anketarke.

Kot je bilo že povedano, je bilo anketiranje izredno zamudno in težavno. To je bil tudi razlog, da smo ljudi težko motivirali, da so privolili v anketiranje, posebno ko se je o njem izvedelo na ambulantah. V Slovenjgradcu smo morali že po kratkem času prekiniti z anketiranjem, ker so paciente in pacienti že pri vstopu v ambulanto vnaprej odklonili sodelovanje.

Težave smo imeli tudi pri izboru moških. Če bi anketirali partnerje naših respondentk, kar je bila v začetku naša želja, bi jih morali obiskati na domu. Temu smo se odrekli, ker menimo, da ne bi bilo primerno. Takšen način spraševanja pač sodi v medicinsko okolje. Enako velja tudi z pošiljanjem vprašalnika na domove.

Spraševanje smo prekinili po več kot trimesečnem delu, ne zato, ker smo bili zadovoljni z doseženim številom anketiranih oseb, marveč zato, ker smo se odločili, da z nadaljnjim anketiranjem primerjalnih skupin počakamo na naše rezultate in na njihovi osnovi priredimo in skrajšamo instrument za nadaljnje meritve.

4. Obdelava podatkov

Pri obdelavi podatkov smo uporabili dve metodi. Za ugotavljanje zvez med spremenljivkami in vzorcev njihovega grupiranja, smo uporabili metodo faktorske analize, za identificiranje skupin entitet v določenem socioškem prostoru /sistemu, ki ga določajo spremenljivke/ pa metodo taksonomske analize. Vsi postopki so subrutine programskega paketa Statistical System /SS/.

Prva operacija, ki jo je bilo treba izvesti pri faktoriziraju spremenljivk je bila normalizacija /podprogram NORMALIZATION sistema SS/. Čeprav so bile vse spremenljivke v bistvu ordinalnega tipa vendar ne ekvidistančne, je bila normalizacija nujno potreben postopek.

Sledilo je izračunavanje produkt-moment koeficienta korelacije /podprogram CORRELATION sistema SS/. Brez predhodnih operacij bi bile korelacijske variabel pravzaprav koeficienti rang korelacije in čeprav so rang korelacije Spearmanovega tipa tudi produkt-momentni koeficienti korelacije, vendar za multivariate in posebno za faktorsko analizo niso primerni. Nadalje so bili izvedeni še programi INVERSION, ki daje velikost uniknih variacij, koeficiente determinacije in skupno varianco sistema, ter PARTIAL program s parcialnimi korelacijami.

Bazična struktura sistema je bila najprej analizirana v realnem prostoru. Bazične latentne dimenzije so bile definirane kot glavne osi v Hottellingovem smislu. Po podprogramu DIAGONALIZATION so bile s podprogramom HOTELLING izračunane glavne osi, to so vektorji korelacji glavnih komponent in manifestnih spremenljivk.

Pomembne glavne osi so bile transformirane v oblimin pozicijo z Zakrajškovo modifikacijo Jenrich-Sampsonovega algoritma /podprogram DIRECT OBLIMIN sistema SS/, ki je rabil tudi za našo interpretacijo. Po tem programu so bile izračunane koordinate vektorjev manifestnih variabel v poševnokotnem koordinatnem sistemu, interkorelacijske latentnih spremenljivk in communalitete manifestnih spremenljivk. Unikvitete manifestnih variabel in velikost njihove skupne variance so izračunani s podprogramom INVERSION.

Taksonomska analiza je bila izvedena s TAXOBL postopkom /Momić in Zakrajšek, 1973/. Algoritem, ki smo ga uporabili omogoča določanje vpliva latentnih in manifestnih dimenzij na

taksonomske variable. Za interpretacijo smo izbrali variante, ki določa taksone v prostoru oblikin faktorjev.^{/14/}

Faktorska in taksonomska analiza so bile napravljene na vzorcu 124 respondentk /zdržena skupina pacientk iz Ljubljane in Slovenjgradca/. Spremenljivke smo po problemskih področjih razdelili v več skupin. Vsaka skupina spremenljivk je bila posebej obdelana. Rezultate analiz smo prikazali po posameznih skupinah.

ANALIZA IN INTERPRETACIJA

1. Merjenje konotativnega pomena

Vsek znak /beseda, pojem/ ima lahko več pomenov. Govorimo o denotativnem ali ekstenzionalnem ali konotativnem ali intenzionalnem pomenu. Denotativni pomen se nanaša na stvari, pojave, lastnosti, odnose, ki jih znak označuje. Denotativni pomen nekega znaka je določen s konvencijami zato piše Pečjak, da denotativni pomen znakov /besed, pojmov/ pojasnjujejo definicije, ki jih najdemo v leksikonih, besednjakin in enciklopedijah.^{/15/} Raziskave so pokazale, da je denotativni pomen pojmov pri različnih ljudeh /in kulturah/ lahko različen, vendar mnogo bolj podoben kot njegov konotativni pomen. Konotativni pomen je bolj sestavljen, subtilen in prepletен s subjektivnimi elementi.^{/16/} Konotativni pomen je predvsem odvisen od človekove motivacije in njegovega čustvenega doživljanja.

Nekateri pojmi so bolj nasičeni z denotativnim, drugim s konotativnim pomenom. Predpostavljalci smo /pri tem se opira-

mo na izsledke raziskav/, da so pojmi: otrok, družina, zakon, spolni odnos, kontracepcija in abortus emocionalno močno nasičeni. V tej študiji smo želeli ugotoviti katero so komponente konotativnega pomena naštetih pojmov, ker menimo, da bi s tem prispevali k boljšemu razumevanju reakcij ljudi v situacijah, ko lahko postane ta ali ona komponenta konotativnega pomena relativna. Če ima n.pr. zakon ali spolni odnos v kognitivni strukturi ljudi negativno konotacijo, pa se v tej strukturi povezuje s kontracepcijo, je možno, da se bo negativna konotacija prenesla tudi na pojem kontracepcije in v končni konsekvenči vplivala na kontraceptivno obnašanje.

V akcijah za implementacijo kontracepcije opažamo, da se implementatorji in tisti, ki naj bi pri implementaciji sodelovali:

- 1/ pretežno sklicujejo na denotativni pomen pojma kontracepcija;
- 2/ če upoštevajo tudi konotativni pomen, potem samo tiste elemente za katere v naši kulturi sigurno vemo, da imajo pozitivno konotacijo /apelirajo na pozitivne vrednote/: kontracepcija se propagira v asociaciji s pojmi zdrav otrok, željen otrok, odgovorno starševstvo, srečna družina.

Vendar je možno, da se kontracepcija v kognitivni strukturi ljudi pojavlja tudi v zvezi z drugimi pojmi kot so n.pr. zakon, spolni odnos, abortus itn. Verjetno je, da se bo, če imajo ti pojmi pozitivno konotacijo, vajsti pozitivni odnos prenesel tudi na kontracepcijo. V primeru pa, da imajo ti pojmi negativno konotacijo, bo tudi kontracepcija negativno ovrednotena.

Zaradi neupoštevanja morebitnih negativnih konotacij, ali enostavno njihovega "zamolčanja", lahko pride do nezaželenih učinkov pri implementaciji programov in akcij za načrtovanje družine. Če govorimo o ovirah pri načrtovanju družine s kon-

tracepcijo, potem ni nobenega dvoma, da moramo spoznati tudi te, to je negativno vrednotene elemente v percipiranju kontracepcije.

Za merjenje konotativnega pomena naštetih pojmov smo uporabili metodo semantičnega diferenciala. Kot je bilo to že povedano v poglavju o metodah, so naši respondenti vsak pojem ocenjevali s 17 bipolarimi ocenjevalnimi lestvicami s kontrastnimi pridevnikimi:

PRIJ - prijeten-neprijeten
ZAN - zanesljiv-nezanesljiv
USP - uspešen-neuspešen
DOB - dober-slab
SLAB - sladek-grenek
PRAV - pravilen-nepravilen
NAR - naraven-nenaraven
VZP - vzpodbujajoč-zaviralen
ČIST - čist-umazan
MEH - trd-mehak
LEP - lep-grd
GLAD - gladek-hrapav
SVET - svetel-temen
SMIS - smiseln-nesmiseln
POTR - potreben-nepotreben
TOP - topel-hladen

Pred šifre so bile še za vsak pojem dodane kratice:

OTR - otrok
DRU - družina
ZAK - zakon
SPL - spolni odnos
KON - kontracepcija
ABR - abortus

V nadaljnjem postopku smo za ugotavljanje konotativnega pomena pojmov izvedli faktorsko analizo. Ch.E.Osgood in sodelavci /17/ so s faktorsko analizo rezultatov meritev s semantičnim diferencialom, ugotovili več faktorjev pomena. Z različnimi tehnikami faktorske analize je bilo ugotovljeno, da so za strukturo pomena pojmov najznačilnejši trije osnovni faktorji. To so: faktor evaluacije, faktor potence in faktor aktivnosti. Poleg teh treh faktorjev so raziskovalci našli še druge, vendar naj bi bilo s temi tremi faktorji izčrpane vsaj 50% skupne variance. Ostali faktorji so manj jasni in jih je težje identificirati. U.Weinreich našteva še: stabilnostni faktor, faktor togosti, novosti, receptivnosti in agresivnosti /18/.

Med vsemi faktorji je najbolj jasen in najmočneje izražen /izčrpava največji del skupne variance/ evaluativni faktor. Imenujejo ga tudi stališčni faktor, saj nekateri manijo avtorji, da semantični diferencial sploh ne meri pomena, marveč stališča /attitudes/.

Po postopku, ki smo ga na kratko že opisali v poglavju o metodologiji smo naše ocenjevalne lestvice faktorizirali. V nadalnjem bomo prikazali rezultate faktorske analize za vsak uporabljen pojem. Pri vseh šestih pojmih: otrok, družina, zakon, spolni odnos, kontracepcija in abortus smo uporabili iste spremenljivke /17/ ocenjevalnih lestvic s kontrastnimi pridevniki/.

Potem ko so bile spremenljivke normalizirane in standardizirane, so bili opravljeni še drugi postopki, katerih rezultatov zaradi prevelike količine podatkov ne moremo prikazati. Prikazali bomo samo tiste podatke na katere se bomo v analizi in interpretaciji rezultatov neposredno sklicevali. Vsakokrat bomo najprej prikazali OBLIMIN transformacijo glavnih osi /izračunane so bile koordinate vektorjev manifestnih spremenljivk v poševnokotnem koordinatnem sistemu, interkorelacijske latentnih spremenljivk, korelacijske latentnih in manifestnih spremenljiv-

ljivk in komunalitete manifestnih spremenljivk, ter interkorrelacija med oblimin faktorji. Ostali podatki so prikazani v tabelah v dodatku.

1.1. Semantični profili

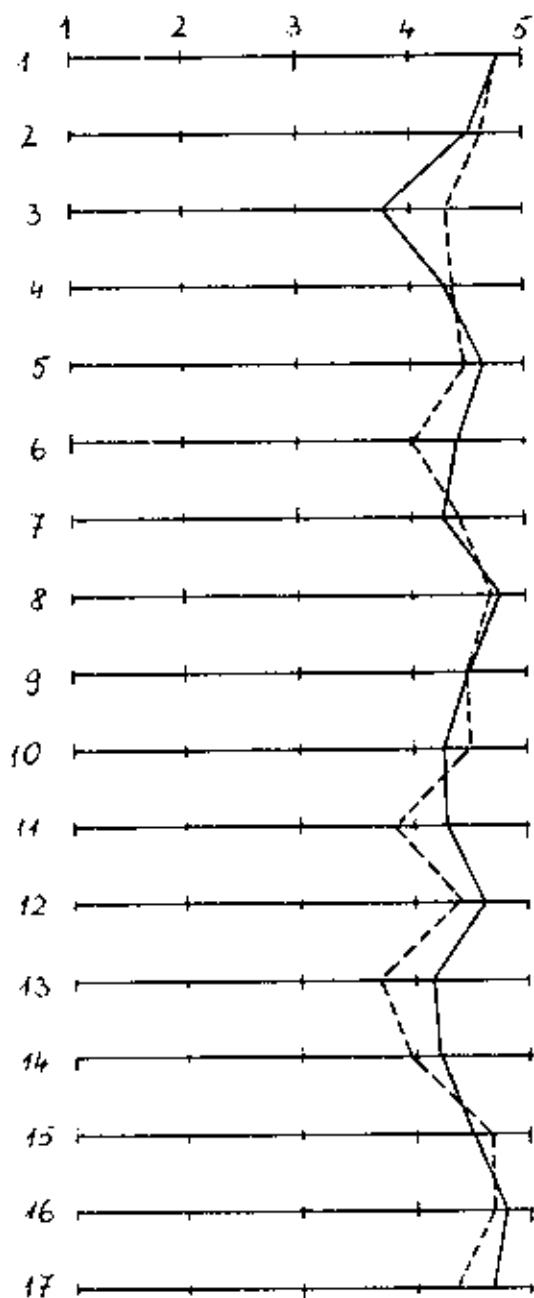
Za semantične profile smo izračunali aritmetične sredine. Standardne deviacije za vsako lestvico prikazujemo na koncu tega poglavja.

Prvih osem grafov kaže primerjavo odgovorov pri dveh pojmih. Aritmetične sredine ocen na lestvicah so izračunane na temelju odgovorov vseh 124 anketiranih žena /iz 1. in 2. skupine/. Iz primerjave je možno videti, koliko se ocene pri posameznih pojmih med seboj razlikujejo.

Grafi 9, 10 in 11 pa prikazujejo aritmetične sredine odgovorov pri skupini pacientk na Inštitutu za načrtovanje družine in pacientk Bolnice v Slovenjgradcu. Iz primerjave profilov je možno razbrati, koliko odgovori obeh skupin diferirajo. Testov signifikance nismo računali. Profili naj bi rabili samo za ilustracijo, težišče obdelave je bilo na faktorski in taksonomski analizi, ki bo v prihodnjih poglavjih podrobno opisana.

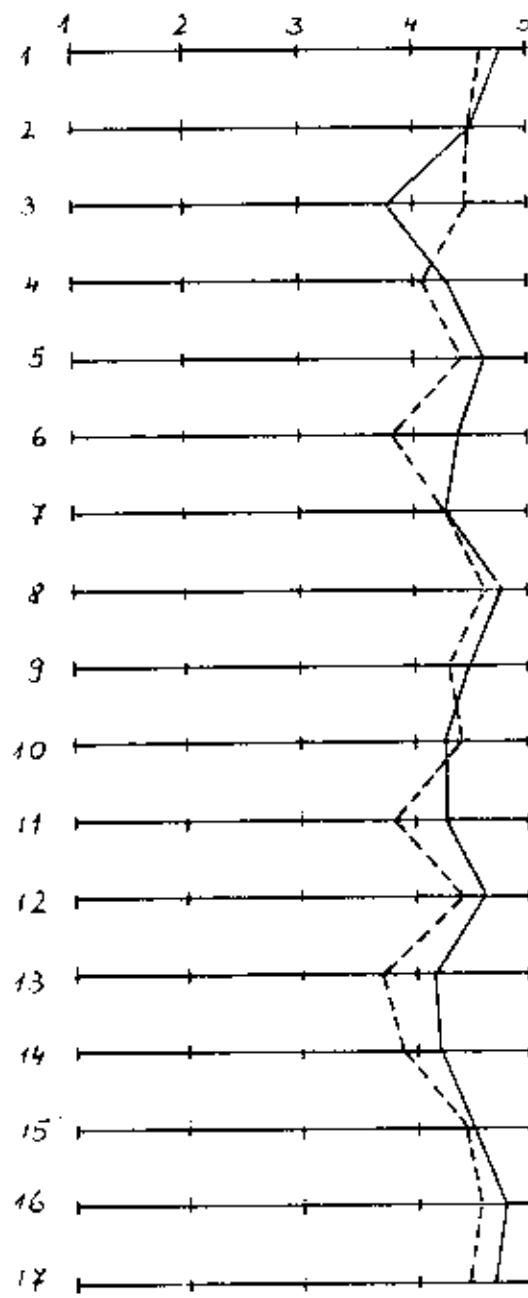
Zelo splošni vtis, ki ga dobimo, če primerjamo posamezne profile je, da so paciente visoko pozitivno ocenjevale lestvice pri pojmih otrok, družina, spolni odnos in zakon, nekoliko nižje ocene je dobila kontracepcija in najnižje abortus. Kontracepcija je bila nižje ocenjena na 6, 8, 11, 12, 13, 14 in 17 lestvici. Če pogledamo katere so te lestvice, bomo videli, da so to predvsem lestvice, ki naj bi merile emocionalni odnos do kontracepcije: pravilen-nepravilen, vzpodbujajoč-zaviralen, lep-grd, gladek-hrapav, svetel-temen in topel-hladen. Naj še pripomnimo, da prav pri teh odgovorih standardne deviacije precej velike /razpršenost odgovorov/ in, da je bilo med ocenami veliko število neodločnih.

GRAF 1

— OTROK

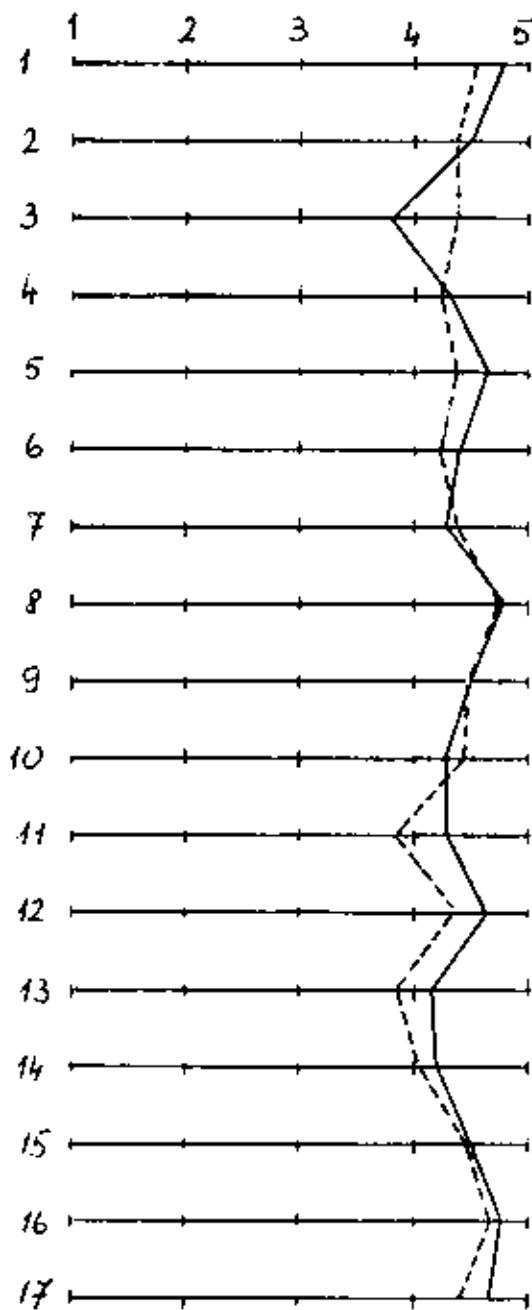
--- DRUŽINA

— OTROK

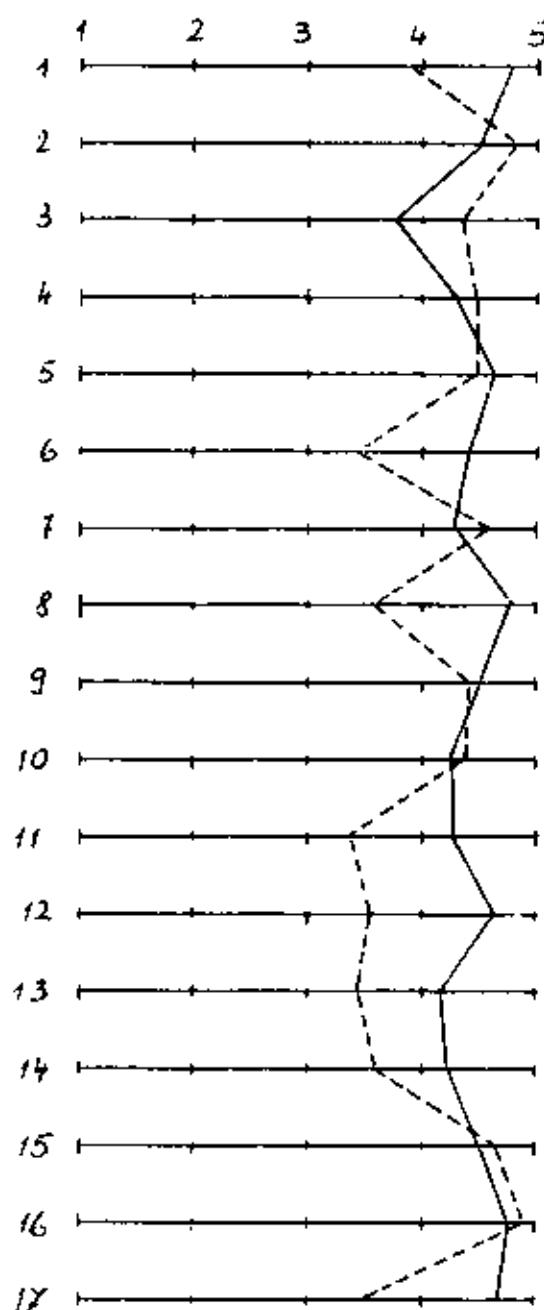
--- ZAKON

GRAF 2

— OTROK

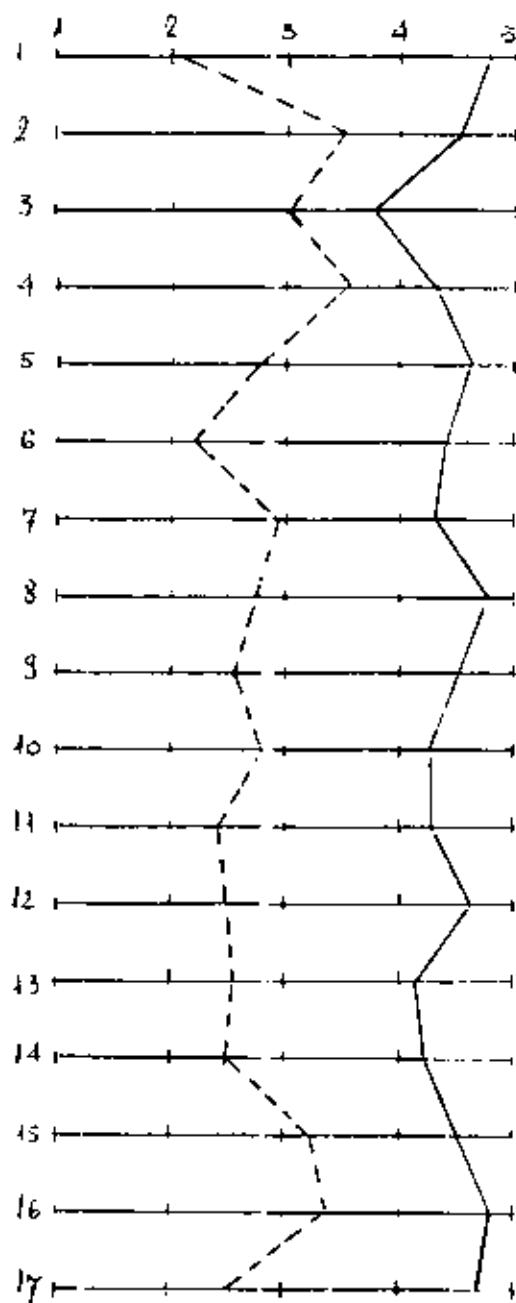
---- SPOLNI ODNOŠ

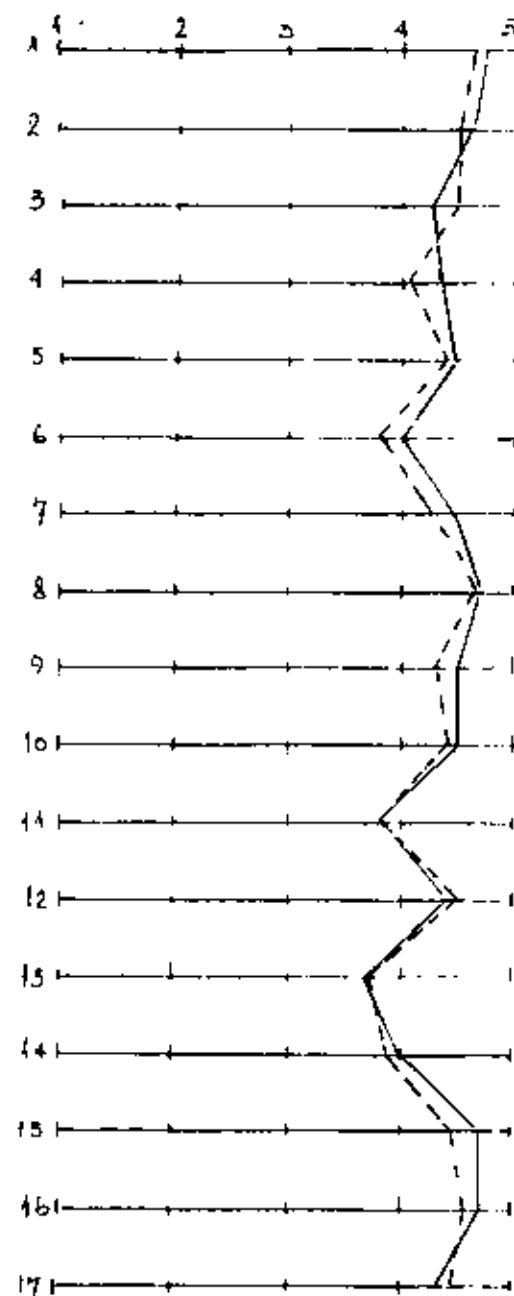
— OTROK

---- KONTRACEPCIJA

GRAF 3

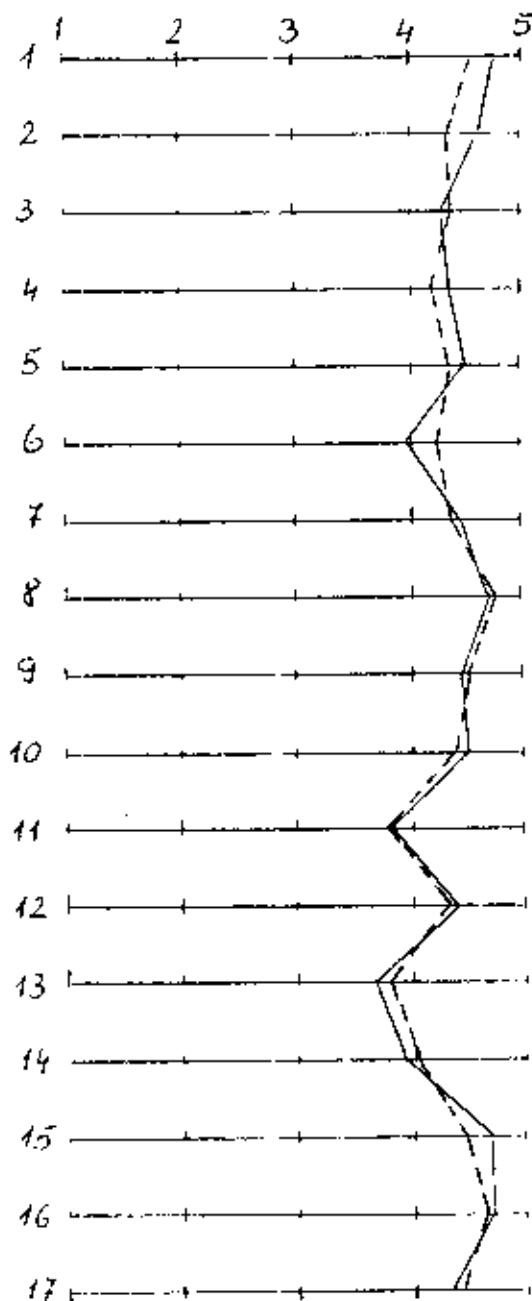

— otrusk
- - - - abortus

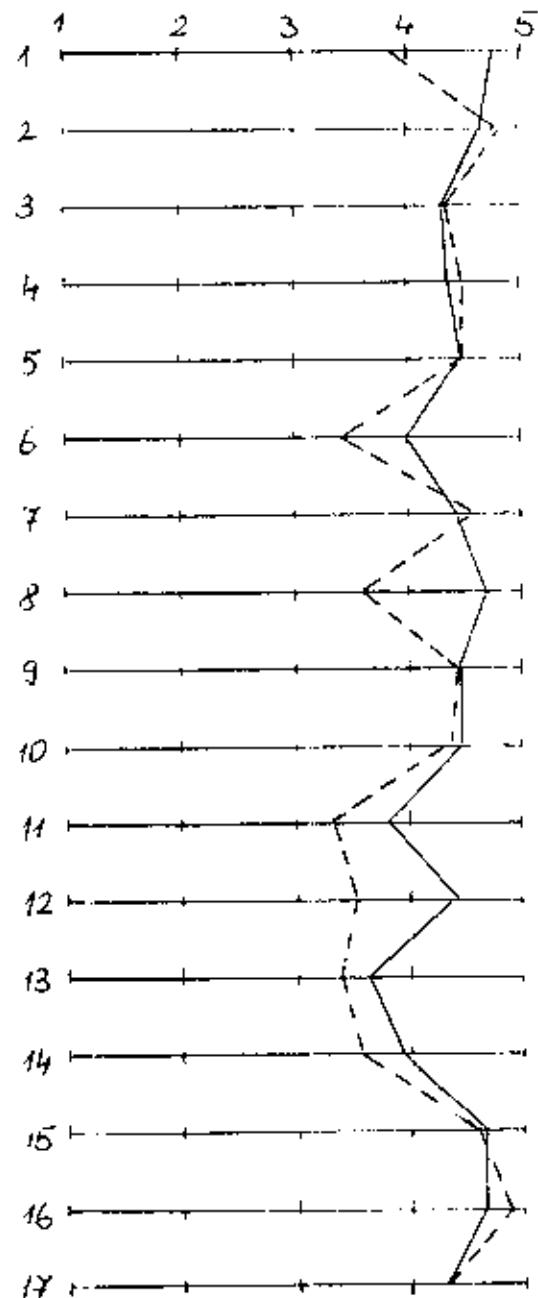
— otrusk
- - - - abortus

GRAF 4

— družina

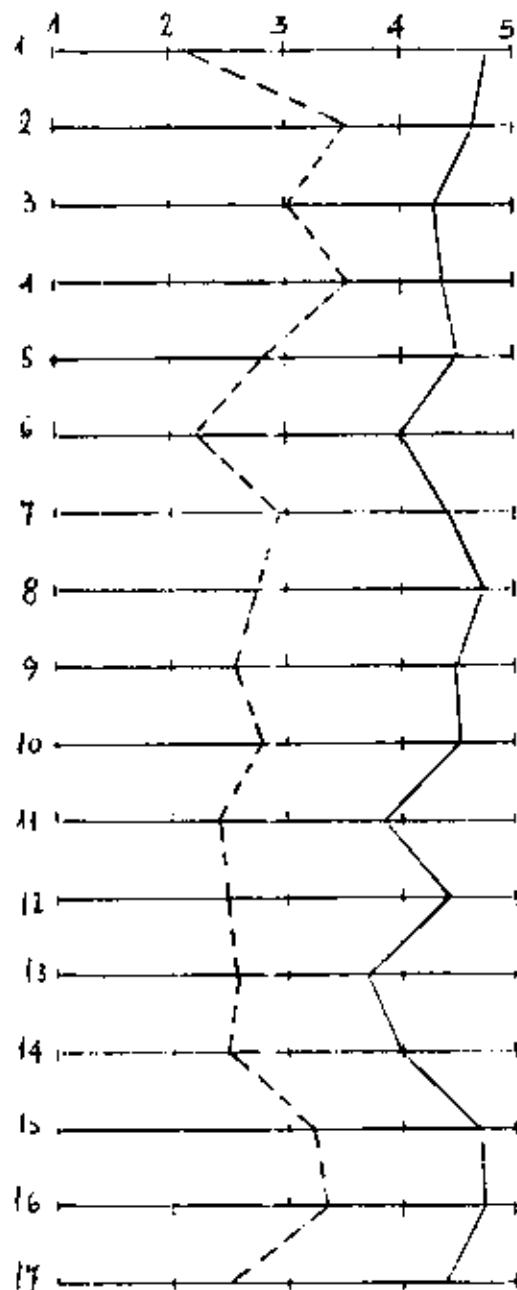
— spolni odnosi

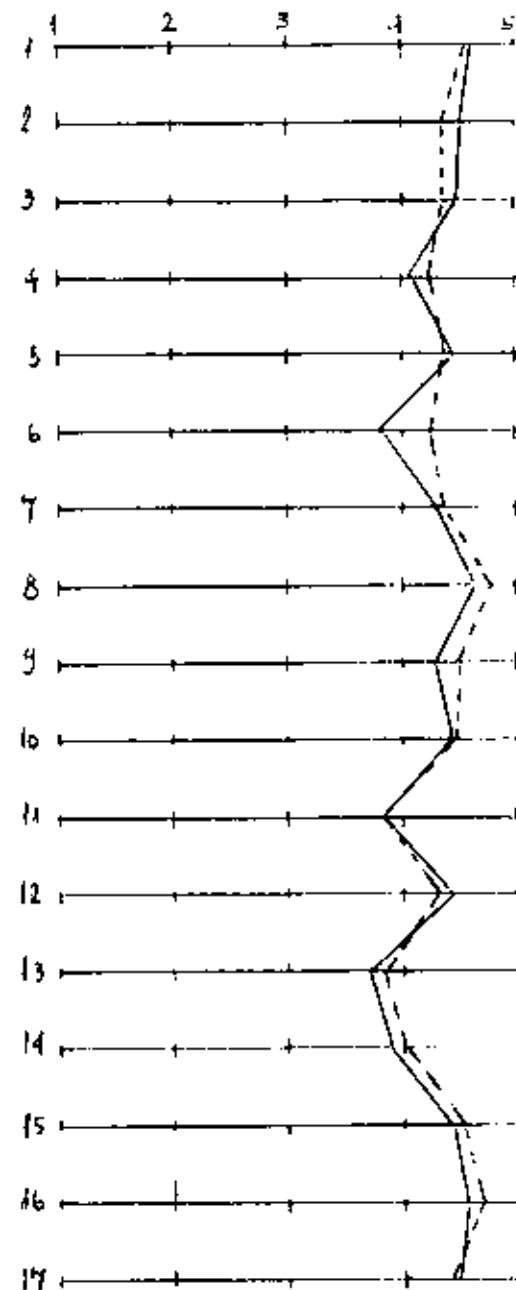
— družina

— kontracepcija

GRAF 5

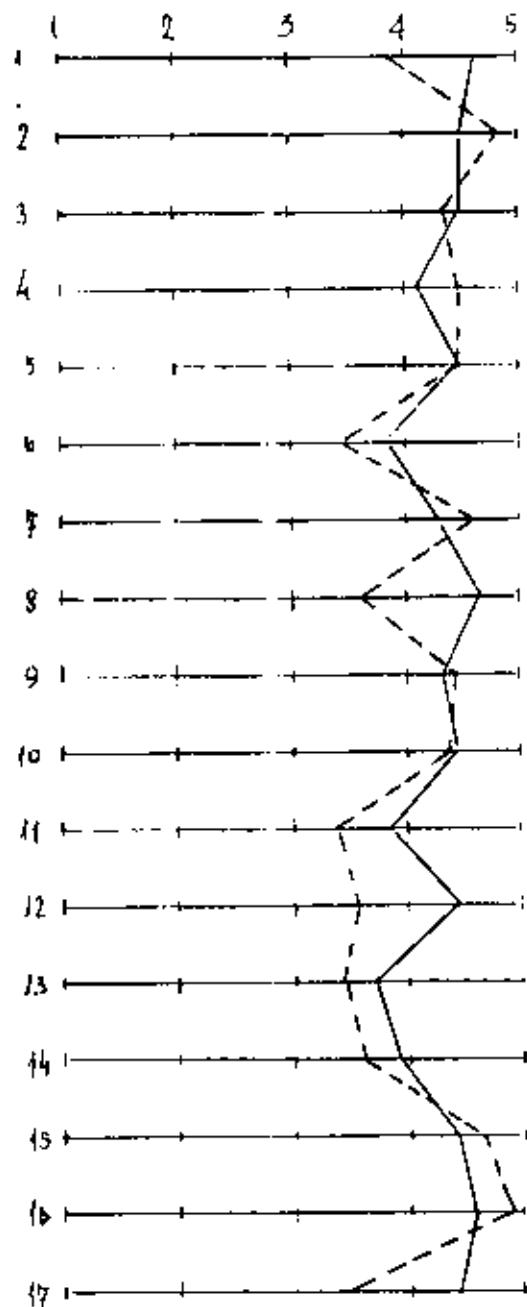

————— držina
- - - - - aburtus

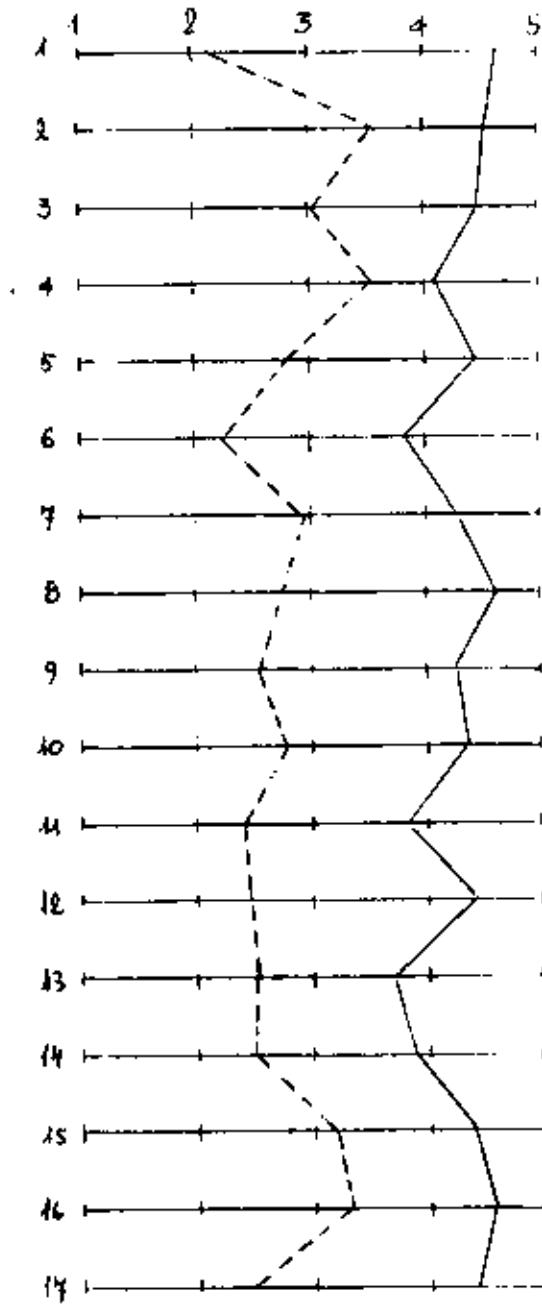
————— zakon
- - - - - spolni odnos

GRAF 6

— zakon

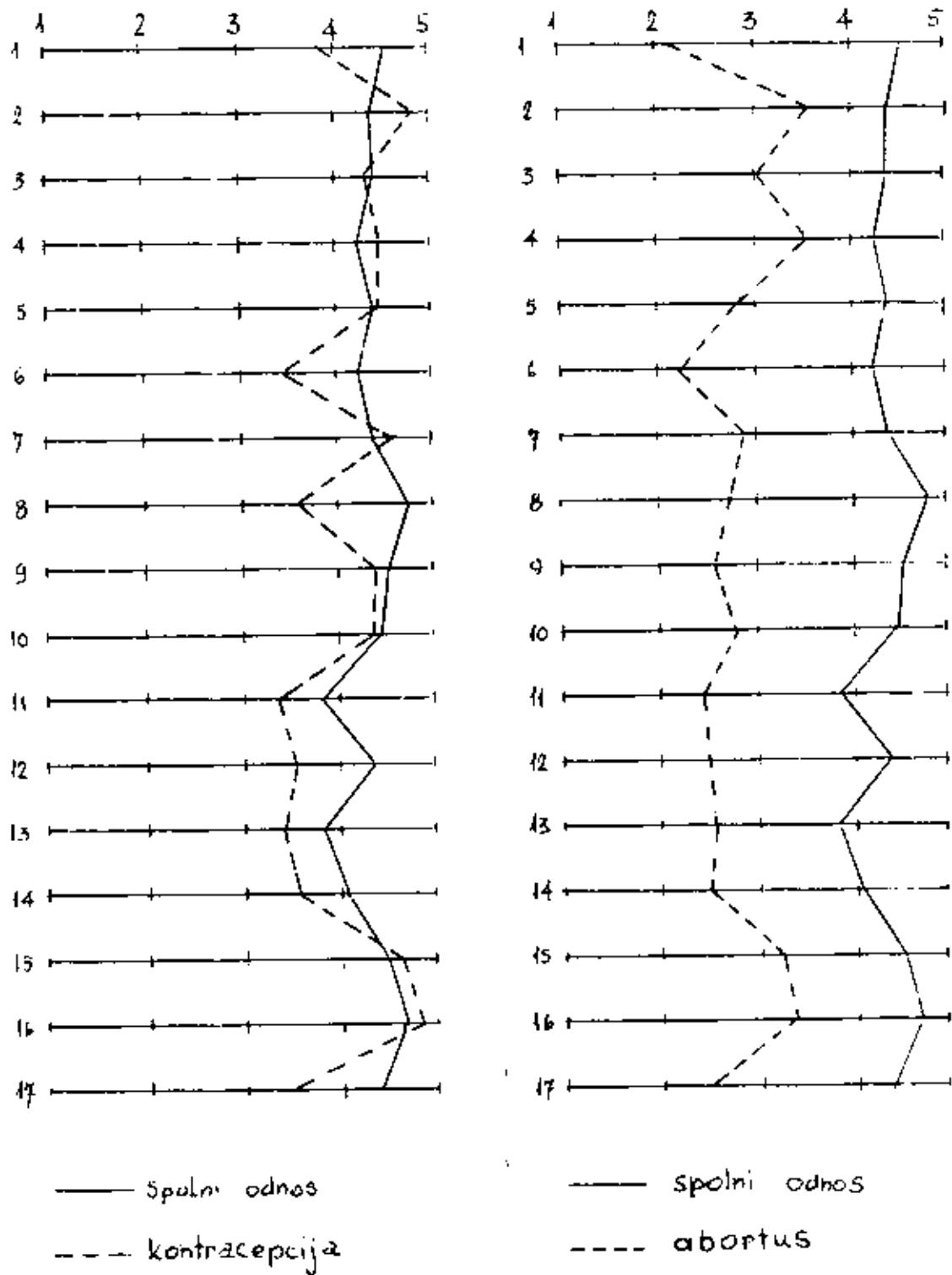
--- Kontracepcija

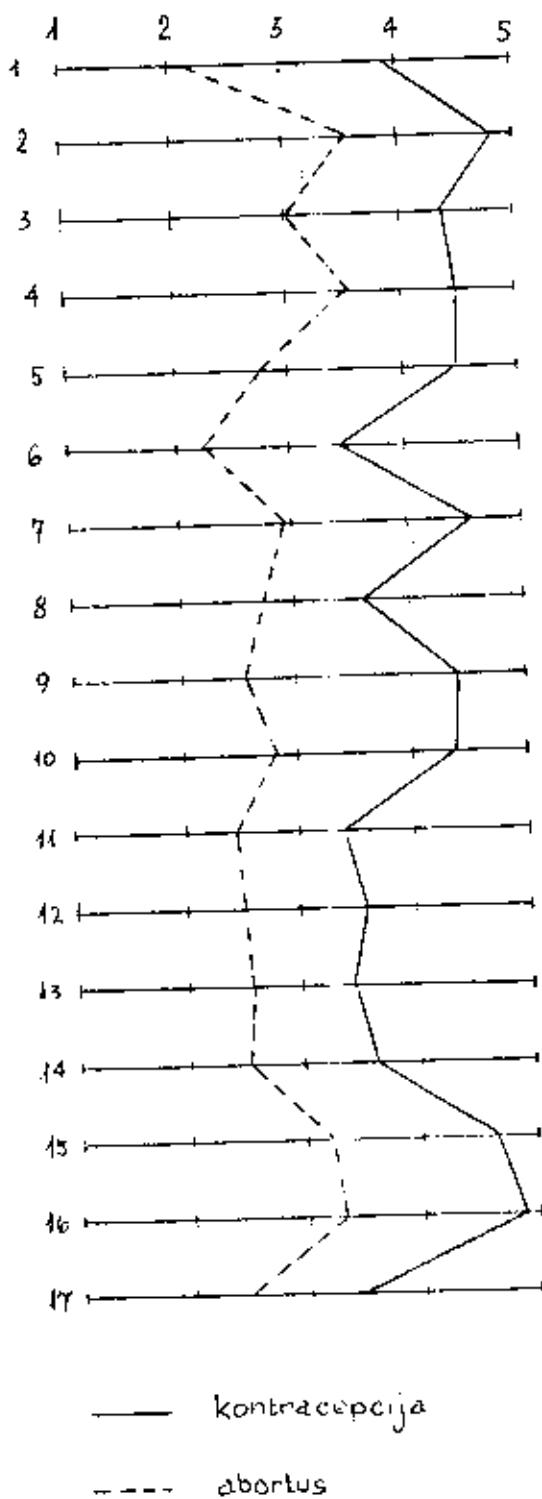
— zakon

--- abortus

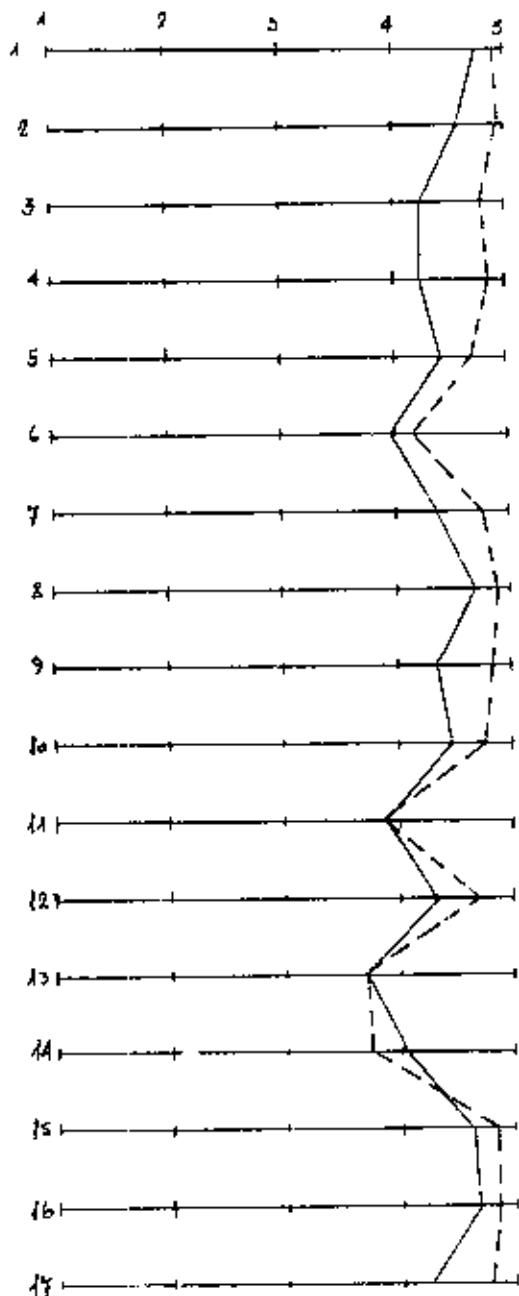
GRAF 7

GRAF 8

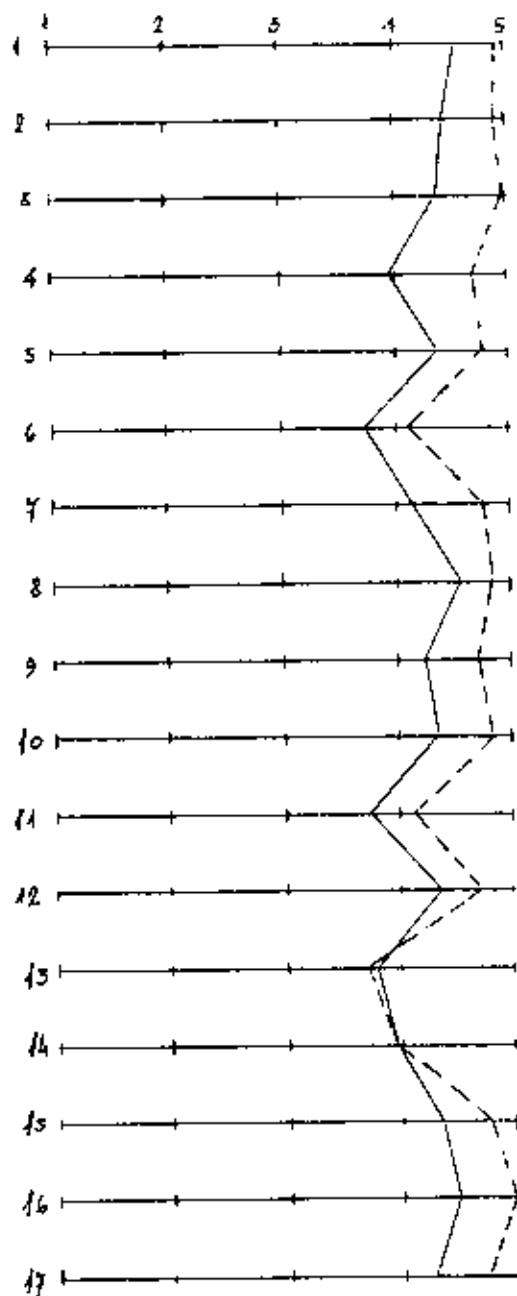

DRUŽIJA

— 1. skupina
- - - - 2. skupina

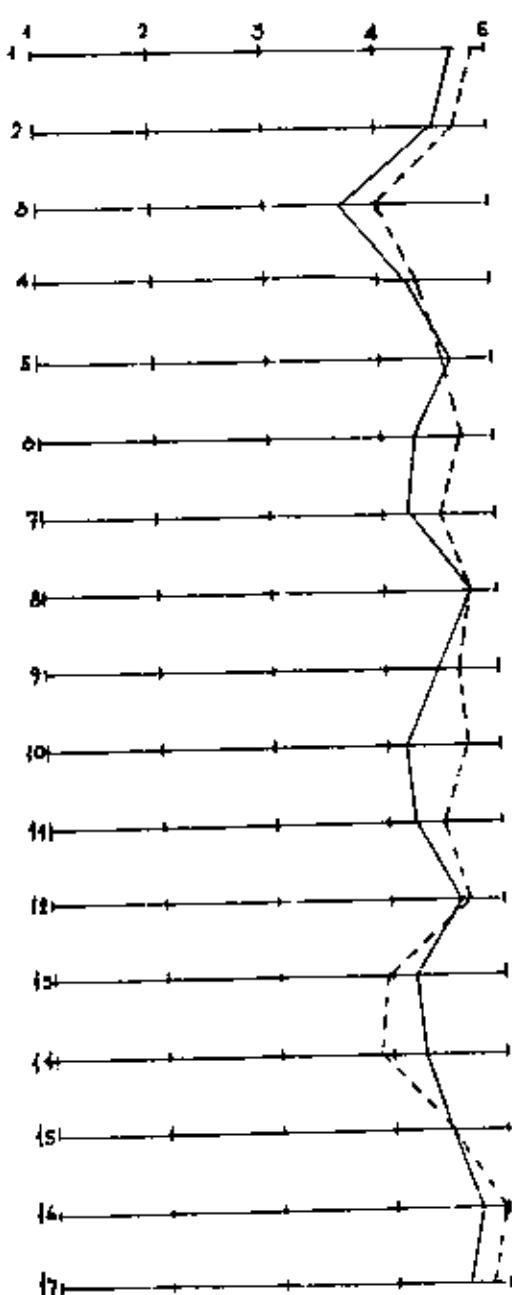
ZAKON

— 1. skupina
- - - - 2. skupina

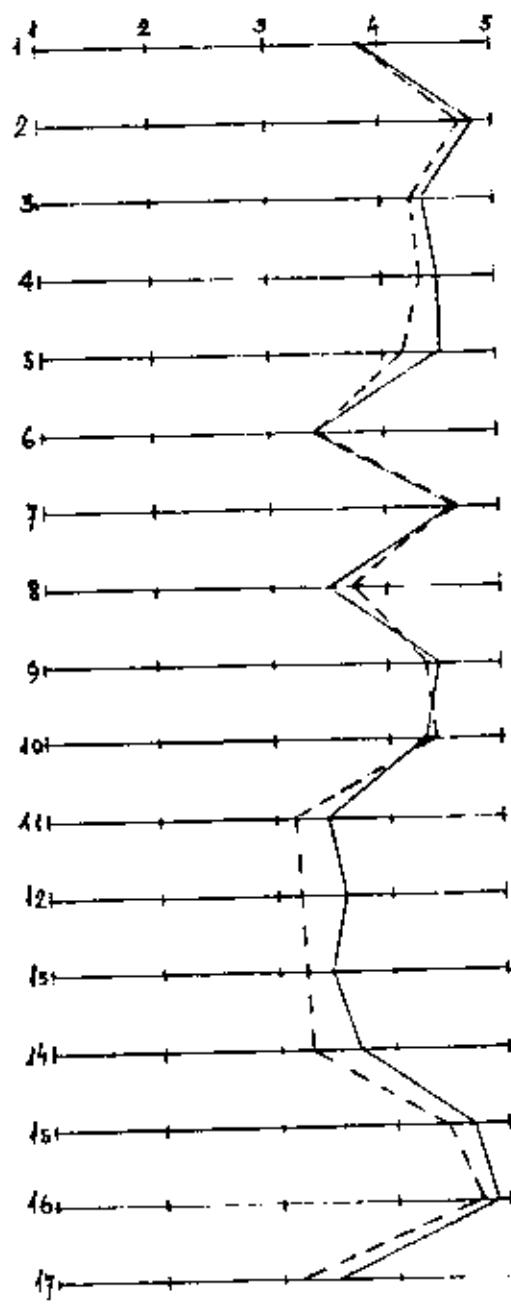
GRAF 10

OTROK

— 1. skupina
- - - 7. skupina

KONTRACEPCIJA

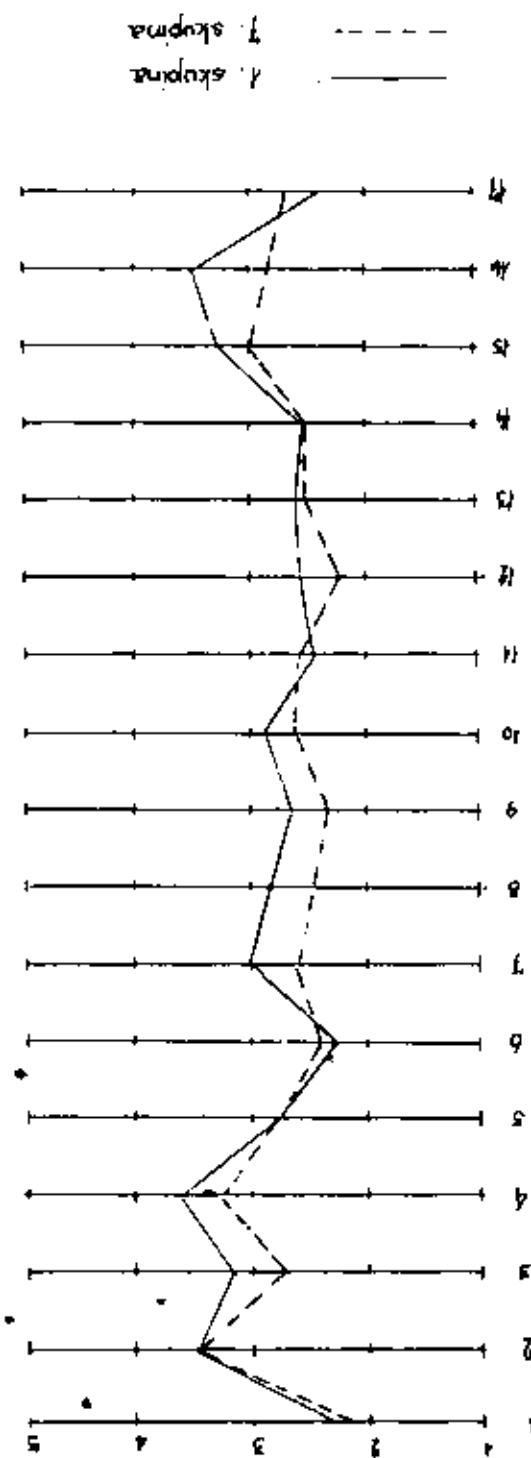
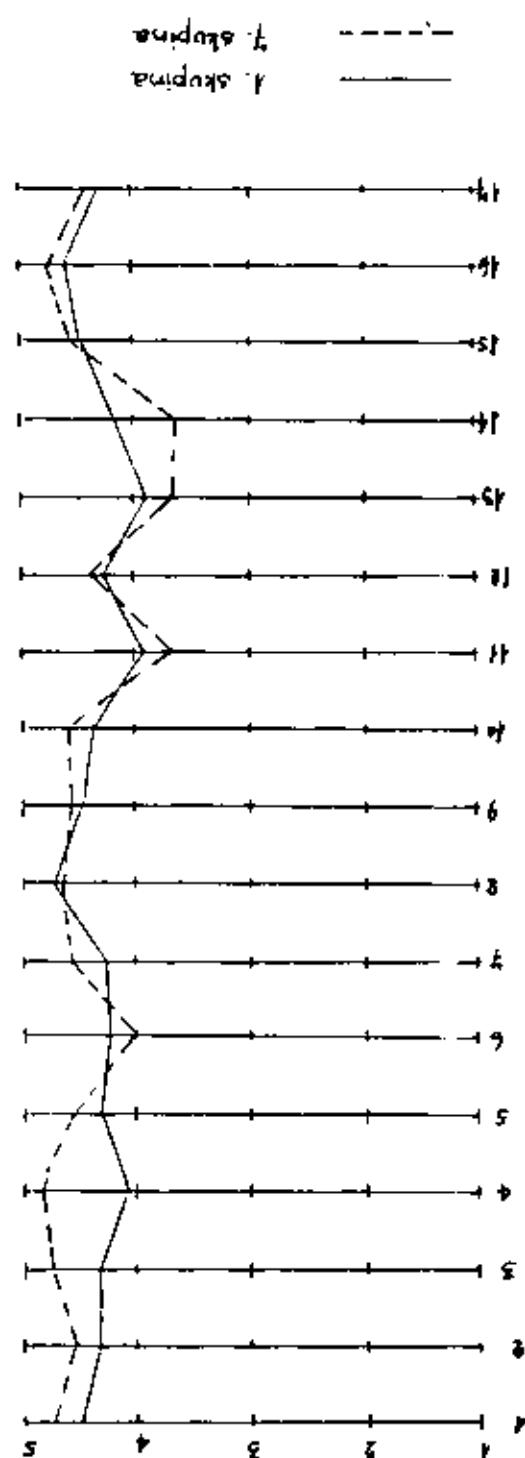

— 1. skupina
- - - 7. skupina

GRAF 11

ABORTUS

SPONTAN OBLIOS

Standardne deviacije

	<u>OTROK</u>	<u>DRUŽINA</u>	<u>ZAKON</u>	<u>SPOLNI ODNOS</u>
1	0,41	0,30	0,52	0,61
2	0,76	0,40	0,79	0,68
3	1,79	1,04	0,73	0,73
4	0,72	0,79	1,29	0,91
5	0,46	0,55	0,65	0,73
6	0,94	0,93	1,15	0,89
7	0,70	0,55	0,95	0,74
8	0,34	0,41	0,39	0,36
9	0,68	0,81	0,87	0,58
10	1,03	0,53	0,91	0,74
11	1,17	1,03	1,15	1,11
12	0,51	0,69	0,76	0,82
13	1,11	1,08	1,00	0,92
14	1,24	0,97	0,97	0,90
15	0,74	0,53	0,77	0,70
16	0,39	0,34	0,58	0,44
17	0,52	0,79	0,66	0,74

	<u>KONTRACEPCIJA</u>	<u>ABORTUS</u>	<u>KONTRACEPCIJA</u>	<u>ABORTUS</u>
1	1,38	0,75	12 0,95	1,13
2	0,35	1,55	13 0,94	1,01
3	0,95	1,95	14 1,04	0,94
4	0,71	1,68	15 0,53	1,76
5	0,58	1,43	16 0,14	1,64
6	0,92	0,66	17 0,97	0,97
7	0,54	1,69		
8	1,83	1,63		
9	0,77	1,38		
10	0,83	1,28		
11	1,05	1,08		

1.2. Pomen pojma OTROK

Če pregledamo matriko koordinat vektorjev 17 ocenjevalnih skal /spremenljivk/ v oblimin poziciji lahko ugotovimo, da so se spremenljivke grupirale v 4 faktorje. V vsakem faktorju bomo prikazali samo tiste spremenljivke, ki so v faktorju dobile največjo težo.

Oblimin faktorji

Facobl 1
/32.8%/

Facobl 2
/9.5%/

lep-grd	.74	zanesljiv-nezanesljiv	.78
pravilen-nepravilen	.71	čist umazan	.60
topel-hladen	.70		
nehek-trd	.67		
gladek-hrapav	.64		
vzpodbujač-Zaviralen	.61		
sladek-grenek	.55		

Facobl 3
/7.2%/

Facobl 4
/6.7%/

prijeten-neprijeten	.83	dober-slab	.81
smiseln-nesmiseln	.70	uspešen-neuspešen	.64
naraven-nenaraven	.70	svetel-temen	.63
potreben-nepotreben	.61		
napreden-nazadnjaški	.59		

V oklepajih so ekstrahirane variance posameznega faktorja. Skupna varianca v sistemu spremenljivk je 42.3%. /Tab.2.1/1, 2/ Komunalitete spremenljivk so relativno visoke. Najnižja komunaliteta je .38 najvišje, ki jo ima spremenljivka prijeten-neprijeten pa znaša .65. /Tab.1.2/4/

Interkorelacijske oblikin faktorjev

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3	Facobl 4
Facobl 1	-	.080	.374	.306
Facobl 2		-	.125	.128
Facobl 3			-	.221
Facobl 4				▼

Na osnovi lestvic, ki imajo v faktorjih največje obrežitve, bi lahko tudi naš faktor 1 imenovali evaluativni faktor. V njem nastopajo nekatere lestvice, ki so za faktor značilne /Lep-grd, mehek-trd itn./ Nikakor pa ostalih faktorjev ne bi mogli imenovati faktorje potence in faktorje aktivnosti. Že Osgood in drugi avtorji so ugotovili, da evaluativni faktor ni nujno enodimensionalen. Ugotovili so po dva in več evaluativnih faktorjev. Komorita in Bass^{/19/} sta pri merjenju stališč do ameriške vietnamske politike in vojaške obveznosti za poročene moške s semantičnim diferencialom izluščila 3 evaluativne faktorje. 1. faktor sta interpretirala kot "funkcionalno-nefunkcionalni" faktor, kar bi se moglo primerjati s tem kar sta Katz in Stotland^{/20/} opisala kot "utilitaristično funkcijo stališča". 2.faktor je bil "afektivno emocionalni faktor" in je bil nekognitivni, evaluativni faktor. 3.faktor pa sta avtorja imenovala "moralno etični faktor", kar bi se moglo primerjati z normativno funkcijo stališča. V 1.faktorju so bile reprezentirane lestvice: pametno-neumno, koristno-nekoristno; v 2.faktorju: prijetno-neprijetno, privlačno-neprivlačno in v 3.faktorju: poštreno-nepošteno, zanesljivo-nezanesljivo.

Tudi faktorji, ki smo jih mi dobili pri merjenju konotativnega pomena OTROK so v bistvu vsi evaluativni, in četudi nismo uporabili istih lestvic kot Komorita in Bass, menimo, da bi lahko uporabili njihovo klasifikacijo faktorjev, ker izražajo v njih zastopane lestvice zelo podobne konotativne pomene.

V našem primeru je bi bil lahko 1. faktor afektivno-emocional-

ni faktor. V njem so pretežno zastopane lestvice, ki izražajo emocije privlačnosti – odbojnosti in čustveni odnos do otroka. Naš afektivno-emocionalni faktor je izčrpal 32.8% variance, kar pomeni, da je v sistemu najmočnejši. Delež ostalih faktorjev je šibkejši. /Tab.1.2/ 3.faktor bi lahko po Komoritu in Bass-u imenovali funkcionalni faktor /potreben-nepotreben, smiseln-nesmiseln itn./. Otrok je lahko instrumentalen za zadovoljevanje nekih potreb. Spremenljivke, ki kažejo na funkcionalni pomen otroka se v tej strukturi pojavljajo z mnogo manjšim odstotkom variacije, vendar je doprinos teh spremenljivk zadosti pomemben, da lahko govorimo o samostojnem funkcionalnem faktorju.

Ugotavljamo, da vključuje 3.faktor lestvico prijeten-neprijeten, za katero bi predpostavljali, da izraža bolj čustveni kot pa funkcionalni pomen. In vendar se močneje povezuje s funkcionalnim faktorjem. V 3.faktorju imajo tudi nekatere druge afektivne lestvice večje obtežitve. Med obema faktorjema je relativno visoka korelacija / $r = .374$ / 2. in 4. faktor se približujeta tistemu kar sta Komorita in Bass imenovala moralno-etični faktor. Izražata sodbe: dobro-slabo, uspešno-neuspešno.

Ostane še vprašanje: kdo so respondentke, ki pri evaluaciji pojma otrok bolj povdarjajo efektivno emocionalno dimenzijo, kakšne so karakteristike respondentek, pri katerih je močneje izražena funkcionalna in kdo so pacientke pri katerih je bolj izražena moralno-etična komponenta?

Za identifikacijo entitet smo izbrali metodo taksonomske analize. Četudi je bila do sedaj taksonomska analiza v primerjavi z drugimi metodami v sociologiji malo uporabljena, je posebno v svrhu klasifikacije in naslohu za določanje karakteristik skupin v socioškem prostoru zelo primerna.

Bazični prostor za taksonomsko analizo je določen kot prostor tistih faktorjev, ki izčrpajo skupno varianco sistema. Za ločevanje /separacijo/ taksona je včasih dobro, da so taksonomski vektorji ortogonalni. Vendar pa lahko forsiranje ortogonalnosti taksonomskih vektorjev otežkočuje ne le taksonomske diferenciscijske entitet, marveč ruši realno strukturo taksonomskega prostora.

Identifikacija taksona v prostoru manifestnih spremenljivk je možna na temelju korelacijskih med vrednostmi respondentov na manifestnih spremenljivkah in vrednostmi respondentov na taksonomske spremenljivkah. Spremenljivke, ki imajo visoke korelации s posamičnimi taksonomskimi spremenljivkami tudi determinirajo bistvo taksona. Sistem spremenljivk v katerem je bila napravljena taksonomska analiza je bil identičen sistemu v katerem je bila analizirana latentna struktura spremenljivk /v oblikini rotaciji/. Osnovni sistem je torej sestavljal 17 spremenljivk /ocenjevalne lestvice/, vendar je analiza napravljena v prostoru tistih njihovih linearnih kombinacij, ki so zadostovali za izpolnitev vsem analiziranim spremenljivkam skupnega prostora.

Izračunani rezultati za vsako respondentko so bili označeni z zaporedno številko respondentke v vsaki spremenljivki. To je potrebno za ugotavljanje karakteristik subjektov, ki pripadajo taksonomskim skupinam. Matrica osnovnih informacij je označena z imenom SKORI. /Zaradi obilice podatkov, jo v dodatku nismo posebej prikazovali/. Nato je še enkrat izračuna na matrica interkorelacijskih /MATRIKA R/, ki predstavlja bazično konfiguracijo prostora v katerem je bila napravljena taksonomija.

Relativni pomen posameznih manifestnih spremenljivk za določanje taksona je za vsak takson posebej označen. V tabelah so označene koordinate vektorjev taksona v prostoru manifestnih spremenljivk /BETA/ in relativni doprinos vsake manifestne spremenljivke k varianci taksonomske variable izražen v odstotkih.

tkih /P/. Iz teh podatkov je možno hitro videti katere spremenljivke so najpomembnejše pri identifikaciji taksona.

Za identifikacijo taksonov /z izračunavanjem koeficientov regresije/ so bile uporabljene naslednje spremenljivke:

ZAKSTAN - zakonski stan

STOTROK - število otrok

ZUPKONT - stališče do kontracepcije

IZOBRAZ - izobrazba

ANKPOKL - poklic

ANKVER - vernost

Ker je bazični prostor za taksonomsko analizo definiran kot prostor, /po uporabljenem kriteriju/, ki izčrpava vrednost skupne variance sistema uporabljenih spremenljivk, smo v našem primeru pri ocenjevanju pojma OTROK lahko identificirali tri taksone.

Najmočnejša karakteristika prve taksonomske skupine je očitno njena ne-religioznost. V prvem taksonu so možneje zastopane žene, ki so manj religiozne, poročene in že imajo otroke.

/l.2/5/ /a njih je značilna afektivna dimenzija v pomenu otroka. Moralno etična dimenzija v 2.faktorju je zlasti značilna za bolj izobražene žene, ki imajo tudi bolj pozitivno stališče do kontracepcije in že imajo otroke. /l.2/6/ Tretji, to je funkcionalni faktor pa je določen z višjo izobrazbo in relativno višjim poklicnim statusom. /l.2/7/. Iz tega lahko zaključimo, da sta, vsaj tako pri naši populaciji, pri ocenjevanju pojma OTROK najbolj diskriminativna izobrazba in število otrok. Izobražene žene ocenjujejo otroka s pretežno funkcionalnega in moralno-etičnega vidika in so manj emocionalno angažirane. Za religiozni del populacije je značilnejša funkcionalna in moralno-etična, za nereligiozni del respondentk pa afektivno-emocionalna dimenzija.

Spremenljivke, ki smo jih uporabili za identifikacijo taksonov, k regresiji niso bistveno doprinesle. Regresijski koeficienti niso statistično pomembni. Afektivno-emocionalni odnos do otroka je verjetno zelo splošen in podoben pri vseh in različnih kategorijah ljudi. Identifikacijske spremenljivke očitno določajo samo 2. taksonomska skupina, za katero smo rekli, da v svoje reagiranje na pojem otrok vnese moralno-etične elemente.

1.3. Pomen pojma DRUŽINA

Oblimin faktorji

Facobl 1 /30,4%/		Facobl 2 /18,7%/	
svetla-temna	.90	sladka -mehka	.83
topla-hladna	.84	mehka-trda	.83
potrebna-nepotrebna	.78	lepa-grda	.77
smiselna-nesmiselna	.69		
napredna-nazadnjačka	.68		
vzpodbujujoča-zavirala	.62	Facobl 3 /9,3%/	
naravna-nenaravna	.54		
prijetna-neprijetna	.49	gladka	.86
Facobl 4 /9,14%/		Facobl 5 /7,5%/	
uspešna-neuspešna	.86	zanesljiva-nezanesljiva	.71
dobra-slaba	.63	pravilna-nepravilna	.85
		čista-umazana	.65

Skupna varianca sistema je 75,01 %. /Tab.1,3/1,2,4/

Interkorelacijske oblikin faktorjev

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3	Facobl 4	Facobl 5
Facobl 1	-	.048	.053	.127	.178
Facobl 2		-	.052	.093	.238
Facobl 3			-	.205	-.102
Facobl 4				-	-.002
Facobl 5					-

Skupna varianca sistema je izredno velika /75%. Od tega izčrpava 1.faktor 30.4%. Dobili smo 5 faktorjev, kar pomeni, da so spremenljivke bolj razpršene v semantičnem prostoru kot pri pojmu otrok. Na drugi faktor odpade še 18.7% variacije, ostali faktorji so šibkejši. /Tab. 1.3/2/

Če vzamemo iste kriterijeza klasifikacijo faktorjev kot smo jih uporabili za definicijo faktorjev pri pojmu otrok, potem lahko ugotovimo, da so se v 1.faktor grupirale nekatere spremenljivke, ki smo jih pri analizi pojma otrok uvrstili med afektivne in druge za katere smo menili da imajo funkcionalni pomen. 1.faktorja torej ne bi mogli imenovati niti afektivno-emocionalni, niti čisti funkcionalni faktor, marveč je spoj med obema. Imenovali smo ga afektivno-funkcionalni faktor. Čista afektivna faktorja sta 2.faktor in 3.faktor, čeprav daje pozicija lestvice gladko-hrapavo v faktorju, v katerem ne korelira nobena druga spremenljivka slutiti, da gre za izolirano spremenljivko. Značilno je, da 3.faktor nima zveze z nobenim drugim faktorjem.

4.in 5.faktor sta moralno etična faktorja. Oba faktorja izražata normativni pomen pojma družina: uspešna-neuspešna, dobrasla, zanesljiva-nezanesljiva itn.

Prvo taksonomsko skupino določata spremenljivki zakonski stan in število otrok /Tab.1.3/4/. V isti taksonomski skupini je še del žena z višjo izobrazbo in nekaj respondentk, ki niso reli-

giozne. K pomembnosti regresije v drugem faktorju največ doprinaša nereligioznost, nekoliko manj število otrok in izobrazba. /1.3/5/ Tretja taksonomska skupina je predvsem določena z izobrazbo in zakonskim stanom. /1.3/6/

Rezultate lahko takole interpretiramo: Pri evaluaciji konotativnega pomena DRUŽINA je najmočnejši kombinirani afektivno-funkcionalni faktor. Žene, ki imajo do družine afektivni odnos, in jo obenem ocenjujejo tudi s stališča funkcij, ki jih družina ima so pretežno žene z višjo izobrazbo in nereligiozne. En del poročenih, nereligioznih žena z izobrazbo in otroki ima močnejše izražen emocionalni odnos do družine, drugi del nereligioznih poročenih žena z izobrazbo, pa moralno-etično dimenzijo. Spet pridemo do podobnega zaključka kot pri ocenjevanju otroka: izobrazba in ne-religioznost določata funkcionalno in moralno etično, zakonski stan in otroci pa pretežno afektivno-emocionalno dimenzijo pri ocenjevanju DRUŽINE.

Regresijska koeficienta v obeh taksonomskeh skupinah regresiji nista statistično signifikantna.

1.4. Pomen pojma ZAKON

Oblimin faktorji

Facobl 1
/52.2%/

Facobl 2
/7.9%/

dober-slab	.84	gladek-hrapav	.87
napreden-nazadnjaški	.83	svetel-temen	.87
prijeten-neprijeten	.82		
naraven-nenaraven	.77	Facobl 3	
uspešen-neuspešen	.82	/6.9%/ ____	
pravilen-nepravilen	.72	sladek-grenek	.83
vzpodbujoč-zaviralen	.76	topel-hladen	.77
zanesljiv-nozanesljiv	.70	mehek-trd	.76
potreben-nepotreben	.64	lep-grd	.83
čist-umazan	.62		
smiseln-nesmiseln	.61		

Skupna varianca sistema je 60.10% /Tab.1.4/1,2,4/

Interkorelacijske med oblimin faktorji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3
Facobl 1	-	.331	.569
Facobl 2		-	.368
Facobl 3			-

Pri ocenjevanju pojma DRUŽINA smo ugotovili, da zdržuje 1. faktor afektivno in funkcionalno dimenzijo. Struktura spremenljivk v 1. oblimin faktorju pri pojmu ZAKON, pa kaže na kombinacijo funkcionalne dimenzije in normativnih sodb /moralno etična dimenzija/. Zato smo 1. faktor imenovali funkcionalno-etični faktor. Kaže, da je konotativni pojem ZAKON-a močno saturiran s tem faktorjem, ki je izčrpal več kot 50% skupne variance.

Razstavljena v dva faktorja se afektivno-emocionalna dimenzija pojavlja v faktorju 2 in 3. Korelacijske med faktorji so relativno visoke, največja korelacija je med 1. in 3. faktorjem.

Pri konotativni evaluaciji pojma ZAKON je funkcionalno – etični faktor najbolj pomemben. Prva taksonomska skupina pa je definirana s spremenljivkami: zakonski stan, število otrok, izobrazba in poklic /1.4/5/. V tej taksonomski skupini so žene, ki imajo izobrazbo /višjo izobrazbo/ višji poklicni status, so povečini poročene in imajo otroke. Druga taksonomska skupina je očitno določena z izobrazbo in stališči do kontracepcije /1.4/6/. Skupina izobraženih žena s pozitivnimi stališči do kontracepcije ima torej afektivni odnos do zakona. Ali to lahko pomeni, da imajo žene z urejenimi, neproblematičnimi zakonskimi odnosi, še več; žene, ki na zakon reagirajo emocionalno, tudi boljši odnos do kontracepcije? Kaže, da smo z našo analizo potrdili hipotezo o prenašanju izkustvenih kvalitet iz ene

situacije v drugo, če sta situaciji med seboj asociativno povezani. V našem primeru gre za prenašanje pozitivnih izkušenj, ki jih žena ima v zakonskem odnosu na ocenjevanje pomena KONTRACEPCIJE.

Regresijski koeficienti so v 1. taksonomski skupini na meji statistične značilnosti, v drugem taksonому pa regresija ni pomembna.

1.5. Pomen pojma SPOLNI ODNOS

Oblimin faktorji

Facobl 1 /45.5%/ lep-grd	.83	uspešen-neuspešen	.82
mehek-trd	.81	potreben-nepotreben	.79
topel-hladen	.77	prijeten-neprijeten	.78
smiseln-nesmiseln	.75	vzpodbjajoč-zaviralen	.74
sladek-grenek	.75	naraven-nenaraven	.71
pravilen-nepravilen	.67	uspešen-neuspešen	.82
dober-slab	.65	zanesljiv-nezanesljiv	.62
gladek-hrapav	.63	Facobl 3 /8.2 %/ čist-umazan	
svetel-temen	.61		.53

Skupna varianca v sistemu je 55.54%, /Tab.1.5/1,2,4/

Interkorelacijske med oblimin faktorji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3
Facobl 1	-	.570	.009
Facobl 2		-	.047
Facobl 3			-

Faktor 1, ki izčrpava skoraj 50% skupne variance je afektivno-emocionalni faktor, četudi ne smemo prezreti, da so v faktorju z visokimi obtežitvami zastopani indikatorji funkcionalne dimenzijske /smiseln-nesmiseln/ in dva indikatorja moralno-etične dimenzijske /pravilen-nepravilen, dober-slab/. Zanimiv je tudi 3.faktor v katerega se je izdvojila spremenljivka čist-umazan. V tem faktorju imajo večje korelacije še spremenljivke svetel-temen, /r = .564/ naraven-nenaraven, /r = .341/ medtem ko imajo zanesljiv-nezanesljiv, /r = -.527/, dober-slab /r = -.235/ in smiseln-nesmiseln /r = .236/ višje, toda negativne korelacijske. /Tab.1.5/3/. Če si pomagamo še z drugimi variablami, ki imajo v faktorju večje pozitivne in negativne korelacijske, se zdi da ta faktor res izraža normativni odnos do pojma SPOLNOSTI. To je moralno-etični faktor, ki je izražen v sodbi: spolni zakon je čist-umazan.

Četudi vključuje 2.faktor nekatere indikatorje moralno etične dimenzijske, je v bistvu funkcionalni faktor, in izraža instrumentalno vrednost spolnega odnosa.

Prvi takson je določen z zakonskim stanom in delom izobraženih z višjim poklicnim statusom in manjšo religioznostjo. To je skupina, ki spolni odnos vrednoti prvenstveno efektivno-emocionalno. /Tab.1.5/5/ Funkcionalni odnos do spolnega odnosa ima očitno večji del nereligioznih žena, ki že imajo otroke in so manj izobražene. /Tab.1.5/6/ Tudi 3.takson določata število otrok in poklic. Tab. 1.5/7/. Lahko bi rekli: Afektivno-emocionalna komponenta pri ugotavljanju konotativnega pomena pojma spolni odnos, je močnejše izražena pri ženah, ki so poročene /vdove razvezane/, ki imajo višji poklic in, ki niso religiozne. Tudi funkcionalni odnos do spolnosti imajo nereligiozne žene, vendar je med njimi več manj izobraženih. Moralno etična dimenzija je predvsem značilna za taksonomske skupine z otroki. Tokrat smo še dodali spremenljivko o frekvenci spolnega občevanja KSPBOC in ugotavljamo, da frekvence spolnega občevanja ni prispevala k regresiji v nobenem takso-

nu, oz. je njen prispevek minimalen v 3. taksonski skupini. Enako velja za stališča do kontracepcije, ki kot je pokazala ta analiza ni karakteristično za nobenega od treh taksonoms-kih skupin. V prvi in drugi skupini je doprinos regresije mi-nimalen, vendar velja omeniti, da je v negativnem odnosu, kar daje slutiti, da je v obeh taksonih del entitet z negativnimi : stališči do kontracepcije.

Gleda na to, da tudi v tem primeru regresije v vseh treh tak-sonomskeh skupinah niso statistično pomembne, lahko sklepamo, da uporabljene identifikacijske spremenljivke ne diferencira-jo populacije, ki je ocenjevala konotativni pomen naštetih pojmov.

1.6. Pomen pojma KONTRACEPCIJA

Oblimin faktorji

Facobl 1
/35.6%/

lepa-grda	.83	uspešna-neuspešna	.77
mehka-trda	.82	zanesljiva-nezanesljiva	.72
sladka-grenka	.81	pravilna-nepravilna	.72
gladka-hrapava	.81	smiselna-nesmiselna	.69
topla-hladna	.80	dobra-slaba	.65
svetla-temna	.63	naravna-nenaravna	.48

Facobl 3
/7.3%/

napredna-nazadnjaška	.81	vzpodbujoča-zaviralna	.78
potrebna-nepotrebna	.78	čista-umazana	.68

prijetna-neprijetna .65

Skupna varianca je 49.70 %. /Tab.1.6/1,2,4/

Interkorelacijske med oblimin faktorji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3	Facobl 4
Facobl 1	-	.336	.098	.364
Facobl 2		-	.250	.201
Facobl 3			-	.169
Facobl 4				-

1.faktor je afektivno-emocionalni faktor. Težko pa se odločimo po katerih kriterijih bi 2.,3. in 4. faktor vrednotili kot funkcionalne oz. moralno etične faktorje. Uspešen-neuspešen, potreben-nepotreben, vzpodbujajoč-zaviralne, so bile spremenljivke po katerih smo do sedaj ocenjevali funkcionalni faktor. Po lestvicah dober slab, pravilen-nepravilen, čist-umazan, pa smo faktorjih odčitavali moralno-etično dimenzijo. Pri pojmu kontracepcija so se spremenljivke nekoliko drugače strukturirale. 2.faktor je mešani funkcionalno-etični faktor. Tudi spremenljivki prijetna-neprijetna /r = .24/ in lepa-grda /r = .24/ imata v faktorju večji korelaciji Tab. /1.6/3/. Funkcionalni je tudi 3.faktor pri čemer je potrebno še omeniti, da ima v tem faktorju spremenljivka naraven-nenaraven negativno korelacijo /r = -.32/. 4. faktor je kombinirani funkcionalno-etični faktor. V njem imajo večje korelacije še nekatere spremenljivke iz afektivno-emocionalnega faktorja.

Za prvo taksonomsko skupino je najbolj značilen zakonski stan in poklic. Del te skupine ima tudi višjo izobrazbo in bolj pozitivna stališča do kontracepcije ter nima otrok, ali ima manjše število otrok. /Tab.1.6/5/ Potrebno je še povedati, da spremenljivke, ki smo jih uporabili za identifikacijo taksona /zakonski stan, število otrok, stališče do kontracepcije, izobrazba, poklic, vernost in frekvanca spolnih odnosov/ niso značilno doprinesle k regresiji. Isto velja tudi za drugo taksonomsko skupino, ki jo določa število otrok, pozitivno stališče do kontracepcije in poklicni status. V tem taksonu je tudi del žena, ki ima frekventnejše spolne odnose./Tab 1.6/6/

Navzlic temu, da regresije statistično niso signifikantne več, lahko nekoliko podrobnejše podatke analizirati, kajti, če tudi hipotez ne moremo testirati, smo vendar odkrili zveze, ki bi jih veljalo v bodoče še raziskovati. Ugotovili smo, da je tam kjer je zlasti povdarjena afektivna komponenta v odnosu do kontracepcije, odločilen zakonski stan, manjše število otrok, delno višja izobrazba in poklicni status ter nereligioznost. Tam pa, kjer dominira funkcionalna dimenzija, je pomembnejše večje število otrok in frekventnost spolnih odnosov. Lahko bi torej rekli: kontracepcijo lažje pozitivno emocionalno sprejemajo žene, ki so poročene, še nimajo otrok ali večjega števila otrok, so izobražene in niso religiozne. Strogo funkcionalni odnos do kontracepcije imajo žene z več otroki in pogostejšimi spolnimi odnosi. Izobrazba ne določa te skupine.

Tudi v 3. taksonomski skupini so regresijski koeficienti statistično signifikantni. /Tab.1.6/ Tretjo taksonsko skupino, za katero je značilna funkcionalna in delno etična dimenzija v odnosu do kontracepcije, je močno determinirana s pozitivnim stališčem do kontracepcije, s frekvenco spolnih odnosov in nereligioznostjo. V tej skupini je manj poročenih, manj žena z več otroki in med njimi jih je tudi nekaj, ki nimajo izobrazbe.

1.7. Pomen pojma ABORTUS

Oblimin faktorji

Facobl 1 /40.2%/ gladek-hrapav	.83	potreben-nepotreben	.79
svetel-temen	.77	uspešen-neuspešen	.78
naraven-nenaraven	.74	smiseln-nesmiseln	.74
vzpodbujoč-zaviralen	.73	pravilen-nepravilen	.73
čist-umazan	.69	napreden-nazadnjaški	.72
topel-hladen	.64	zanesljiv-nezanesljiv	.64
prijeten-neprijeten	.57	dober-slab	.63

Facobl 3
/7.2%/

sladek-grenek	.83
mehak-trd	.74
lep-grd	.62

Skupna varianca je 7.2%, /Tab.1.7/1,2,4/

Interkorelacijske med oblimin faktorji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3
Facobl 1	-	.442	.286
Facobl 2		-	.202
Facobl 3			-

Čist je samo 3.faktor, v katerem imajo največje projekcije tri afektivno-emocionalne lestvice. Zato, ga bomo imenovali afektivno-emocionalni faktor. 1. faktor, ki je najpomembnejši, saj izčrpava dobrih 40% skupne variance je spet kombiniran in smo ga imenovali afektivno-etični faktor, 2.faktor pa smo imenovali funkcionalno-etični faktor, ker so v njem zastopani indikatorji funkcionalnega in normativnega pomena pojma abortus.

Med faktorji so izredno visoke korelacijske, zato tudi niti en faktor ni čist. Očitno pa je, da je etična dimenzija močneje zastopana kot smo to lahko opazovali pri dosedanjih analizah. Pri ocenjevanju abortusa je etična dimenzija zastopana v vseh treh faktorjih. Morda bi še veljalo povedati, da lestvica neraven-nenaraven višje in pozitivno korelira v 1.faktorju, medtem ko je njena korelacija v 3.faktorju negativna. V 3. faktorju ima negativno korelacijo še spremenljivka potreben-ne-potreben. /Tab.1.7/3/

Za identifikacijo taksonomskih skupin smo pri analizi pomena ABORTUS upoštevali razen: zakonskega stanu, števila otrok,

stališča do kontracepcije, izobrazbe, poklica, varnosti, še število abortusov, ki jih je žena že imela /STABORT/.

Prva taksonomska skupina /regresija je na meji signifikantnosti/ je določena z izobrazbo, delno tudi z zakonskim stanom, številom otrok in pozitivnimi stališči do kontracepcije. To je taksonomska skupina, ki lahko v odnosu do abortusa bolj pozitivno emocionalno reagira in nima, ali ima manj moralno-etičnih predvodkov. /Tab.1.7/5/ Druga taksonomska skupina /regresija ni statistično signifikantna/ je določena s poklicem, delno z zakonskim stanom, s pozitivnimi stališči do kontracepcije in številom abortusov. To so žene pri katerih se v odnosu do abortusa mešata emocionalna in etična komponenta, oz. žene, ki vrednotijo abortus s stališča njegove funkcionalnosti in ga tudi moralno-etično ne ocenjujejo negativno. /Tab. 1.7/6/ Najmočneje je s številom abortusov, ki jih je žena že imela, določena 3.taksonomska skupina. Žene, ki so imele več abortusov, na abortus reagirajo emocionalno in pozitivno. /Tab.1.7/7/ /Korelacijski med številom abortusov in spremenljivkami so skoraj vse nizke, vendar pozitivne/. Več o tej populaciji trenutno ne bi mogli povedati, vendar bi veljalo naše dosedanje ugotovitve preveriti s poglobljenim raziskovanjem zadevne problematike.

1.8. Povzetek in zaključki

Z merjenjem konotativnega pomena pojmov: otrok, družina, zakon, spolni odnos, kontracepcija in abortus smo želeli ugotoviti način reagiranja na naštete pojme in dimenzije, ki nastopajo pri njihovem ocenjevanju. Ugotovili smo 3 evaluativne faktorje, ki se razlikujejo po večjem ali manjšem povdarku bodisi na emocionalni, funkcionalni ali moralno-etični dimenziji. Pri ocenjevanju pojmih otrokom, družina so faktorji čistejši, pri drugih pojmih se emocionalna dimenzija prepleta s funkcionalno, ali funkcionalna z etično moralno dimenzijo.

Posebno velja podrobnejše analizirati zveze v katerih se pojavlja lestvica prijeten-neprijeten, ki je po Komoriti in Bass-u tipični reprezentant afektivno-emocionalne dimenzijske. Dosedanje raziskave kažejo, da se toplota, svetloba, sladko, mehko, asociirajo s prijetnimi čustvi, hladno, temno, grenko, trdo pa z neprijetnimi doživetji. V našem primeru se lestvica prijetno-neprijetno dosledno pojavlja kot indikator funkcionalnega pomena nekega pojma, in to najpogostejše v zvezi z lestvicami smiseln-nesmiseln, naraven-nenaraven, potreben-nepotreben, napreden-nazadnjaški. Tudi pri analizah, ki niso dale čistih funkcionalnih faktorjev kot n.pr. pri analizi pojma družina, zakon, kontracepcija in abortus, se lestvica prijeten-neprijeten vedno pojavlja v najtegnejši zvezi z indikatorji funkcionalne in moralno-etične dimenzijske /dober-slab, pravilen-nepravilen/.

Iz tega je možno sklepati, da doživetje prijetnega-neprijetnega ni vezano na izkušnje čustvenih /in čutnih/ doživetij, marveč je prijetno-neprijetno tisto, kar je funkcionalno /koristno/, in pravilno-nepravilno oz. dobro-slabo. Ali to pomeni, da je prijetno, kar je koristno in z moralno-etičnih kriterijev sprejemljivo? Točnega odgovora ne moremo iskati v naših podatkih, vendar nam izsledki sugerirajo nove hipoteze.

Če lahko smatramo, da je prijetno-neprijetno na nek način sinonim za vse kar v nas vzbuja ugodje-neugodje in v končni konsekvenčni motivira privlačnost /afiniteto/ ali odbojnost do objekta ali situacije, in če je poleg tega res, da je prijetno-neprijetno predvsem to kar je potrebno-nepotrebno in, pozitivno-negativno sankcionirano, potem bo privlačnost /sprejemljivost/ za kontracepcijo tem večja, čim večja bo funkcija, ki jo kontracepcija ima za njene potencialne porabnike in od pričakovanih sankcij. Pod pogojem, da žena spozna koristnost kontracepcije /motivacija je lahko različna: zdravje, materialne koristi družine, neodvisnost, sproščeni spolni odnosi, populacijski problem itn./ in če njen obnašanje ni negativno sankcionirano, bo njena pripravljenost za kontracepcijo večja. Problem pa je verjetno v tem, da so funkcije kontracepcije in sankcije, ki izvirajo iz njene /ne/ uporabe zelo različne in

variabilne. Pri uvajanju kontracepcije izhajamo iz predpostavke, da je kontracepcija funkcionalna, saj vendar omogoča ženi, da sproščeno, brez strahu uživa v spolnih odnosih in se za otroka svobodno in prevdarno odloča takrat ko si to želi in ko meni, da so izpolnjeni vsi potrebni pogoji. Vprašanje je, ali to res velja za vse žene enako in za vse odnose. Zakonske in spolne odnose usmerjajo zelo različni, pogosto tudi neosveščeni motivi. Žena lahko v teh odnosih zadovoljuje celo vrsto potreb, in "sigurnost", ki jo ponuja kontracepcija je lahko bolj nefunkcionalna kot pa riziko zanositve.

Sankcije so lahko dobro-slabo zdravstveno počutje, sigurnost-nesigurnost, večja-manjša možnost manipulacije v partnerskih in spolnih odnosih, občutki sproščenosti ali občutki krivde. Težava je tudi v tem, da se pozitivne in negativne sankcije sploh ne izključujejo in je zato odnos do kontracepcije pogosto ambivalenten, in konflikten. Vzemimo primer, da je kontracepcija pozitivno družbeno sankcionirana /primer Jugoslavije/, kar ima za posledico proizvodnjo in prosto prodajo kontracepcijskih sredstev, uvajanje ustreznih služb in s tem seveda tudi možnost, da jo vsaka žena "nekaznovano" uporablja. V nasprotju s tem pa delujejo negativne sankcije, ki izvirajo iz institucionalne strukture družbe. Kontracepcija v družbi ni pozitivno vrednotena in žena, ki jo uporablja se izpostavlja "družbeni kritiki", pri čemer privatizacija, anonimnost, diskretnost samo še povečujejo njene občutke krivde. Lahko pa institucionalni sistem kontracepcijo pozitivno sankcionira in se pojavijo nesigurnosti v partnerskih odnosih: partner ne želi, zanositev je vsakokratna potrditev pripadnosti in naklonjenosti, daje partnerjem več možnosti za nezvestobo itn.

Za ženo, ki zaradi kontracepcije doživlja konflikte v partnerskih odnosih, tvega, da ta odnos izgubi, tvega konflikt sama s seboj, v svojem družinskem in/ali družbenem okolju, medtem ko je njena vsakokratna "pripravljenost" za zanositev pozitivno sankcionirana, za takšno ženo kontracepcija ni funkcionalna.

pa naj si še tako želi, da do zanositve ne bi prišlo, oz. želi regulirati rojstva. Žena ima lahko tudi pozitivni odnos do kontracepcije. Ve, da je kontracepcija, nasploh napredna, pravična in dobra, vendar zanjo v določenem času in čisto določeni strukturi odnosno nefunkcionalna in zato nesprejemljiva. Morda je v teh odnosih iskati tudi odgovor na takoimenovani KAP-Gap. Raziskovalci so namreč večkrat ugotovili neskaidje /negativni odnos/ med informiranostjo /Knowledge/, pozitivni stališči /attitudes/ do kontracepcije ter kontracepcjsko prakso.

Strogo vzeti so vsi afektivni faktorji kombinirani z indikatorji funkcionalne in ponekod tudi moralno-etične dimenzije. Torej ni samo prijeten-neprijeten, marveč tudi drugi indikatorji afektivnega odnosa, v sodelovanosti s funkcijo, ki jo ima določen pojem /objekt/.

Nadalje smo lahko ugotovili, da spremenljivke, ki smo jih izbrali za identifikacijo posameznih taksonomskih skupin v tem sistemu niso pomembno diferencirale. Izbirali smo med tistimi spremenljivkami, ki po različnih teorijah razlikujejo med populacijami glede na njihove stališča do načrtovanja družine in njenega praksa. Lahko, da je bil izbor spremenljivk napačen, lahko pa je populacija, ki je bila vključena v raziskavo specifična.

Kljub temu, da roči vseh regresijskih analizah nismo dobili statistično signifikantnih rezultatov, velja veniar omeniti nekaj značilnosti taksonomskih skupin. Najpomembnejša je izobrazba. Višja izobrazba je karakteristična za taksonomske skupine, ki so na vse pojme reagirale afektivno in predvsem afektivno-funkcionalno. Za afektivno, oz. afektivno-funcionalno dimenzijo je že odgovoren zakonski stan, vendar samo pri pojmih otrok, družina, spolni odnos in kontracepcija. Izobrazba je dosledno v negativnem odnosu s številom otrok, število otrok pa v negativnem odnosu s pozitivnimi stališči do kontracepcije. Taksonomske skupine, ki na pojem otrok in

družina reagirajo emocionalno, imajo negativni odnos do kontracepcije. Tista taksonomska skupina pa, ki otrcka, in zakon ocenjuje funkcionalno, ima tudi pozitivnejša stališča do kontracepcije. Med njimi je več izobraženih.

Taksonomska skupina, ki ima afektivno-funkcionalni odnos do spolnega odnosa, ima pozitivna stališča do uporabe kontracepcije. Pozitivna stališča do uporabe kontracepcije so tudi v pozitivni zvezi s pogostostjo spolnih odnosov. Iz naše analize lahko izluščimo dve ugotovitvi, ki se nam zdita s stališča nadaljnjega raziskovanja sprejemljivosti kontracepcije in načrtovanja akcij za večjo sprejemljivost kontracepcije posebno pomembni:

- 1/ Odnos do kontracepcije je določen tudi z vrednostjo, ki jo ima spolni odnos za uporabnika kontracepcije.
- 2/ Preveliko povdarjanje emocionalnosti v odnosu do otroka in družine, utegne negativno vplivati na stališča do kontracepcije.
- 3/ Emocionalno je povezano s funkcionalnim. Prijetno je to kar je koristno in kar je koristno, je tudi dobro. Kaj je funkcionalno in zato prijetno in dobro, pa je verjetno zelo različno. Če bomo hoteli ugotoviti kdaj je kontracepcija funkcionalna /ne s stališča proklamiranih vrednot, manj več s stališča potreb, ki jih žena ima/ bo potrebno podrobno raziskovati odnose v katerih je žena bolj in v katerih je manj sprejemljiva za kontracepcijo, posebej v vsaki kulturni, subkulturni, družbenem sloju, pa tudi na družinski in individualni ravni.

In na koncu še metodološka pripombe: metoda semantičnega diferenciala se je pokazala kot koristni instrument pri merjenju konotativnega pomena kontracepcije. Metoda je tudi zelo lahka, ne vzame veliko časa in za respondentata stimulativna. Poleg tega ima še to prednost, da jo je možno uporabiti za različne komparativne skupine. Kazalo bi metodo, za potrebe ra-

ziskovanja kontracepcijskega obnašanja še dalje razvijati in izpolnjevati. Pri nas smo jo v te namene prvič uporabili. V pogovoru s kolegi iz drugih delov sveta, pa smo izvedeli, da so tudi drugje začeli eksperimentirati z isto metodo. Veljalo bi izmenjati izkušnje, poskušati z novimi lastvicami, uvesti še druge pojme, ki verjetno sodijo, ali lahko sodijo v isti kognitivni kompleks /n.pr. menstruacija, porod, tudi emancipacija, zvestoba/nezvestoba itn./ in predvsem na več različnih populacijah.

2. Sprejemljivost za kontracepcijo

Fertilitetna doba pri ženi traja od prve menstruacije do nastopa menopsuse. Ponavadi računamo, da traja fertilitetno obdobje povprečno od 15 do 45 leta starosti. V tem času, to je 30 let je žena v normalnih zdravstvenih pogojih v vsakem menstrualnem ciklu, razen kadar je že noseča, sposobna za zanositev. Žena bi torej lahko v svojem življenju teoretično rodila tudi 30 otrok, oz. sorazmerno toliko manj, kolikor v tem času ni imela spolnih odnosov.

Vprašamo se, kako to, da žene ne rodijo več otrok?

Govorimo o diferencialni fertiliteti, ki je različna v različnih kulturah in tudi slojih. V nekaterih primitivnih in zelo tradicionalnih kulturah in nižjih slojih rodijo žene toliko otrok "kolikor jih bog da". Verjetno pa redko katera žena izpolni svojo maksimalno "fertilno" kapaciteto.

Že davno pred nami so v nekaterih kulturah gojili majhno družino in pravijo, da so stari Tračani jokali, če se je rodil otrok. Ludi v nekaterih primitivnih plemenih je veljal sistem dveh otrok^{/21/}. Majhna družina z dvemi ali tremi otroci je že dolgo značilna za ves razviti svet. Štirje otroci so prava redkost in vedno bolj se uveljavlja družina s samo enim otrokom^{/22/}.

Te v najstarejših časih naše zgodovine so žene in moški poskušali preprečiti nezaželeno zanositev. Pri tem so uporabljala

li različne, metode, če hi bilo drugače, so se zatekli k vratam. Mnoge metode so bile neučinkovite, mnoge so škodovale ženinemu zdravju in bile nevarne za življenje. V nekaterih kulturah je bil detomor legitimen način, da so se starši rešili nezaželenega otroka. Najbolj razširjene in dolgo časa edine "legalne" metode za preprečevanje zanositev, so bile seksualna abstinencia, coitus interruptus in kondom. Zadnji dve sta tudi danes še največ v rabi. Mehanična in kemična kontracepcijnska sredstva so novost. V širšo uporabo so prišla šele zadnjih 30 let, in še danes jih v nekaterih deželah le neradi dovoljujejo, ali celo prepovedujejo.

Nova kemična in mehanska kontracepcijnska sredstva rabijo natanko istemu namenu kot stare, še "preskušene" metode coitusa interruptusa in kondoma. Vendar so med njimi razlike, ki so, kot kažejo izkušnje tako bistvene, da ovirajo pripravljenost ljudi, da bi jih sprejeli, tudi navzlic temu, da so zanesljivejše. Razlike so v tem, da tradicionalne metode:

- 1/ niso vezane na kemična sredstva /"zdravila"/;
- 2/ da jih ljudje lahko uporabljajo brez "druge pomoči" /zdravnikom oz. zdravstvenega osebja/;
- 3/ da je o njih odločal in jih uporabljaj moški.

Menimo, da so to tri bistvene karakteristike oz. razlike med tradicionalnimi metodami in sodobno kontracepcijo, ki povzročajo celo vrsto negativnih reakcij pri kontracepcijnskem obnašanju.

Vsako kemično sredstvo lahko v organizmu sproži fiziološke in psihične reakcije, ki jih uporabnik občuti kot neprijetne senzacije. Četudi so stranski pojavi pri uporabi kontracepcije v normalnih pogojih zdravju neškodljivi, jo žene zavračajo, ker so pač glavoboli, nausea, krvavitve itn. sami po sebi neprijetni. Morda pa tudi zato, ker jih asociacijsko z bolezenskimi simptomi navdajajo z nezaupanjem in strahom. To nezaupanje se lahko še utrdi zaradi izjemnih primerov, ko zares pride do bolezenskih pojavov in se o tem širijo alarmantne

informacije.

Nekateri stranski pojavi v kontracepcijski praksi /krvaviteve/ so tudi obremenjeni s predsodki. Menstruacija je bila v skoraj vseh tradicionalnih kulturah nečista in z tem tabulizirana. Pri ortodoxnih Židih je žena "nečista" že pred začetkom menstruacije, v času krvavenja in sedem dni po končani menstruaciji. Potem sledi obredno kopanje, ko postane spet "čista za svojega moža". V svojem nečistem obdobju žena ne sme spolno občevati, niti ne sme imeti stika s svojim možem ..."/²³/ Tudi muslimanska vera prepoveduje spolno občevanje v času menstruacije, žena v času menstruacije ne sme obiskovati mošeje, ne sme moliti ali se postiti v času Ramadana. /²⁴/ O tem kakšna so stališča sodobnih žena in mož do menstruacije nam ameriške študije dajejo nekaj skromnih informacij. Rezultati teh študij kažejo, da so stališča do menstruacije bodisi "nevtralna", ali rahlo negativna, /²⁵/ in da krvaviteve, ki jih povzročajo kontracepcijска sredstva žene vzne-mirjajo.

Zato, da žena dobi kontracepcijsko sredstvo mora obiskati zdravnika. Običajno ne zadostuje le en obisk. Žena mora biti pod stalno zdravniško kontrolo, kar pomeni, da se obiski ponavljajo v določenih časovnih razmakih. Obisk pri zdravniku je povezan z vrsto nevšečnosti. Pomeni dodatno obremenitev, zamudo časa /še posebno, če je razdelja do zdravstvene ustanove velika, če mora dolgo čakati/ in tudi zdravniški posegi /preiskave/ za ljudi niso prijetni.

Obisk pri zdravniku lahko pomeni za pacientko še drugo neprijetnost. Že prej smo govorili o tabuiziranosti menstruacije. Ne le menstruacija, marveč vse, kar je v zvezi s spolnostjo in še posebno s spolnim aktom je v večini in tudi v naši kulturni še vedno tabuizirano. Med značilnostmi tabuiranja seksualnih odnosov sodi med drugim tudi čuvanje njihove popolne privatnosti. O spolnih odnosih "se ne govorí" niti med štirimi očmi, in še manj v javnosti.

Na vprašanje ali in kako globoko je seksualna "revolucija" spremenila te odnose, še ne moremo odgovoriti. Težko pa bi bilo pričakovati, da se bodo stališča in obnašanje ljudi, ki so tako globoko zasidrani v socializaciji introjiciranih vrednot, spremenili v eni ali dveh generacijah.

Dalekosežne posledice tabuiranja vseh vprašanj v zvezi s spolnostjo lahko vidimo tudi v razvoju jezika. V slovenskem in v večini nam znanih jezikov, nimamo izrazov s katerimi bi mogli brez sramu in neugodja, torej neutralno komunicirati o teh problemih. Imamo samo strokovne izraze, ki za pogovorni jezik /n.pr. v svetovanju ali v pogovoru med partnerji/ niso uporabljivi ali vulgarne in zato prav tako neuporabne izraze.

Žena, ki mora k zdravniku po kontracepcijska sredstva s tem implicite razkrije "javnosti" svojo intimno afero. In če je pri tem še žrtev predsodkov po katerih je funkcija spolnega odnosa rojevanje otrok, medtem ko sodi vsak drugi spolni odnos v sfero nemoralnega, je jasno, da se bodo pojavili odpori do tovrstnih kontaktov. Verjetno so sodobni pogledi na spolnost vsaj pri določenem delu prebivalstva premagali nekatere predsodke, vendar lahko predpostavljamo, da pomeni razgovor o kontracepciji za marsikatero ženo še resno oviro.^{/26/}

Tezo po kateri seksualni tabui določajo stališča do kontracepcije podpirajo tudi nekateri empirični podatki, ki kažejo da je sprejemljivost za kontracepcijo večja pri mestnem kot pri kmečkem prebivalstvu, pri bogatejših kot pri revnejših slojih in največja pri intelektualkah, torej tam, kjer je socialna kontrola manjša, in pri ženah, ki jim njihov socialni status dopušča emancipacijo tudi na seksualnem področju, ne da bi bil pri tem ogrožen njihov družbeni položaj.

Tretja bistvena razlika med tradicionalnimi metodami in sodobnimi kontracepcijskimi sredstvi pa je v tem, da je pri tradicionalnih metodah /abstinencia, coitus interruptus, kondom/, mož tisti, ki odloča o posledicah spolnega akta. To je bil in je verjetno v veliki meri še vedno del moške vloge in z žensko

vlogo v spolnem odnosu nezdružljiv. Sodobna kontracepcija da-je ženi možnost, da z ali proti partnerjevi volji urejuje in kontrolira svojo prokreacijo. To pa je nov element v odnosu med spoloma, ki zahteva prestrukturacijo celotnega odnosa in dokler se to ne zgodi, bodo vedno zadržki v kontracepcijiskem obnašanju.

Hill^{/27/} in njegovi sodelavci so ugotovili, da je verjetnost za sprejemanje kontracepcije večja:

- a/ pri zakoncih kjer oba enakopravno odločata;
- b/ pri zakoncih kjer žena in mož oiprto komunicirata o zakonskih in družinskih problemih;
- c/ pri zakoncih, ki zadosti dobro poznata drug drugega, da lahko z veliko verjetnostjo predvidevata želje drugega, torej pri tistih zakonskih dvojicah, ki so se osvobodili predsedkov, prebili tabue in, ki zavestno zmanjšujejo "rizičnost" novega odnosa, ali pa takšen odnos zanje "rizičnosti" ne predstavlja več.

Hill, Stycos in Back so v svoji raziskavi ugotovili pomembne korelacije med uspešno kontracepcijo in: komunikacijami med zakoncema, kvaliteto njunih odnosov, delitvijo moči v zakonu in stopnjo razumevanja in soglasnosti pri načrtovanju družine. Misra, ki je svojo raziskavo izvajal v nekem črnskem predelu v Chicagu, je dobil podobne rezultate, le z razliko, da so se te zvezze pojavile šele v družinah, ki so že imele štiri otroke. Podobne zvezze je ugotovila tudi Michel na slučajnostnem vzorcu zakonskih dvojic v Parizu in Bordeaux-u.

S to študijo smo želeli ugotoviti:

1. Kontracepcijsko prakso /porabo kontracepcijskih metod in motivacijo zanjo.
2. Stališča respondentk do načrtovanja družine in še posebej do uporabe kontracepcijskih sredstev. Naša hipoteza je bila: da stališča niso nujni prediktor za obnašanje ljudi na polročju kontracepcije. Izražena stališča lahko odražajo

normativni, pa tudi afektivno-emocionalni odnos /glej poglavje o merjenju konotativnega pomena/ do kontracepcije, vendar če kontracepcija povzroča objektivne težave, ali v šisto določeni strukturi odnosov ni funkcionalna, jo žena ne bo uporabljala.

3/ Indikatorje za določene tipe odnosov, ki vplivajo na a/ stališča in b/ kontracepcijsko prakso.

Za merjenje stališč do kontracepcije in abortusa smo uporabili vprašanje pri katerem so se respondentke izjasnile, ali se z metodo strinjajo v vsakem primeru, če to žena želi; samo v primeru če je žena poročena; samo v primeru če je žena že rodila več otrok; samo v primeru, da so zato dani resni socijalni ali zdravstveni razlogi, ali pa se z metodo sploh ne strinja.

Nadalje smo vprašali, kaj mislijo respondentke, zakaj nekatere žene uporabljajo kontracepcijo druge pa ne: zaradi neinformiranosti, ker to stane denar, iz moralnih razlogov, ker je to neprijetno in kvari spolni odnos, ali ker to moški ne želijo, oz. sami urejajo. Vprašali smo jih, kdo naj po njihovem mnenju odloča o vprašanjih kontracepcije, ali se je respondentka o teh vprašanjih že pogovarjala s svojim partnerjem in kako se njuni mnenji skladata ali razhajata ter kakšni so njuni odnosi.

Respondentke so tudi natančno izpolnjevale vprašanje o uporabi kontracepcije, o tem kakšna sredstva so preje uporabljale, in kakšna sredstva oz. metode uporabljajo v času anketiranja, kaj je motiviralo njihovo odločitev za to sredstvo, kdo jim je to sredstvo svetoval, koliko spolno občujejo in koliko abortusov so že imele.

Se enkrat bi želeli bralca opozoriti, da so osnova za našo analizo podatki 100 patientk iz Inštituta za načrtovanje družine v Ljubljani ter 24 patientk iz Bolnice v Slovenjgradcu.

Iz tega sledi, da je naša populacija zelo specifična in predpostavljamo, da je "kontracepcijsko osveščena". Rezultati so lahko torej veljavni samo za to populacijo oz. populacijo, ki bi imela podobne karakteristike. Zato, da bodo lahko rezultati uporabni za širšo generalizacijo, bo potrebno v bodoče vključiti še primerjalne skupine z drugačnimi "kontracepcijskimi" karakteristikami.

2.1. Kontracepcijska praksa

Še predno preidemo na analizo z matematično-statičnimi metodami obdelanih podatkov bi veljalo pokazati koliko anketirank uporablja metode za regulacijo rojstev in katere metode oz. sredstva uporablja.

Pacientke na Inštitutu za načrtovanje družine in v bolnici Slovenjgradec /N = 124/ : uporaba kontracepcijskih sredstev.

	Uporablja več	Je uporabljala, pa ne uporablja več	Skupaj la	
Coitus interruptus	20	20	84	124
ritmična metoda	3	10	111	124
kemična sredstva	2	9	113	124
kondom	2	6	116	124
diafragma	12	14	98	124
IUD	31	3	90	124
hormonske tablete	29	27	68	124

Iz gornje tabele je razvidno, da večina anketirank uporablja eno od naštetih metod in, da so pri tej populaciji za katero smo predpostavljali, da je "kontracepcijsko osveščena", IUD in hormonske tablete na prvem, coitus interruptus pa še vedno na tretjem mestu. Ugotavljamo, da 30 anketiranih žena /25 iz Ljubljane in 5 iz Slovenjgradca/ kar je skoraj 1/3, ni v času anketiranja uporabljala nobene zaščite.

Na naslednji tabeli je prikazano število žena, ki so zaradi različnih razlogov prenehale z določeno zaščitno metodo.

Razlogi, da je anketiranka prenehala uporabljati zaščitne metode /sredstva/:

1 - ker ni praktično	14 patientk
2 - ker mož/partner ne želi	6 patientk
3 - ker se boji, da bi škodilo njenemu zdravju	17 patientk
4 - ker stane preveč denarja	0 patientk
5 - ker ni zanesljivo	10 patientk
6 - ker je neprijetno	12 patientk
7 - ker to sredstvo ne dovoljuje vera	1 patientka
8 - ker je zdravnik odsvetoval	6 patientk
9 - ker moti spolne odnose	5 patientk
10- ker je morala zaradi tega vedno k zdravniku	3 patientke
11- ker je izvedela za boljši način	11 patientk
12 -ker želi zanositi	5 patientk
13- ker redko spolno občuje	9 patientk

Če bi sodili po zgoraj navedenih podatkih, ki v nobenem primeru niso reprezentativni in jih navajamo samo v ilustrativne svrhe, lahko sodimo, da so najbolj frekventni vzroki za prekinjanje z določano metodo zaščite /katero, iz podatkov ni možno razbrati/: nepraktičnost, strah, da je zdravju škodljivo, nezanesljivost in ker je neprijetno. 11 žena je odgovorilo, da so izvedele za boljši način zaščite. Žene, ki nikoli niso in tudi sedaj ne prakticirajo nobenega zaščitne metode so kot najbolj frekventne razloge navedle:

1 - ker je tako enostavnejše	3 patientke
2 - ker menijo,da je zdravju škodljivo	9 patientk
3 - ker mož/partner ne želi	7 patientk
4 - ker je neprijetno	6 patientk

Z željo da bi ugotovili kako se medseboj povezuje kontracepcijska praksa in motivi, ki so vodili k izboru določenega

kontracepcijskega sredstva oz. metode, smo spremenljivke med seboj korelirali in po že opisanem postopku faktorizirali. Za faktorizacijo smo uporabili dva sklopa variabel; uporabo kontracepcijskih sredstev in razloge zato, da se je žena ali oba partnerja odločila za to sredstvo. Spremenljivke, ki smo jih vključili v faktorsko analizo:

1/ metode

- coitus interruptus
- ritmična metoda
- kondom
- diafragma
- IUD
- hormonske tablete

2/ razlogi

- ker je to najenostavnejše
- ker moj mož/partner to želi
- ker ne škodi zdravju
- ker je najbolj zanesljivo
- ker mi ga je svetoval zdravnik
- ker je najmanj neprijetno
- ker mi to ne dovoljuje moja vera
- ker ne moti spolnega odnosa
- ker prijateljice uporabljajo to sredstvo
- ker drugega ne poznam
- drugo

V oblikini faktorski projekciji se je vseh naštetih 10 razlogov uvrstilo v en faktor, kontracepcijska sredstva pa v 5 različnih faktorjev. 1. faktor v katerem so reprezentirani razlogi z obtežitvami, ki so večje od .85, smo imenovali KC razlogi. Ta faktor je izčrpal 51.17% skupne variance. /Tabela 2.1/1.2/

Oblimin faktorji

Facobl 1
/51,17%/

ker to dovoljuje vera .97
ker ne pozna drugega .93
ker prijateljice uporablja jo .91
ker je najcenejše .91
ker je najmanj neprijetno .86
ker ne moti spolne odnose .86
ker je zanesljivo .84
ker je svetoval zdravnik .84
ker je najbolj enostavno .84
ker partner želi .83

Facobl 2
/7,4%/

hormonske tablete .86
IUD .74
Facobl 3
/6,3%/
kemična sredstva .70
kondom .68
ritmična metoda .64
Facobl 4
/5,3%/
coitus interruptus .91

Facobl 5
/4,2%/

diafragma .94

Skupna varianca sistema je 65,88%. Informacije, ki jih spremenljivke emitirajo v skupni sistem /komunalitete/ so posebno visoke pri spremenljivkah v 1. in še v drugem faktorju. /Tab.2.1/ Ostale komunalitete so nižje. Najnižje komunalitete imajo spremenljivke: coitus interruptus in diafragma. Zaradi nizkih komunalitet teh spremenljivk, je dejanska eksistenza teh faktorjev dvomljiva in je možno, da sta faktorja artifakta specifičnosti teh spremenljivk.

Glede na strukturo spremenljivk v faktorjih, smo faktorje imenovali:

faktor 1: KC razlogi
faktor 2: kontracepcija
faktor 3: stare metode

faktor 4: coitus interruptus

faktor 5: diafragma

Večje korelacije v posameznih faktorjih imajo še: /Tab.2.1/3/
v faktorju 1: spremenljivki IUD / $r = .34$ / in hormonske tablete / $r = .24$ /

v faktorju 2: ritmična metoda / $r = .21$ / ter zelo šibki in negativni zvezi: ne škoduje zdravju / $r = .11$ / in prijateljice uporabljajo / $r = .11$ /.

v faktorju 3: ima šibko in negativno zvezo spremenljivka zdravnik je svetoval / $r = -.13$ /

v faktorju 4: ima večje korelacije ritmična metoda / $r = .34$ /, ter negativne korelacije kemična metoda / $r = -.19$ /, IUD / $r = -.28$ / in hormonske tablete / $r = -.22$ /. S faktorjem negativno korelirajo še: ker je svetoval zdravnik / $r = -.17$ /, ker je najmanj neprijetno / $r = -.15$ /, ker ne moti spolnih odnosov / $r = -.16$ / in ker drugega ne pozna, ki ima s faktorjem 4 šibko vendar pozitivno zvezo / $r = .16$ /.

Interkorelacijs med oblimin faktorji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3	Facobl 4	Facobl 5
Facobl 1	-	.017	.245	.017	.063
Facobl 2		-	.017	.036	.027
Facobl 3			-	.071	.073
Facobl 4				-	.017
Facobl 5					-

Na osnovi dobljenih rezultatov lahko sklepamo:

- 1/ da je predikcija za kontracepcijsko obnašanje možna samo znotraj "kontracepcijskih" skupin. To pomeni: iz uporabe hormonske kontracepcije je eventualno možno sklepati na uporabo DD /četudi se njuna istočasna poraba izključuje/. Ne moremo pa na osnovi sedanje prakse regulacije fertilitnosti sklepiti na katero koli drugo kontracepcijsko prakso. "Stare metode" zaščite niso prediktor za uporabo sodobne

kontracepcije.

2/ na osnovi motivov je težko sklepati na izbor vrste kontracepcije. Vendar pa nakazujejo rezultati, da bi utegnili biti nekateri motivi, zlasti zdravstvena motivacija, prediktor za uporabo hormonskih tablet in IUD, tam kjer to zdravnik svetuje.

Pri interpretaciji si lahko pomagamo še s korelacijskimi koeficienti med posameznimi sprejemljivkami. Koeficienti so precej nizki, vendar so nekateri dovolj visoki /do $r = .30/$; da lahko sklepamo na določene zveze. Coitus interruptus ima korelacijo z "mož želi", kemična sredstva, kondom in ritmična metoda imajo zvezo z "ne škoduje zdravju". Enako tudi diafragma. IUD in hormonske tablete korelirajo z "je enostavno" in "je zanesljivo". Hormonske tablete in IUD korelirajo tudi s spremenljivko "svetoval je zdravnik". Uporaba IUD je v pozitivni korelaciji z motivom "mi dovoljuje vera", "ker ne moti spolnega odnosa" in "ker prijateljice uporabljajo".

V analizo taksonomskih skupin smo vključili še naslednje spremenljivke:

ZAKSTAN - zakonski stan

STOTROK - število otrok

ZUPKONT - stališče do kontracepcije

KOOODL - kdo naj odloči, ali bo žena nekaj storila za to, da bi preprečila nezaželjene zanositve? /Odločati morata oba partnerja, boljše je, da odloča ženska, boljše je, da odloča moški/;

POGPAR - ali se je anketiranka s svojim partnerjem že pogovarjala o vprašanjih kontracepcije /večkrat sta se pogovarjala, sta se že enkrat ali dvakrat pogovarjala, se nista pogovarjala/;

IZOCRAZ - izobrazba

ANKPOKL - poklic

ANKVER - vernost

Prva taksonomska skupina je določena s številom otrok in pozitivnimi stališči do kontracepcije. Se pravi: med ženami, ki so izbirale med motivi za uporabo določene zaščitne metode, so žene, ki že imajo enega ali več otrok, in ki imajo bolj pozitivna stališča do kontracepcije /2.1/5/. Na tem mestu je potrebno ponovno opozoriti na sestav anketirane populacije. Žene, ki so odgovarjale na našo anketo so povečini poročene. Neporočenih je približno le 1/5 in približno enako toliko je žena brez otrok. Poleg tega so to žene, ki so prišle na Inštitut za načrtovanje družine verjetno z namenom, da sprejmejo kontracepcijo.

Druga taksonomska skupina /regresija je tudi statistično signifikantna/ je določena z izobrazbo, številom otrok, poklicem, nereligiognostjo in delno tudi z zakonskim stanom in s spremenljivko odločanja. Iz povedanega sledi: da je uporaba kontracepcije /IUD, hormonske tablete/ pri naši populaciji pogosteje pri tistem delu žena, ki so bolj izobražene, in že imajo otroke. Del njih je poročen in nereligiogen. Za njih je značilno stališče, da naj bi oba partnerja enako odločala o vprašanjih kontracepcije.

Za tretjo taksonomsko skupino pa je najbolj značilen zakonski stan ter skupina odločitev oz. komunikacija partnerjev o kontracepciji. "Stare metode" regulacije rojstev so torej pogosteje: čim večja je verjetnost, da je žena poročena in čim intenzivnejša je komunikacija o teh vprašanjih med partnerjema. Del te populacije, ki zastopa stališče enakopravne odločitve pri regulaciji fertilitnosti, je zastopan tudi v drugem taksonu, vendar je večina v 3 taksonomski skupini.

Ali naj iz tega zaključimo, da so "stare metode" spremmljivejše za populacijo, kjer so spolni odnosi regulirani v zakonu, kjer so dvojice med seboj tesneje povezane in kjer faktor sigurnosti, nima tolikšne teže? Nasprotno bi bila hormonska kontracepcija in IUD bolj spremmljiva za žene, ki so, ali želijo biti neodvisne. V našem primeru so to bolj izobražene žene z višjim poklicem pri katerih je faktor sigurnosti /že imajo ot-

roke in jih očitno ne želijo več/ pomembnejši.

Druga taksonomska skupina, to je tista, ki pretežno uporablja hormonske tablete in IUD, odgovarja kriterijem moderniziranosti, kot so ga opisali Inkeles, Kahl in drugi^{/34/}. Vendar smo v naši analizi prišli do ugotovitve, ki je v nasprotju s sedanjimi teorijami o sprejemljivosti kontracepcije, sprejemljivost za kontracepcijo bi naj bila večja pri zakoncih/partnerej, ki o vprašanjih kontracepcije medsebojno komunicirajo. Če bi sodili po naših podatkih, potem je komunikacija, kot indikator intimnosti med zakoncema boljši prediktor za uporabo starih metod za regulacijo rojstev, kot pa za uporabo kontracepcije. Iz tega bi potem takem sledilo:

- 1/ da dvojice v intimnejših zakonskih odnosih dajejo prednost stariim metodam za regulacijo rojstev, ker si lažje "privoščijo" riziko in ker v takšnih odnosih žene regulacijo prepustčajo možem, in
- 2/ da želijo žene, ki sežejo po IUD ali hormonskih tabletah samostojnejše in neodvisno od moža regulirati svojo fertilnost in, da si rizika ne morejo, ali ne želijo privoščiti. To so povečini poročene žene, ki so mnenja, da bi naj o vprašanjih kontracepcije enakopravno odločala oba partnerja.

2.2. Povzetek in zaključki

V tem delu raziskave smo želeli analizirati kontracepcijsko prakso naših respondentk. Želeli smo izvedeti kakšne metode za regulacijo fertilnosti uporabljajo in kakšni so bili motivi, da so se odločile za določeno metodo. Dodatno k temu smo še želeli ugotoviti nekatere karakteristike žena z določeno kontracepcijsko prakso.

V analizi sta prišli do izraza dve po svojih karakteristikah in kontracepcijski praksi zelo različni skupini. Prva skupina so uporabnice hormonskih tablet in IUD, druga pa uporabnice sredstev in metod, ki smo jih uvrstili med "stare metode". To so kemične metode, kondom in ritmična metoda. Mitevov za uporabo posamičnih metod nismo mogli zanesljivo ugotoviti. Kaže,

da so motivi prepleteni in verjetno tudi neosveščeni. Sklepamo lahko, da sodi med glavne osveščene motive /lahko je še več neosveščenih/ za uporabo IUD in hormonskih tablet zanesljivost oba sredstev. IUD tudi ne nasprotuje verskim predpisom. Glavni osveščeni motiv za "stare metode" je zdravstveni motiv, kar istočasno tudi implicira nezaupanje v sodobno kontracepcijo.

V skupini žena, ki uporabljajo sodobno kontracepcijo je več izobraženih, z visokim poklicnim statusom in več nereligijskih. Med njimi je več samskih in več žena, ki že imajo in ne želijo več otrok. Značilno je, da za to skupino enakopravno odločanje partnerjev v zakonu in pogovori o načrtovanju družine niso značilni. Sklepamo, čeprav tega s podatki ne moremo potrditi, da je to skupina žena, ki želi samostojno in neodvisno od moža regulirati rojstva in, ki želi zmanjšati riziko na minimum. Ni nujno, da so njihovi zakonski odnosi slabi /korelacija med zakonskimi odnosi in uporabo KC je pozitivna $r = .34$, čeprav je njihova večja neodvisnost od teh odnosov precej jasna.

Druga skupina so poročene žene, ki nimajo otrok, ali nimajo več otrok. Zastopajo stališče, da morata o vseh vprašanjih kontracepcije odločati oboje partnerje in njihove komunikacije s partnerji so pogoste in intimne. Verjetno je, da so v svojem odnosu do partnerja bolj submisivne in od njega bolj odvisne. Riziko zanositve za njih ni toliko pomemben, oz. je morda sredstvo za zadovoljevanje nekih drugih potreb, ki bi jih morali šele odkriti. Značilno je, da je v tej skupini večje število žena, ki so že imele enega ali več abortusov.

Naši poletki delno potrjujejo že v drugih raziskavah ugotovljene zveze med večjo modernizacijo, ki je zlasti značilna za izobražene in ekonomsko neodvisne žene in pomeni večjo racionalnost, načrtnost, sprejemljivost za inovacije in pogostejšo rabo kontraceptivov. Pri merjenju sprejemljivosti za kontracepcijo na družinski /zakonski/ ravni, pa so avtorji ugotovili

tudi pomembno zvezo med odprtostjo in pogostostjo komunikacije med partnerjema, njunem enakopravnem odločanju in sprejemljivostjo za kontracepcijo, kar naši rezultati ne potrjujejo. Sprašujemo se, ali so naše ugotovitve različne zaradi specifičnosti populacije na kateri so bile izvršene analize, ali in zelo možno pa je, da gre za različne vsebine komunikacij. Kaže, da za predikcijo v kontracepcijskem obnašanju ni dovolj, če vemo ali se partnerji o teh vprašanjih pogovarjajo in kako pogosto se pogovarjajo, marveč tudi o čem se pogovarjajo. Partnerji se lahko pogovarjajo o splošnih stališčih do regulacije rojstev, o določenih metodah regulacije, ali o možnostih/nemožnostih, ter zaželenosti/nezaželenosti uporabe neke metode. Ni nobenega dvoma, da je komunikacija med partnerjema o vprašanjih načrtovanja družine in posebno že to komunikacijo tudi priznata že velik korak k modernizaciji, saj pomeni, da sta premostila kulturne zapreke in premagala tabue, ki v tradicionalnih zakonih prepovedujejo vsakršne intimne pogovore med možem in ženo, še posebno o regulaciji rojstev. Vendar pa kaže, da nam informacije o obstajajujo komunikacij in njihovi frekvenci še ničesar ne povedo o sprejemljivosti za določeno kontracepcijsko prakso. Stališče do regulacije rojstev in pogovori o teh stališčih med partnerjema še ne pomenijo, da se bosta partnerja odložila za kontracepcijo in nam nič ne povedo za kakšno metodo regulacije rojstev se bosta eventualno odločila. Stališča so nazadnje lahko tudi pozitivna in možno je, da se zakonca/partnerja o njih pogovarjata in sta celo enakega mnenja, ko pa to še ne pomeni, da bosta kontracepcijo tudi sprejela.

Vse kaže, da smo spet naleteli na enega od "KAP-gap" problemov, ki so pri reševanju vprašanj o sprejemljivosti kontracepcije v nacionalnih in mednacionalnih okvirjih, v zadnjem času dobili visoko raziskovalno prioriteto.

Na osnovi naših rezultatov ni možno dati nobenih definitivnih zaključkov. Vsekakor pa opozarjajo na zvezne, ki bi jih veljalo v prihodnje podrobnejše raziskati, z dodatnimi instrumenti in na več neodvisnih vzorcih populacije.

3. Želimo si otroke

Ugotavljanje vrednosti otroka ter pozitivne ali negativne motivacije za otroka je eno najbolj deficitarnih področij v raziskovanju problemov v zvezi z načrtovanjem družine^{/28/}, nenašadnje tudi zato, ker predstavlja trd oreh za raziskovalce.

Odgovori, ki so jih raziskovalci dobili so bili povečini nezanesljivi in neveljavni, pa ne zaradi nepopolnosti merskih instrumentov, marveč zaradi zapletenosti samega problema.

Vrednost otrok in motivacija zanje ali proti njim je kompleksen fenomen in odvisen od cele vrste različnih činiteljev. Motivi, ki vplivajo na odločitve za ali proti rojstvu otroka lahko delujejo na različnih nivojih zavesti. Motivi si često nasprotujejo in spreminjajo, ne le pri različnih skupinah ljudi, marveč tudi istih ljudeh, v različnih obdobjih njenega življenjskega cikla, pa celo v različnih dnevih ali dnevnih urah, odvisno pač od trenutne življenjske situacije.

V raziskavah se za merjenje vrednosti otroka ponavadi uporabljajo verbalni instrumenti. Raziskovalec zaključuje na osnovi informacij, to je respondentovih izjav, odgovorov, na raziskovalčevo vprašanje. In vendar je potrebno pri tem upoštevati, da ljudje pogosto težko verbalizirajo svoja čustva, ne samo zato ker bi bila potisnjena, marveč enostavno zato, ker pač nikoli niso razmišljali o problemih o katerih želimo odgovore. Lahko da je najpomembnejši motiv najbolj potisnjen, lahko pa je razlog tako zelo preprost, da se respondentu ne zdi vreden besede.

Otrok je lahko tudi izvor konfliktnih motivov pri eni in isti osebi. Pomen, to je vrednost otroka je lahko dvojna: otrok lahko zadovoljuje dve ali več inkompakabilnih potreb. Hoffman in Wyatt /1960/^{/29/ sta n.pr. ugotovila, da lahko otrok zadovoljuje potrebo po neodvisnosti in odvisnosti hkrati, pri isti osebi in ob istem času. Če otroci "priklepajo" ali "vežejo" /zelo običajni odgovori/, še to ne pomeni negativne vrednote, enako kot "imeti rad otroke" še ni zadostna motivacija zato,}

da bi jih imeli.

Pri raziskovanju motivacije za otroke in njihove vrednosti moramo računati tudi z močnimi kulturnimi "pritiski". Skoraj v vsaki kulturi velja norma o idealni velikosti družine in cela vrsta raziskovalcev je že večkrat ugotovila, da se pri izrekanju o idealni družini respondenti močno približujejo obstoječim normam, kar sploh ne pomeni, da tudi sami želijo izpolniti to normo.

Navidezno zelo enostavno vprašanje o željenem številu otrok je torej problematično. Dosedanje študije kažejo, da odgovori na to vprašanje ne dajo zadovoljivih rezultatov in, da ga je treba nadomestiti z drugimi indikatorji. Zato, da bi dobili veljavne rezultate, bi bilo potrebno več različnih informacij o tem kako intenzivna je respondentova želja po otroku, v kakšnih pogojih bi se zanj odločili, kaj lahko še vpliva na njeno /njegovo/ odločitev za ali proti rojstvu /n.pr. želje partnerja/. Fawcett opozarja, da željena velikost družine ni dober prediktor za posameznikovo fertilitetno obnašanje /četudi so agregatni odgovori dobrí prediktorji za agregatno fertiliteto/. To pa z drugimi besedami pomeni, da lahko odgovori enostavno: "...reflektirajo tisto kar je sprejemljivo in običajno v neki družbi."/30/ Če je temu tako, potem se lahko celo pripeti, da v pogojih hitrih družbenih sprememb tudi agregatne fertilitete ni možno predicirati samo na osnovi željnega števila otrok, ampak bi zato rabili večje število relevantnih informacij.

Verjetno tudi ne vzdrži hipoteza prav kateri željeno število otrok odraža njihov pomen /vrednost/. Želeti veliko družino je lahko kazatelj vrednosti, ki jo otrok ima, ne pa kazatelj intenzivnosti želje po otroku. Rainwater^{/31/} je svoje respondentе spraševal zakaj starši želijo velike družine in ugotovil, da so tisti, ki sami želijo majhne družine dajali zelo splošne odgovore "zato ker imajo pač rati otroke" /posebno to velja za moške/, responenti pa, ki so zares želeli več otrok so dajali bolj diferencirane odgovore.

Raziskovalce zanima problem vrednosti otroka ter motivacija za ali proti rojstvu otroka iz več razlogov. Hoffman in Hoffman^{/32/} navajata štiri glavne razloge: trije so pomembni za raziskovanje populacijskih gibanj in načrtovanje populacijskih politik, četrти razlog pa je le posredno povezan z reševanjem populacijskih vprašanj. Razlogi, ki jih navajata so:

- 1/ poiskati načine kako bi se lahko vplivalo na fertiliteto,
- 2/ anticipirati kompenzacije, ki so potrebne v primeru, da postanejo družine manjše /in kompenzacije za to, da sploh pride do krčenja družine pripisala K.B/;
- 3/ omogočiti točnejše predikcije populacijskih trendov;
- 4/ tovrstne raziskave rabijo za ugotavljanje in vplivanje na zakonske, družinske in starševske odnose.

Pri vsakem načrtovanju, pa najnsibо to ekonomsko, socialno, zdravstveno in tudi družinsko, je potrebno vedeti kaj ljudje želijo, kaj pričakujejo in kaj so pripravljeni sami storiti, da se načrti uresničijo. Vedeti moramo v kakšnih pogojih je pričakovati, da se bodo pričakovanja in obnašanje ljudi spremenilo. Če tega ne vemo, in načrtujemo, ne da bi upoštevali tudi teh dejavnikov, se lahko zgodi, da bomo s politiko in konkretnimi akcijami dosegli nasprotni efekt od željenega.

Raziskovalci demografi in sociologi so se do sedaj pretežno ukvarjali z ugotavljanjem ekonomske vrednosti otroka, ki se spreminja, v procesu ekonomske rasti in razvoja. Ob prehodu iz agrarne v industrijsko ekonomijo, ko preneha biti otrok delovna sila in z uvajanjem zdravstvene in socialne zaštite prebivalstva /zdravstveno in socialno zavarovanje/, se spremeni tudi ekonomska vrednost otroka. V tradicionalnih, predvsem agrarnih družbah, na nizki stopnji razvitosti postane otrok že zgodaj proizvajalec. Otrok "proizvaja" več kot porabi za svoje življenje. Predvsem pa ni potrebno v njega "investirati". Nasprotno, zahteva otrok v sodobnih družbah materialno in časovno investicijo ob maksimalni psihični angažiranosti. In ravno zato, ker sedaj otrok ni več cenjen zaradi njegovega doprinosa v družinsko gospodarstvo, marveč neka-

terih drugih vrednot in ker so potrebne investicije možne samo pri določenem, ne preveč velikem, številu otrok, pa še zaradi cele vrste drugih dejavnikov, ki lahko vplivajo na odločitev za ali proti otroku, je postal vprašanje željenega otroka še posebno pomembno. Eden najmočnejših argumentov politike načrtovanja družine je cilj, da bi se rodili željeni otroci.

Ugotavljanje vrednosti otroka ter motivacije za rojstvo ali ne-rojstvo otroka ni osrednji problem te študije. Zanima nas predvsem zato, ker je motivacija za ali proti otroku eden od pomembnih faktorjev v prokreativnem /in s tem tudi kontraceptivnem/ obnašanju ljudi. Želeli smo odgovoriti na vprašanja:

- Kateri so motivi zaradi katerih ljuije želijo imeti otroke?
- Kateri motivi so dovolj intenzivni, da to svojo željo /za ali proti/ tudi uresničijo in kakšni pogoji morajo biti izpolnjeni?
- Katere so glavne ovire pri uresničevanju željenega?

Vumen študije, še posebno pa tega poglavja je razvijanje adekvatne metodologije. Zlasti smo želeli preskusiti instrumente, ki jih bomo popravljene in izboljšane uporabili na reprezentativnem vzorcu Slovenske populacije.

Vsaka respondentka je najprej odgovorila na vprašanje, že že ima otroke ali ne. Sledilo je vprašanje, ali bi želela otroka /še enega otroka, še več otrok/ in koliko otrok bi želela, Vse, ki so v prvem vprašanju odgovorile, da bi želele otroka /šeenega, ali še več otrok/ so dalje izpolnjevale vprašanje o razlogih zaradi katerih si želijo otroke. Našteli smo 18 možnih razlogov in respondentke so na petstopenjski lestvici /Likertovega tipa/ odgovarjale, ali je nevedeni razlog za njih zelo pomemben, pomemben, srednje pomemben, malo pomemben, ali sploh ni pomemben. Na koncu so imele možnost še pripisati dodatne razloge, v kolikor se jim je zdelo, da njihovega razloga ali razlogov ni bilo med navedenimi.

Naslednje vprašanje, ki je bilo prav tako namenjeno respondentkam ki /še/ želijo otroke, pa se je glasilo: Tudi ljudje,

ki želijo imeti otroka so pogosto v dvemih. Na eni strani bi želeli otroka, vendar je na drugi strani veliko razlogov zaradi katerih ga rajši ne bi imeli. Razlogi so različni. Pri 13 navedenih razlogih so respondentke na lestvicah ocenjevale pomembnost, ki ga zanje ima razlog, da rajši otrok ne bi imel, četudi si ga /jih/ želijo.

Naslednji dve vprašanji sta bili namenjeni respondentkam, ki so v predhodnjem vprašanju odgovorile, da ne želijo otroka /ali ne želijo več otrok/. Tudi te respondentke so ocenjevale pomembnost razlogov zaradi katerih jih ne želijo imeti, nato pa še razloge zaradi katerih bi rade imele otroke, četudi si jih ne želijo in ne nameravajo imeti.

Za faktorsko analizo sta rabila dva sklopa vprašanj:

1/ Razlogi, da bi imela otroke

RADOTR - ker ima rada otroke

POTOMCI - da bo družina imela potomce

FANTEK - ker bi želela fanta /še enega fanta/

DEKLICA - ker bi želela deklico /še eno deklico/

SCROD - ker sorodniki menijo, da bi moral biti v družini otrok /več otrok/

PONOC - da bo otrok pomoč v starosti

VERA - ker to narekuje vera

DELSILA - da bo v družini delovna sila

OKRZAK - ker bi se z otrokom okrepil zakon

NEGAOTROK - ker rada neguje otroke

PARZELI - ker partner želi otroka /še enega otroka/

PRIJOTR - ker je prijetno v družini z otrokom /več otroci/

VZGOTR - ker se pri vzgoji otrok tudi sama uči

LJUBOTR - ker je ljubezen med starši in otrokom najpopolnejša

DELOTR - ker želi z otrokom deliti kar ima in kar zna

SLOVEN - ker je premalo Slovencev

OTRSMIS - ker so otroci smisel življenja

2/ Razlogi, da ne bi imela otroka /otroke/ .

- FINOBR - ker je otrok finančna obremenitev
PARNE - ker partner ne želi
STVNE - ker ne bi mogla počenjati stvari, ki jo veselijo
DODDEL - ker bi otrok pomenil veliko dodatnega dela
PROSTC - ker bi imela manj prostega časa
SVETLJ - ker je na svetu preveč ljudi
STVMAJH - ker je stanovanje premajhno
STNNI - ker nima stanovanja
NAPDR - ker bi otrok /več otrok/ povzročilo napetosti v družini
POKLD - ker bi otrok motil pri poklicnem delu
VARSTVO - ker ne more urediti varstva

Vsek sklop vprašanj je bil posebej faktoriziran za vsako subpopulacijo. Imamo torej:

- 1/ analizo razlogov za otroka pri subpopulaciji, ki si otroka želi;
- 2/ analizo razlogov proti otroku pri subpopulaciji, ki si otroka želi;
- 3/ analizo razlogov proti otroku, pri subpopulaciji, ki si otroka ne želi;
- 4/ analizo razlogov za otroka pri subpopulaciji, ki si otroka ne želi.

Že uvodoma smo povdarili, da smo pri tem delu študije prvenstveno želeli preskusiti instrument in, da bo problem motivacije za ali proti otrokom predmet posebne raziskave. Rezultatov ne moremo v nobenem primeru posploševati, saj smo morali v analizi našo osnovno populacijo /124 anketirank/ še deliti na: tiste, ki še želijo in tiste, ki ne želijo več otrok. Anketirank, ki želijo otroke in so na vprašanje o razlogih zakaj bi želele otroka/e/ odgovarjale, je bilo po izločitvi neveljavnih odgovorov le še 59, tistih, ki otrok ne želijo več, pa 56.

Rezultati so zanimivi, nakazujejo nekatere hipoteze, ki bi jih veljalo v prihodnosti preverjati in na njihovi osnovi sme že izdelali nov instrument za merjenje motivacije, ki ga bomo uporabili na večjem številu responzentov. Sedaj dobljene rezultate prikazujemo zgolj v ilustrativne namene.

3.1. Zakaj si respondentke želijo otroke

Po že opisanem postopku smo v obliimin rotaciji glavnih osi dobili 4 faktorje, ki so skupaj izčrpali 56.61% variance sistema. /Tab. 3.1/1/ Komunalite so relativno visoke. Najnižje komunalitete imajo še vedno vrednost .39 in .32./Tab.3.1/4/

Oblimin faktorji

Facobl 1 /36.9%/		Facobl 2 /12.7%/	
vera	.90	ljubezen do otroka je	
delovna sile	.88	najpopolnejša	.89
pomoč v starosti	.80	otroci so smisel življenja	.86
pre malo Slovencev	.67	hoče deliti z otrokom	.81
sorodniki	.63	prijetno v družini z otroci	.60
potomstvo	.57		
Facobl 3 /8.9%/		Facobl 4 /7.5%/	
želi fantka	.78	ima rada otroke	.70
partner želi	.69	rada neguje otroke	.78
želi deklico	.67	se pri vzgoji uči	.70
okrepil zakon	.59		

Očitno so se v prvi faktor grupirale vse tiste spremenljivke, ki kažejo na tradicionalne razloge za otroke. To so razlogi, ki jih običajno ugotavljajo raziskovalci v še nerazvitih družbah, ko se vrednost otroka meri po njegovi ekonomski funkciji za družino. Faktor 1 smo zato imenovali: tradicionalni faktor.

V drugem faktorju je močno izražena altruistična dimenzija v motivacijskem kompleksu. Želja po otroku je motivirana z možnostjo "mu dati ljubezen, materialne dobrine, znanje". Tudi v odgovoru "otroci so smisel življenja" je implicirana altruistična dimenzija. Faktor 2 je altruistični faktor.

V faktorju 3, ki smo ga kratko imenovali zakonski faktor postavlja vrednost otroka v funkcijo zakonskega odnosa. Ker si partner želi in zato, da se bo okrepil zakon je zaželen fantek /še en fantek/ ali deklica /še ena deklica/.

Najbolj nediferenciran je 4. faktor. Izraža zelo splošen odnos do otroka in je res vprašljivo, ali so takšni odgovori indikatorji želje po otroku, ali izražajo nediferenciran odnos simpatije do otroka nasprotno. Menimo, da spremenljivke, ki so zastopane v faktorju ne pomenijo več kot zelo splošno oceno naklonjenosti otroku. Imenovali smo ga emocionalni faktor.

Interkorelacijske med oblimimi faktorji

Facobl 1 Facobl 2 Facobl 3 Facobl 4

Facobl 1	-	.301	.268	.164
Facobl 2		-	.120	.253
Facobl 3			-	.186
Facobl 4				-

Značilno je, da je nekoliko večja korelacija med tradicionalnim in altruističnim faktorjem / $r = .301$ /, med tradicionalnim in zakonskim faktorjem / $r = .268$ /, ter šibkejša korelacija med altruističnim faktorjem in emocionalnim faktorjem. To pomeni, da lahko na osnovi vrednosti v tradicionalni dimenziji s precejšno verjetnostjo sklepamo na vrednosti altruistični in v zakonski dimenziji, ne pa na vrednosti v emocionalni dimenziji. Na osnovi emocionalne dimenzije je možna samo predikcija v altruistični dimenziji.

Kljub temu da smo imeli v skupini le 59 respondentk smo izvedli taksonomijo in taksone /z regresijsko analizo/ identificirali po naslednjih spremenljivkah:

ZAKSTAN - zakonski stan
SIEOTRO - število otrok
ZUPKONT - stališče do kontracepcije
IZOBRAZ - izobrazba
ANKPOKL - poklic
ANKVER - vernost
STSCB - število sob

Prvo taksonomska skupina najmočneje določajo izobrazba in respondentkin poklic. To bi seveda pomenilo, da je tradicionalna dimenzija pri motivaciji za otroke bolj izražena pri ženah z višjo izobrazbo in višjim poklicem. V isti taksonomske skupini so tudi poročene žene s pozitivnimi stališči do kontracepcije. /Tab.3.1/5/ Rezultat očitno nasprotuje vsem dosedanjim empiričnim izsledkom. Negativna zveza med tradicionalizmom ter izobrazbo in družbenim statusom je bila že večkrat empirično potrjena. Do rezultatov, ki smo jih dobili z našo analizo je lahko prišlo: bodisi zaradi napake v računskih operacijah /bilo bi logično, da je odnos obraten/, ali zaradi specifičnosti anketirane skupine.

V drugi taksonomske skupini so predvsem reprezentirane izobražene, poročene žene z višjim poklicnim statusom. /Tab.3.1/6/ V tem trenutku ne razpolagamo z nobenimi empiričnimi študijami o vrednosti otroka in motivaciji zanje, ki bi lahko rabila kot kriterij pri ocenjevanju validnosti naših izsledkov. Pri merjenju vrednosti otroka so raziskovalci dobili "faktor identifikacije" z otrokom, ki je podoben našemu altruističnemu faktorju, vendar nimamo podatkov o tipu ljudi, za katere naj bi bila takšna motivacija značilna.

Tudi regresija na 3. taksonomsko skupino statistično ni signifikantna. Rezultati nakazujejo, da so v tej skupini najmoč-

ne je zastopane žene, ki že imajo otroke, ki imajo višji , oklicni status in velika stanovanja. /Tab.3.1// To naj bi bile karakteristike žena, ki si želijo otroka /ali več otrok/ ker menijo, da bi želele ugoditi partnerju in utrditi zakon.

3.2. Negativna motivacija za otroka

Rezultatov žal ni možno interpretirati. Po izločitvi vseh neveljavnih odgovorov je v tej skupini ostalo samo 27 oseb. Iz tega razloga tudi nismo napravili taksonomije in računali regresij. V informacijo prikazujemo samo rezultate faktoriziranja spremenljivk v oblimin projekciji.

Oblimin faktorji

Facobl 1
/34.3%/

ne more urediti varstva	.93	ne bi mogla počenjati stvari, ki jih želi	
ni stanovanja	.90	manj prostega časa	.95
stanovanje premajhno	.79	dodatno delo	.86
spori v družini	.76	na svetu je že preveč ljudi	.77
partner ne želi	.59	ne bi mogla počenjati drugih stvari	.68
Facobl 3 /12.2%/ <hr/>		finančna obremenitev	.68
moti pri poklicnem delu	.67		

Prvi faktor določajo spremenljivke, ki so indikatorji neurejenega družbenega in družinskega standarda. Zato ker ne morejo urediti varstva in ni stanovanj, so tudi spori v družini, kar v končni konsekvenči privede do tega, da se ljudje rajše odrečajo otroku/otrokom. Faktor smo imenovali družinski standard.

V drugem faktorju so zastopane spremenljivke, ki kažejo na to, da se žene odrekajo otrokom, ker otroka občutijo kot materi-

alno /finančno/ in časovno obremenitev oz. da bi se moralo zadržati otroka odpovedati nekaterim ugodnostim. Drugi faktor smo imenovali časovni faktor.

Zanimiv je 3.faktor v katerega se je izdvojila spremenljivka "otrok bi me motil pri poklicnem delu". Za interpretacijo tega faktorja je potrebno povedati, da imajo v faktorju relativno visoke in negativne korelacijske: finančno breme / $r = -.544$ /, partner ne želi / $r = -.612$ / in dodatno delo / $r = -.245$ /.

/Tab. 3.2/3/ Menimo, da faktor 3, ki smo ga imenovali poklicni faktor nakazuje hipotezo o alternativnih vlogah.

Interkorelacijske med oblimin faktterji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3
Facobl 1	-	.074	.111
Facobl 2		-	.012
Facobl 3			-

3.3. Zakaj respondentke ne želijo otrok

56 izprašanih respondentk je odgovorilo, da ne bi želele imeti otroka ali še enega ali več otrok. Razlogi /spremenljivke/ so se skupirali v 4 faktorje.

Oblimin faktterji

Facobl 1 /28.5%/ dodatno delo	.88	Facobl 2 /15.8%/ ni stanovanja	.84
manj prostega časa	.82	premajhno stanovanja	.84
ne bi mogla počenjati stvari, ki bi jih rada	.77	na svetu je že preveč ljudi	.54

Facobl 3
/12.8%/
-

Facobl 4
/9.2%/
-

partner ne želi	.80	moti v poklicu	.78
ne more urediti varstva.	.71	spori v družini	.78
finančno breme	.64	ne bi mogla več ukvarjati z otrokom, ki ga že ima	.61

Skupna varianca sistema 43.61%. /Tab.3.5/l/

Interkorelacijske med oblimin faktorji

	Facobl 1	Facobl 2	Facobl 3	Facobl 4
Facobl 1	-	.055	.104	.295
Facobl 2		-	.093	.128
Facobl 3			-	.049
Facobl 4				-

Faktor, ki se je v oblimin rotaciji izdvojil kot glavni faktor, določajo spremenljivke, ki kažejo na to, da si določene skupine ljudi otrok ne želijo, ker jih otroci očitno obremenjujejo. Po strukturi spremenljivk se faktor približuje 2. faktorju v prejšnjem poglavju, ko smo ugotavljali kakšni so razlogi, da si žene želijo otroke, pa jih vendar nimajo /točka 3.2/

Faktor smo imenovali časovni faktor. Drugi faktor je populacijski faktor. Prenaseljenost je percipirana na individualnem /družbenem/ in širšem, svetovnem nivoju.

Kaže, da je v 3.faktorju močneje izražena zakonska dimenzija v zvezi z neurejenim družinskim standardom. Morda bi lahko faktor parafrazirali in rekli: ne želim otroka /otrok/, ker ga tudi partner ne želi. Imava družačne načrte in otrok bi predstavljal finančno breme, pa še varstva ne morem urediti. Faktor smo imenovali družinski standard.

Pri interpretaciji 4.faktorja si lahko pomagamo s spremenljivkami, ki imajo v faktorju večje korelacije. To so: finančna obremenitev / $r = .23$ /, manj prostega časa / $r = .32$ / in ni stanovanja, ki ima v faktorju nekoliko večjo vendar negativno korelacijo / $r = -.21$ /. /Tab.3.2./3/

Gre delno za časovno dimenzijo, delno pa verjetno za indikator večjih aspiracij v poklicu in pri vzgoji otroka, ki ga žena že ima. Analogno faktorju v prejšnjem poglavju, bomo tudi ta faktor imenovali poklicni faktor 2.

Taksonomske skupine so bile identificirane z istimi spremenljivkami kot v prejšnjem poglavju /točka 3.1./ Prvo taksonomsko skupino, to je tisto, ki kot glavne razloge navaja časovno obremenitev, karakterizira zakonski stan, poklic in še posebno velikost stanovanja. V tej taksonomski skupini so žene, ki so povečini poročene, imajo višji poklicni status, velika stanovanja in so manj verne.

Lahko bi rekli, da karakterizira drugo taksonomsko skupino, ki je kot glavne, navedla "populacijske razloge" število otrok in poklic. To bi bilo tudi razumljivo. Čim več je otrok, bolj se občuti stanovenjska stiska.

3. in 4. taksonomske skupine nismo mogli določiti, ker je bažični prostor za taksonomsko analizo odrejen z faktorji, ki izčrpajo skupno varianco.

3.4. Pozitivna motivacija za otroka pri ženah, ki jih ne želijo /več/

Zadnja skupina so bile žene, ki ne želijo otroka /ali več/ otrok. Vprašali smo jih kakšni so razlogi, zaradi katerih bi imele otroka, četudi so odločile, da ga ne bodo več imele.

V faktorski analizi so se spremenljivke grupirale v 5 faktorjev, ki pojasnjujejo 54.27% skupne variance sistema.

Oblimin faktorji

Facobl 1
/32.2%/

hoče deliti z otrokom .89
ljubezen dc otroka je
najpopolnejša .88

otroci so smisel živ-
ljenja .74

premalo Slovencev .68
pri vzgoji se uči .67
ima rada otroke .46

vera .71

delovna sila .84

Facobl 3
/8.9%/

potomci .82
pomoč v starosti .70
prijetno vdružini z
otroci .83

Facobl 4
/7.3%/

okrepil zakon .78
raja neguje otroke .74

Facobl 5
/6.7%/

partner želi .79
sorodniki .70

Interkorelacije med oblimin faktorji

Facobl 1 Facobl 2 Facobl 3 Facobl 4 Facobl 5

Facobl 1	-	.044	.308	.221	.126
Facobl 2		-	.158	.102	.180
Facobl 3			-	.207	.099
Facobl 4				-	.069
Facobl 5					-

Prvo kar lahko ugotovimo je, da so spremenljivke zelo razpršene v prostoru. Edini kompaktni je ..faktor, ki pojasnjuje 32.2% variance. Določajo ga natančno ist variable, ki smo jih že pred tem identificirali v 4. faktorju v poglavju 3.1. Izraža zelo splošno pozitivno stališče do otrok, simpatijo in nak-

lonjenost. Zaradi lažje primerjave bomo enako kot smo faktor 4 /v poglavju 3.1./ tudi ta faktor imenovali emocionalni faktor 2. Naklonjenost in ljubezen naj bi bil glavni razlog zato, da bi žene imele otroke in vendar so to žene, ki otrok ne želijo, in jih po vsej verjetnosti tudi ne bodo imele. To potrjuje Rainwater-jevo ugotovitev: imeti rad otroke, še ne pomeni, da si jih tudi želimo!^{33/}

Ostali faktorji so manj pomembni. Tudi s korelacijami spremenljivk v faktorjih si pri interpretaciji ne bomo mogli veliko pomagati, ker med faktorji ni pomembnejših zvez. 2. in 3. faktor sta tradicionalna faktorja. V faktorju 2., se zastopane še nekatere spremenljivke, ki določajo tradicionalno dimenzijo: sorodniki / $r = .349/$ in okrepil zakon / $r = .358/$. Ima rada otroke ima s faktorjem večjo, vendar negativno korelacijo / $r = .557/$.

V faktorju 3. imajo večje korelacije vera in nekatere spremenljivke iz emocionalnega faktorja. Zato da lahko ločimo med obema faktorjema, smo drugi faktor imenovali tradicionalni faktor 2, 3. faktor pa družinski faktor.

V četrtem faktorju so poleg navedenih zastopane z večjimi korelacijami še nekatere spremenljivke iz emocionalnega faktorja. Ker pa je v njem najmočneje zastopana spremenljivka "okrepil zakon" ga bomo imenovali zakonski faktor v razliko s 5. faktorjem, ki smo mu dali ime sorodniki.

Prvo taksonomsko skupino določajo pozitivna stališča do kontracepcije, in delno tudi višji poklicni status. Četudi na osnovi naših rezultatov ne moremo delati nobenih zaključkov, ki bi imeli teoretično težo, lahko vendar sklepamo: da gre za skupino žena, ki imajo pozitivna stališča do kontracepcije /verjetno je tudi uporabljajo, saj gre pretežno za paciente Inštituta za načrtovanje družine/ in ki si ne želijo več otrok. /Tab.3.4/5/ Kot razloge zakaj bi jih vendarle imele, pa navajajo naklonjenost do otrok. Iz tega jasno sledi, da ta

naklonjenost ni prediktor za pozitivno motivacijo in namero.

Za drugo taksonomske skupino je najbolj karakteristično večje število otrok, višja izobrazba, delno tudi višji poklicni status ter nereligioznost. /Tab.3.4/6/ Zanje naj bi bila značilna tradicionalna motivacija. Spet ugotavljamo isto pozitivno zvezo med socio-ekonomskim statusom ter tradicionalno dimenzijo pri motivaciji za otroka, četudi gre tukaj za drugo skupino ljudi: v prejšnji skupini so bile žene, ki želijo otroke, /točka 3.1/ v tej skupini so žene, ki jih ne želijo, le z razliko, da jih v tem primeru karakterizira večje število otrok. Lahko bi torej rekli: pri ženah, ki so bolj izobražene, imajo višji poklicni status in več otrok, je tradicionalna dimenzija v pozitivni motivaciji za otroka močneje izražena. In spet se vprašamo: ali gre za mersko napako, napako v matematičnih izračunih, ali za čisto posebno populacijo? Na to bodo odgovorila nadalje raziskave o zadevni problematiki.

Regresiji na 1. in 2. taksonomsko skupino nista statistično pomembni. Na meji pomembnosti je samo regresija v 3. skupini, ki kaže, da je ta taksonomska skupina določena z zakonskim stanom, številom otrok, nereligioznostjo in številom sob.

/Tab.3.4/7/. Lahko bi rekli: poročene, nereligiozne žene z večjim stanovanjem in tiste, ki si otrok ne želijo navajajo "tradicionalne" razloge zato, da bi jih vendar še imele.

3.5. Povzetek in zaključki

Vzorec respondentk na katerih smo preskušali instrument za merjenje vrednosti otroka in motivacijo za to, da bi žena imela/ne imela otroka je bil majhen, zato ni nujno, da so naši rezultati veljavni in jih v nobenem primeru ne smemo posploševati. Rezultate smo interpretirali, ker smo menili, da so vendarle zadosti zanimivi, v kolikor nam ponujajo hipoteze za naše prihodnje raziskave, ki morajo nujno vključevati večje število ljudi obeh spolov, na različnih točkah življenjskega ciklusa in z različnimi socio-ekonomskimi karakteristikami. Re-

zultati kažejo, da bo poleg že naštetih, v bodoče raziskovanje pozitivne/negativne motivacije za otroke veljalo vključiti tudi druge pomembne spremenljivke kot so: aspiracije in ekspektacije ljudi na različnih življenjskih področjih, njihovo različno interesno usmerjenost, in različne vzorce življenjskega stila.

Izkušnje, ki smo jih pridobili z uporabo instrumenta pa kažejo:

- 1/ da je pojem "želeti otroka" zelo nedoločen. Želeti lahko, kot smo to ugotovili, pomeni resnično namero, ali samo nediferencirano pozitivno emocijo do otroka. V prihodnje bomo ločili: med tistimi, ki otroka/e želijo in jih nameravajo imeti, tistimi, ki otroke želijo, pa jih ne nameravajo imeti in onimi, ki si jih ne želijo in seveda tudi ne namegravajo;
- 2/ da bo potrebno v prihodnje naštetim motivom dodati še nekatere druge kot n.pr.: otrok v funkciji samorealizacije /ženske ali moškega/, integrativna funkcija otroka, otrok kot izhod iz osamljenosti itn.
- tudi pri negativni motivaciji bo potrebno formulirati dодатне razloge.

OPOMBE 1

- 1/ Dušan Breznik: Uvodno izlaganje. "Status žene i planiranje porodice". Savezni savet za planiranje porodice. Bilten, broj 14. Juli-august 1975.
 - Glej tudi gradivo iz Savetovanja o izgradnji društvenih stavova o populacionoj politici u Jugoslaviji. Beograd, 1973. V enem izmed referatov piše Dr.Miloš Stevanov: "... Planiranje porodice je ... društveni program, odredeni sistem ciljeva, nego što je pojava ...". Pravno politički aspekti planiranja porodice. Beograd 1973.
- 2/ Dušan Breznik et.al.: Anketa o fertilitetu udatih žena i planiranju porodice, in drugi članki priobčeni v isti reviji. Stanovništvo. Godina IX. Broj 3-4. Juli-Decembar 1971.
 - Gradivo iz Savetovanja o izgradnji društvenih stavova o populacionoj politici u Jugoslaviji. Beograd 1973.
 - Gradivo 1. Slovenskega demografskega simpozija. Ljubljana 1974. posebno članek dr. Dolfa Vogelnika: Slovenski demografski trenutek: - 1970 - 2000.
- 3/ Stanka Krajnc-Simoneti: Splav in njegovo preprečevanje v Sloveniji. V gradivu 1. Demografskega simpozija. Ljubljana 1974. str.11
- 4/ Stanka Krajnc-Simoneti: ibid.
- 5/ Lidija Andolšek et.al.: The Abortion Study. Ljubljana 1974

- 6/ L.W.Hoffman and M.L.Hoffman: The Value of Children to Parents. V.J.Fawcett /Ed./: Psychological Perspectives on Population. Basic Books, Inc.N.Y.1973.
- M.F.Fogarty,R.Rapport and R.N.Rapport: Sex,Career and Family. George Allen & Unwin. London 1971.
- 7/ Constantina Safilios Rotshild: A Comparison of Power Structure and Marital Satisfaction in Urban Greek and French Families. Journal of Marriage and the Family 29, No.2 /May/: 345-352
- 8/ Raziskava nosi naslov: Regulacija fertilitnosti v različnih družbenih slojih. Njen cilj je analizirati podatke, ki jih Inštitut za načrtovanje družine ima o vsaki pacientki, vidika teže, ki jo ti podatki imajo pri razlagi kontracepcij-skega obnašanja, na osnovi analize popraviti in dopolniti anketne liste in izdelati metodologijo, ki bo omogočala stalno spremljanje eventualnih sprememb in premikov.
- 9/ Judith Bardwick: Oral Contraceptives: Psychological Factors. V.J.Fawcett /Ed./: op.cit.
- 10/ Judith Bardwick poroča o raziskavah, ki kažejo na večjo sprejemljivost za kontracepcijo pri ženah, ki seksualni akt prijetno doživljajo, K.W.Back in P.H.Hass pa o raziskavah, ki kažejo na pozitivno korelacijo med sprejemljivostjo za kontracepcijo in pozitivno oceno zakonskega odnosa.
- 11/ Glej: James G.Sinder and Charles E.Osgood /Eds./: Semantic Differential Technique. Aldine - Atherton. Chicago-New York 1969.
Bogomir Peršič: Grafična oblika semantičnega diferenciala kot metoda za merjenje stališč. ISF. Ljubljana 1965.

- 12/ Experimentalni gerontologicke sredisko pri I. internim oddeleni. Material mi je posredoval primarij Dr.J.A. Trojan in sodelavci.
- 13/ Vodja raziskave J.Fawcett nam je posredoval vprašalnik, ki so ga sodelavci East-West Population Institute, Honolulu, Hawaii uporabili v raziskavi: Vaule of Children.
- 14/ Za podrobnejši opis metod glej: Krešomir Petrović in Ankica Hošek: Određivanje položaja sportske aktivnosti u strukturi manifestnih i latentnih dimenzija socialne stratifikacije. Institut za kinezijologijo visoke šole za telesno kulturo. Ljubljana 1974.
- 15/ Vid Pečjak: Psihologija spoznavanja. Državna založba Slovenije. Ljubljana 1975. str. 380-408.
- 16/ Bogomir Peršič: Grafična metoda za merjenje semantičnega diferenciala za merjenje stališč. Institut za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani. 1965.
- 17/ Ch.E.Osgood: op.cit.
- 18/ Uriel Weinreich: A Rejoinder to Semantic Space Revisited In: Ch.Osgood /Ed./: op.cit.str.139.
- 19/ S.S.Komorita and A.R.Bass: Attitude Differentiation and Evaluative Scales of the Semantic Differential. Journal of Personality and Social Psychology. Vol.6.No.2.June 1967. str.241.
- 20/ D.Katz and E.A.Stotland: A Preliminary Statement to a Theory of Attitude Structure and Change. Cit.v S.S. Komorita and A.R.Bass: op.cit.
- 21/ E.T.Hiller: A culture Theory of Population Trends.In: J. Spengler and O.Duncan: /Eds./: Population Theory and Policy. The Free Press.Glencoe, Illinois. 1956. str. 381.

- 22/ E.J.Lieberman: The One-Child Family. Dialogue. 1974. Vol. 7. No.2 str.28-32
- 23/ H.E.Goldin: The Jewish Women and her Home. New York: Hebrew Publishing Company.
- 24/ E.M.Whelan: Attitudes Toward Menstruation. Studies in Family Planning. April 1975. Volume 6. Number 4.
- 25/ ibid.
- 26/ Katja Boh: Seksualni tabui i planiranje porodice. Bled. November 1974.
- 27/ Reuben Hill: Research on Human Fertility. International Sociological Science Journal. Vol.XX.No.2 1968.
- 28/ Report and Selected Papers of the Expert Group Meeting on Social Psychological Aspects of Fertility Behaviour. ECAFA. Asian Population Studies Series.No.26. United Nations.Bangkok 1974.
- 29/ L.W.Hoffman and M.L.Wyatt: op.cit.
- 30/ J.Fawcett and Marc.H.Bornstein: Modernization,Individual Modernity, and Fertility. In J.Fawcett /Ed./: op.cit.
- 31/ L.Rainwater: Family Design: marital sexuality, family size, and family planning. Chicago - Aldine. 1965.
- 32/ ibid.
- 33/ ibid.

LITERATURA

Poleg referatov, člankov in knjig, ki smo jih že navedli v opombah, smo pri študiji upoštevali še naslednja dela:

- 1/ Gradivo Savetovanja o izgradnji društvenih stavova o populacionoj politici u Jugoslaviji. Beograd, 1973.
- 2/ Gradivo 1. Slovenskega demografskega simpozija. Ljubljana 1974.
- 3/ Biltene, ki jih izdaja Savezni zavod za planiranje porodice. Beograd.
- 4/ Materiali, članki, poročila o Anketi o fertilitetu udatih žena i planiranju porodice. Delno objavljeno v: Stanovništvo. Inštitut društvenih nauka - Center za demografska istraživanja. Juli-Decembar 1971.
- 5/ Population Commission Reports. United Nations. New York - Geneva
- 6/ Članke in poročila objavljena v Reports on Population/Family Planning A Publication of the Population Council. New York.
- 7/ Članke in poročila objavljena v Filedstaff Reports. American Universities Field Staff. New York.
- 8/ Caltech Population Program: Occasional Papers. California Institute of Technology. Pasadena, California.
- 9/ James T. Fawcett: /Ed./ Psychological Perspectives on Population Planning. Basic Books, Inc. New York. 1973.
- 10/ Alva Myrdal: Nation and Family. Kegan Paul, Trench, Trubner, London. 1947.

- 11/ Bernard Berelson /ED./: Family Planning and Population Programs. The University of Chicago Press. Chicago-London 1966.
- 12/ Uwe Schultz /Hrsg./ Lebensqualität. Aspekte Verlag. Frankfurt a/M 1975.
- 13/ Kate Millet: Sexus und Herrschaft. Die Tyrannie des Mannes in unserer Gesellschaft. Deutscher Taschenbuch Verlag. München 1974.
- 14/ Shulamith Firestone: Frauenbefreiung und sexuelle Revolution. Fischer Taschenbuchverlag. März 1975.
- 15/ Michael P Fogarty, Rhona Rapoport and Robert N.Rapoport: Sex, Career and Family. George Allen & Unwin. London 1971.

D O D A T E K

(tabele)

1.2/1 Unikna varianca, koeficienti determinacije in minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
OTRPRIJ	.627756	.372244
OTRNAP	.680533	.319467
OTRZAN	.703720	.296280
OTRUSP	.604090	.395910
OTRDOB	.518249	.481751
OTRSLAD	.614629	.385371
OTRPRAV	.518451	.481549
OTRNAR	.623000	.377000
OTRVZP	.461347	.538653
OTRCIST	.671567	.328433
OTRMEH	.563412	.436588
OTRLEP	.395464	.604536
OTRGLAD	.483311	.516689
OTRSVET	.641876	.358124
OTRSMIS	.524037	.475963
OTRPOTR	.607832	.392168
OTRTOP	.561451	.438549

SUM OF SMC = 7.19927 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 42,35

EIGENVALUES (HOTELLING)

1.2/2 Lastne vrednosti

	LAMBDA	ACCUMULATED
1	5.58274	.32840
2	1.61534	.42342
3	1.21932	.49514
4	1.14902	.56273 Last counted eigenvalue
5	.97947	.62035
6	.89502	.67299
7	.82164	.72133
8	.73972	.76484
9	.68891	.80536
10	.63421	.81267
11	.54066	.87447
12	.52209	.90518
13	.38900	.92807 .
14	.36012	.94925
15	.34025	.96927
16	.30486	.98720
17	.21761	1.00000

FILE AD

1.2/3 Korelacija med manifestnimi spremenljivkami
in oblikin faktorji

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3	FACOBL 4
OTRPRIJ	-.04247	.02591	.85626	-.02468
OTRNAP	-.12641	.03338	.55170	.35275
OTRZAN	.09385	.76399	.02023	.05899
OTRUSP	-.12754	.37716	.07225	.62002
OTRDOB	.04749	.09822	.08585	.76259
OTRSLAD	.49426	.14910	-.16864	.34209
OTRPRAV	.66862	.31463	.01485	.03140
OTRNAR	.15477	-.03483	.64546	.01526
OTRVZP	.48845	.26304	.28989	-.01446
OTRCIST	.12076	.53543	.08024	.32778
OTRMEH	.63291	-.02642	.18146	-.07910
OTRLEP	.65376	-.20900	.06805	.26030
OTRGLAD	.56862	.03937	-.09952	.34430
OTRSVET	.22528	-.41543	.08077	.59452
OTRSMIS	.70413	.22070	.13754	-.19181
OTRPOTR	.33441	-.12271	.50053	.00251
OTRTOP	.72266	-.22443	.01381	-.01413

COMUNALITIES

1.2/4 Komunalitete

OTRPRIJ	.65078
OTRNAP	.32727
OTRZAN	.47380
OTRUSP	.53828
OTRDOP	.54819
OTRSLD	.43816
OTRPRAV	.49162
OTRNAR	.48734
OTRVZK	.48978
OTRCIST	.50976
OTRMEH	.46153
OTRLEP	.64299
OTRGLAD	.52076
OTRSVET	.37318
OTRSMIS	.45619
OTRPOTR	.46839
OTRTOP	.53939

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 1

1.2/5 Regresijski koeficient

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	.12287	.07425	.08132	.99927	.10098	.80538	.42223	.61717
STOTROK	.11012	.07181	.08400	.92500	.10786	.77876	.43769	.55313
ZUPKONK	.04929	.05433	.05827	.28722	.09900	.58859	.55727	.24758
IZOBRAZ	-.05244	-.04788	-.06501	.34090	.12538	-.51848	.60510	-.26339
ANKPOKL	-.01383	.00757	.00913	-.01263	.11155	.03183	.93488	-.06943
ANKVER	.11119	.12006	.12807	1.42401	.09791	1.30811	.19340	.55847
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DFT	OF2		Q	
.03964	.19909	.97998	.80484	6	117		.56812	

REGRESSION OF VARIABLE FACOB1 2

1.2/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PARM-B	BETA	P	SIGMA-F	CP	O	S
ZAKSTAN	.09803	-.02842	-.02950	-.28920	.09592	-.30756	.75897	.26833
STOTROK	.21127	.08795	.09784	2.06709	.10245	.95499	.34155	.57825
ZUPKONK	-.17200	-.07884	-.08044	1.38359	.09404	-.85544	.39406	-.47077
IZOBRAZ	-.31945	-.27659	-.37077	11.84431	.11910	-.3.11317	.00233	-.87436
ANKPOKL	-.08089	.13515	.15633	-1.26462	.10596	1.47538	.14280	-.22141
ANKVER	-.04776	.08144	.08220	-.39275	.09300	.88384	.37860	-.13078
	DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O	
	.13348	.36535	.93087	3.00392	6	117	.00912	

1.3/1 Unikna varianca, koeficienti determinacije in
minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
DRUPRIT	.259489	.740511
DRUNAPR	.226675	.773325
DRUZAN	.272491	.727509
DRUUSP	.440589	.559411
DRUDOBR	.454319	.545631
DRUSLAD	.209988	.790012
DRUPRAV	.198657	.801343
DRUVAR	.292769	.707231
DRUVZP	.257551	.742449
DRUCIST	.220026	.779974
DRUMEH	.159978	.840022
DRULEPA	.245484	.754516
DRUGLAD	.406512	.593488
DRUSVET	.139914	.860086
DRUSMIS	.102022	.897978
DRUPOTR	.199461	.800539
DRUTOPL	.162400	.837600

SUM OF SMC = 12.75168 PERCENTAGE OF COMMON
VARIANCE = 75.01

EIGENVALUES (HOTELLING)

1.3/2 Lastne vrednosti

	LAMBDA	ACCUMULATED
1	5.16845	.30403
2	3.18533	.49140
3	1.57782	.58421
4	1.54882	.67532
5	1.27573	.75036 Last counted eigenvalue
6	.92611	.79895
7	.75817	.84355
8	.55649	.87629
9	.52090	.89692
10	.42293	.91180
11	.33860	.95172
12	.26776	.96747
13	.16866	.97739
14	.15642	.98659
15	.12978	.99423
16	.05326	.99736
17	.04489	1.00000

FILE AD 1.3/3

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3	FACOBL 4	FACOBL 5
DRUPRIJ	.57232	-.56458	.26439	-.04433	-.20481
DRUNAPR	.65221	.55315	-.00681	.19304	-.11798
DRUZAN	.13589	-.14486	-.27821	.33148	.69520
DRUUSP	-.15606	.14302	-.05368	.87082	-.01834
DRUDOBR	.39142	-.20661	.02927	.60379	.31293
DRUSLAD	.05383	.83664	.19518	.36259	-.13966
DRUPRAV	-.15699	.10696	.26541	-.07791	.88578
DRUNAR	.45979	.07381	-.43602	-.09933	.37560
DRUVZP	.54854	.03086	-.20734	.27696	.12808
DRUCITS	.13286	.35892	.12521	.02989	.55824
DRUMEH	-.16160	.80080	.06789	-.06986	.17652
DRULEPA	.15341	.72721	-.14094	-.28851	.24991
DRUGLAD	.17536	.11601	.89281	-.05691	.20568
DRUSVET	.92567	.00963	.05647	.00139	-.11433
DRUSMIS	.64146	.28698	-.44624	-.10616	.15850
DRUPOTR	.76509	-.12519	.01947	-.17652	.16048
DRUTOPL	.85317	-.06898	.17356	-.00995	.01839

COMUNALITIES

1.3/4 KOMUNALTETE

DRUPRIJ	.53548
DRUNAPR	.44366
DRUZNAN	.59304
DRUUSP	.73713
DRUDOBR	.56034
DRUSLAD	.73482
DRUPRAV	.57063
DRUNAR	.50461
DRUVZP	.69170
DRUCIST	.49711
DRUMEH	.79196
DRULEPA	.55996
DRUGLAD	.74062
DRUSVET	.31872
DRUSMIS	.50069
DRUPOTR	.68494
DRUTOPL	.58745

REGRESSION OF VARIABLE FACTOR 1

1.3/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-R	CR	O	S
ZAKSTAN	.15772	.03970	.09799	1.54556	.10059	.97415	.33199	.72826
STOTROK	.17339	.09827	.11477	1.99005	.10745	1.06815	.28765	.80060
ZUPKONK	-.04239	-.00833	-.00888	.03765	.09862	-.09006	.92839	-.19574
IZOBRAZ	-.11632	-.04727	-.06204	.74270	.12491	-.51102	.60967	-.53711
ANKPOKL	-.06101	-.00687	-.00825	.05035	.11113	-.07426	.94093	-.28173
ANKVER	.03099	.07827	.08283	.32298	.09754	.84923	.39749	.18005
DELTA	R0	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.04690	.21657	.97627	.95964	6	117	.45577		

REGRESSION OF VARIABLE FAKTOR 2

1.3/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-P	CR	O	S
ZAKSTAN	.09133	.05252	.05748	.52497	.10105	.56885	.57055	.46702
STOTROK	.11722	.05209	.06090	.71399	.1e794	.56425	.57367	.59940
ZUPKONIK	.00164	.07569	.08134	.01337	.09907	.82102	.41331	.00841
IZOBRAZ	-.12604	-.04404	-.05983	.75414	.12547	-.47688	.63434	-.64450
ANKDOKE	-.08217	-.02412	-.02912	.23935	.11162	-.26093	.79461	-.42020
ANKVER	-.13149	-.11256	-.12005	1.57851	.09798	-1.22528	.22293	-.67238
DELTA	BO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.03824	.19556	.98069	.77538	6	117	.59081		.

REGRESSION OF VARIABLE FACORD 3

1.3/7 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-P	CR	C	S
ZAKSTAV	.10564	.07744	.08552	.90497	.16186	.84019	.40252	.69957
STOTROV	.04837	-.01529	-.01800	-.02795	.10880	-.16543	.86280	.32359
ZUPKOW	-.02429	-.01047	-.01131	.02747	.09986	-.11324	.91003	-.16037
IZOBRAZ	-.08813	-.09034	-.12410	1.09434	.12648	-.98124	.32850	-.58394
AVKPOVL	-.00937	.03617	.04405	-.04129	.11252	.39150	.69614	-.06206
ANKVER	.04702	.07618	.03162	.38377	.09876	.82642	.41025	.31137
	DELTA	R0	SIGMA-D	P	DF1	DF2	C	
	.02280	.15101	.08862	.45506	6	117	.84012"	

1.4/1 Unikna varianca, koeficienti determinacie
in minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
ZAKPRIJ	.376737	.623263
ZAKNAPR	.407489	.592511
ZAKUSP	.331759	.668241
ZAKZAN	.337868	.662132
ZAKDOPR	.284091	.715909
ZAKSLAD	.304533	.695467
ZAKPRAV	.286467	.713533
ZAKVAR	.460200	.539800
ZAKVSP	.386765	.613235
ZAKCIST	.421462	.578538
ZAKMEN	.435502	.514498
ZAKLEP	.417153	.582847
ZAKGLAD	.440546	.559454
ZAKSVET	.447660	.552340
ZAKSMIS	.410641	.589359
ZAKPOTR	.500479	.499521
ZAKTOPL	.483294	.516706

SUM OF SMO = 10.21735 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 60.10

EIGENVALUES (WELLING)

1.4/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	8.87457	.52203
2	1.34582	.60120
3	1.18461	.67088
4	.85125	.72096
5	.60639	.75663
6	.57129	.79023
7	.54692	.82241
8	.43607	.84806
9	.42161	.87286
10	.36862	.89454
11	.33021	.91396
12	.31695	.93261
13	.27402	.94873
14	.26124	.96409
15	.22327	.97723
16	.20179	.98910
17	.18533	1.00000

FILE AD

1.4/3 Korelacije med manifestnimi sredenostivkami
in oblimin faktorji

	FACTOR 1	FACTOR 2	FACTOR 3
ZAKPRIJ	.82735	-.86970	.04274
ZAKNAPR	.89102	.01160	-.11040
ZAKUSP	.75519	.17477	.01870
ZAKZAN	.46682	.09090	.36106
ZAKDOBR	.72107	.02916	.19250
ZAKSLAD	-.00420	.20776	.71867
ZAKPRAV	.44357	-.10612	.55731
ZAKMAR	.74725	.05608	.01151
ZAKVEP	.64471	.29716	.03329
ZAKCTST	.38751	.36172	.20083
ZAKMEN	-.19041	.28209	.76961
ZAKLEP	.09101	-.11122	.81921
ZAKCLAD	.21762	.80892	-.01104
ZAKSVET	.01109	.02534	.12012
ZAKSMIS	.33696	-.21304	.62885
ZAKPOTE	.43595	.04935	.32279
ZAKTOPL	.08010	.01944	.71336

COMUNALITIES

1.4/4 Komunalitete

ZAKPRIJ	.67079
ZAKNAPR	.63935
ZAKUSP	.65412
ZAKZAN	.59931
ZAKDOBR	.72966
ZAKSLAD	.72311
ZAKPRAV	.66395
ZAKNAR	.56868
ZAVVZP	.59724
ZAKCIST	.53371
ZAKMEH	.57972
ZAKLFP	.50454
ZAMGLAD	.59036
ZAKSVET	.66928
ZAKSMIS	.52931
ZAKPOTR	.48079
ZAKTORPL	.48147

REGRESSION OF VARIABLE FAC0BL_1

1.4/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-P	CP	C	S
ZAKSTAN	.17788	.11520	.12330	2.19324	.09829	1.25442	.21219	.59271
STOTROK	.19300	.04740	.15389	1.04000	.30499	.51325	.60874	.64308
ZUPKONK	-.12358	-.03931	-.04101	.50681	.09636	-.42558	.67120	-.41178
I2OBRAZ	-.24930	-.10152	-.13471	3.35830	.12204	-1.10378	.27195	-.83066
ANKPOKL	-.19802	-.08875	-.10465	2.07230	.10858	-.96270	.33714	-.65980
ANKVFR	-.05433	.02915	.03006	-.16332	.09530	.31545	.75298	-.18101
DFUTA	RD	SIGMA-D	F	DF1	DF2	C		
.09007	.30012	.95399	1.93000	6	117	.03152		

REGRESSION OF VARIABLE FAVORU ?

1.4/6 Regresiiski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	STGMA-D	C _R	O	S
ZAKSTAN	.05569	.11257	.12359	.68831	.10086	1.22537	.22296	.27246
STOTROK	-.07142	-.08608	-.10069	.71912	.10774	-.93454	.35195	-.34941
ZUPKONK	-.08305	-.13110	-.14144	1.17473	.09889	-1.43037	.15528	-.40632
IZOBRAZ	.08914	.12336	.16840	1.50117	.12524	1.34460	.18135	.13612
ANKPOKL	-.00040	-.07879	-.09526	.00379	.01143	-.25492	.39434	-.00195
ANKVER	.03561	.02413	.02554	.09094	.09780	.26111	.79446	.17423
	DELTA	R _O	STGMA-D	F	DF1	DF2	O	
	.04178	.20440	.97889	.85025	6	117	.53385	

1.5/1 Unikna varianca, koeficienti determinaciie
in minimalna skuona varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
SPLPRIJ	.391013	.600997
SLPNAPR	.568153	.431847
SPLUSP	.379971	.620029
SPLZAN	.474839	.525161
SPLDOBR	.487737	.512263
SPLSLAD	.452540	.547460
SPLPRAV	.440757	.559243
SPLNAR	.520607	.479293
SPLVZP	.520482	.479518
SPLCIST	.489630	.510370
SPLMEH	.416554	.583446
SPLLEP	.406608	.593202
SPLGLAD	.439644	.560356
SPLSVET	.381431	.618569
SPLSMIS	.369474	.630526
SPLPOTR	.425081	.574919
SPLTOPL	.394004	.605996

SUM OF SMC = 9.44147 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 55,54

EIGENVALUES (HOTELLING)

1.5/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	7.74208	.45542
2	1.45040	.54073
3	1.36397	.62097 Last counted eigenvalue
4	.92140	.67517
5	.73595	.72140
6	.63271	.75852
7	.59820	.79381
8	.54749	.82601
9	.50597	.85578
10	.44526	.88197
11	.38468	.90460
12	.34107	.92466
13	.33055	.94410
14	.26964	.95996
15	.24886	.97460
16	.23368	.98835
17	.19807	1.00000

FILE AD

1.5/3 Korelacija med manifestnimi spremenljivkami
in oblimin faktorji

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3
SPLPRIJ	-.06659	.82265	-.06127
SLPNAPR	.09792	.63472	-.08049
SPLUSP	.08719	.77897	-.17614
SPLZAN	.34317	.37772	-.52741
SPLDOBR	.43651	.38271	-.23537
SPLSLAD	.69931	.09558	.12906
SPLPRAV	.48344	.34059	-.31164
SPLNAR	-.09951	.74723	.34146
SPLVZP	-.00634	.74122	.07154
SPLCIST	.28502	.32270	.51649
SPLMCH	.87349	-.10734	.05824
SPLLEP	.87049	-.07375	-.08431
SPLGLAD	.49605	.22320	.32913
SPLSVET	.47609	.22015	.56496
SPLSMIS	.62006	.23478	-.23671
SPLPOTR	.00451	.73918	.07632
SPLTOPL	.79303	-.04168	.11196

COMUNALITIES

1.5/4 Komunalitete

SPLPRIJ	.61709
SPLNAPR	.43292
SPLUSP	.72538
SPLZAN	.66968
SPLDOBR	.57204
SPLSLAO	.59368
SPLPRAV	.62337
SPLNAR	.62425
SPLVZP	.55404
SPLCIST	.57056
SPLMEP	.67295
SPLLEP	.69510
SPLGLAO	.53868
SPLSVET	.73248
SPLSMIS	.65240
SPLPOTR	.64410
SPLTOPL	.61130

REGRESIJA VARIJABLE FAKTORI I

1.5/S Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	B	SIGMA-B	CR	C	S
ZAKSTAI	-.09814	-.09287	-.11364	1.11533	.11361	-1.00025	.31929	-.57293
STOTROK	.00949	.08438	.10071	.09557	.11089	.90816	.36569	.05540
ZUPKONK	.01685	-.02160	-.02334	-.04399	.10974	-.23173	.31716	.11001
TZOPRAT	.08826	.02457	.04774	.42127	.12871	.37000	.71140	.51517
ANKPOKL	.07712	.05783	.07073	.54547	.11386	.62122	.53569	.45020
ANKVER	.03094	.07087	.07616	.61647	.09997	.76191	.44768	.47250
KSPOPC	-.05775	-.02879	-.03191	.18429	.10332	-.30887	.75798	-.33713
DELTA	RQ	SIGMA_D	F	DF1	DF2	D		
.02934	.17130	.98522	.49666	7	115	.83534		

REGRESSION OF VARIABLE FACORL 2

1.5/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	σ	SIGMA- σ	CR	α	S
ZAKSTAN	-.04009	-.01406	-.01713	.06868	.11364	-.15075	.88044	-.23564
STOTROK	-.10070	-.08167	-.09746	.98142	.11091	-.87873	.38138	-.59184
ZUPKONIK	.00525	-.04483	-.04849	-.02544	.10076	-.48124	.63126	.03084
IZDOPRAT	.04245	-.04365	-.06031	-.26203	.12373	-.46951	.64031	.25540
ANKPOKL	.05343	.03899	.04765	.25457	.11388	.41841	.67643	.31401
ANKVER	.13232	.13114	.14183	1.87677	.09999	1.41852	.15874	.77772
KSPORC	.01817	.00047	.00052	.00095	.10334	.00503	.99596	.10682
DELTA	RO	SIGMA- σ	F	FD1	FD2	α		
.02895	.17014	.98542	.43977	7	115	.34038		

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 1

1.5/7 Regresijski koeficienti

NAME	R	BART-R	BETA	P	SIGMA-R	CR	C	S
ZAKSTAN	-.01312	-.08291	-.10100	.13252	.11320	-.89223	.37413	-.06882
STOTROK	.11321	.12102	.14445	1.63527	.11049	1.30738	.19369	.59376
ZUPKONK	.01401	.06284	.06777	.09491	.10037	.67517	.50092	.07346
I2OBRAZ	-.06780	.01333	.01834	-.12433	.12824	.14299	.88655	-.35561
ANKPOKL	-.12184	-.09615	-.11752	1.43183	.11344	-1.03590	.30242	-.63905
ANKVER	-.02547	-.02122	-.02267	.05774	.09960	-.22759	.82039	-.13361
KSPQBC	.04051	.09066	.10050	.40714	.10294	.97626	.33099	.21248
DELTA	R0	SIGMA-D	F	Df1	Df2	Q		
.03635	.19066	.98166	.61972	7	115	.73871		

1.6/1 Unikna varianca, koeficienti determinacije
in minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
KONPRIJ	.542279	.457721
KONNAPR	.664327	.335673
KONZAT	.501364	.498636
KONUSP	.450166	.549834
KONDOBR	.575724	.424276
KONSLAD	.333771	.666229
KONPRAV	.519043	.480957
KONNAR	.674324	.325676
KONVZP	.598788	.401212
KONCIST	.601472	.398528
KONMEH	.423245	.576755
KONLEPA	.329875	.670125
KONGLAD	.272868	.727132
KONSVET	.417951	.582049
KONSMTS	.543654	.456346
KONPOTR	.685323	.314677
KONTOPL	.417603	.582397

SUM OF SMC = 8.44822 PERCENTAGE OF COMMON VARTANCE = 49,70

EIGENVALUES (HOTELLING)

1.6/2 Tastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	6.05027	.35590
2	2.05655	.47687
3	1.24491	.55010
4	1.03171	.61079 Last counted eigenvalue
5	.98624	.66881
6	.91078	.72238
7	.75889	.76702
8	.64219	.80480
9	.57907	.83886
10	.50018	.86828
11	.46780	.89580
12	.43016	.92110
13	.36798	.94275
14	.31436	.96124
15	.28014	.97772
16	.23175	.99135
17	.14700	1.00000

FILE AD

1.6/3 Korelacija med manifestnimi streznimi faktorji
in oblimimi faktorji

	FACTOR 1	FACTOR 2	FACTOR 3	FACTOR 4
KONPRIJ	.14024	.24304	.09046	.53520
KONVAPP	-.02073	-.02497	.79500	.14091
KONZAN	.07777	.68625	.01541	.03905
KONVSP	-.04274	.73900	.00386	.20243
KONDORR	-.00160	.58652	.01593	.10212
KONSLAD	.74855	.13702	-.17400	.08346
KONPRAV	.03785	.67720	.14721	-.01900
KONVAR	.27447	.44512	-.31796	.11640
KONVZD	-.05361	.09863	.01799	.78017
KONCIST	.17014	.15794	.02775	.58243
KONMEH	.85174	-.31429	.06570	.00870
KONLEPA	.77463	.23237	.03237	-.09479
KONGLAD	.78399	-.15944	.04149	.21750
KONSVET	.50011	-.16067	.20760	.43926
KONSMIS	.13243	.59464	.34086	-.17966
KONPOTR	-.00070	.16981	.75559	-.07818
KONTOPL	.82177	.10306	-.04683	-.14917

COMUNALITIES

1.6/4 Komunalitete

KONPRIJ	.47843
KONNAPR	.57034
KONZAN	.52739
KONUSP	.53628
KONDORR	.46249
KONSLAD	.60210
KONPRAV	.54630
KONNAR	.36490
KONVZP	.41679
KONSTST	.44766
KONMEU	.61826
KONLEPA	.6 810
KONGLAD	.70829
KONSUTT	.61796
KONSMTS	.54753
KONPOOR	.47105
KONIOPR	.61494

REGRESSION OF VARIABLE FACTOR 1

1.6/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART_R	BETA	P	SIGMA-B	CR	O	S
ZAKSTAN	.18752	.17042	.20580	3.85919	.11096	1.85470	.06620	.68891
STROEK	.05622	-.04663	-.05421	-.30477	.10830	-.50054	.61765	.20654
ZUPKONK	.08198	.10947	.11620	.95262	.09839	1.18106	.24001	.30118
IZOBRIZ	-.11109	-.06041	-.08158	.30616	.12570	-.64897	.51765	-.40809
ANKPOKL	-.11564	-.10108	-.12116	1.40116	.11120	-1.08958	.27817	-.42485
ANKVER	.07577	.08452	.08881	.67296	.09763	.90964	.36491	.27838
KSPOBC	.05660	-.01279	-.01395	-.07836	.10091	-.13721	.89110	.20793
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.07409	.27219	.96224	1.31458	7	115	.24962		

REGRESSION OF VARIABLE FACOPL 2

1.6/6 Regresijski koeficienti

NAME	P	BETA	BETA	R	SIGMA-D	CR	O	C
ZAKSTAN	-.01185	-.08285	-.09999	.11849	.11215	-.89152	.37451	-.05095
STOTROK	.07286	.15878	.18878	1.37554	.10947	1.72457	.08729	.31326
ZUPKONK	.11924	.11212	.12032	1.43472	.00944	1.20996	.22877	.51264
IZOBRAZ	.09078	.02502	.03410	.30956	.12705	.26840	.78887	.39027
AVTOVIL	.13671	.10022	.11720	1.20737	.11240	1.17610	.24195	.53648
ANKVER	.04036	-.01128	-.01194	-.04818	.09868	-.12097	.90392	.17350
KSPOBC	.05049	.07523	.08252	.41668	.10199	.80909	.42013	.21708
	DFLTA	RO	SIGMA-D	R	DF1	DF2	O	
	.05410	.23260	.97257	.93965	7	115	.47897	

REGRESSION OF VARIABLE FACTOR 3

1.6/7 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	n	STGMA-R	CR	α	S
ZAKSTAN	-.04507	.04835	.05519	-.24375	.10631	.51911	.60468	-.11635
STOTROK	-.07439	-.05024	-.05598	.41647	.10377	-.53950	.59059	-.19204
ZUPKONK	.33228	.30656	.32557	10.81803	.09426	3.45380	.00077	.85774
IZOBRAZ	.04574	-.04023	-.05199	-.23780	.12044	-.43172	.66676	.11806
ANKPOKL	-.04147	-.08484	-.09728	.40339	.10654	-.91312	.36309	-.10704
ANIKVER	.15492	.10609	.10702	1.65894	.09354	1.14410	.25496	.39992
KSPOBC	-.14460	-.14507	-.15202	2.19808	-.09668	-1.57236	.11861	-.37325
DELTA	R0	STGMA-0	F	DF1	DF2	α		
.15007	.38739	.02191	2.900086	7	115	.00762		

1.7/1 Unikna varianca, koeficienti determinacije in
minimalna skupna varianca sistema .

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
ABRPRIJ	.706381	.293619
ABRVAPR	.520540	.479460
ABRZAN	.553440	.446560
ABRUSP	.419300	.580700
ABRDORR	.563787	.436213
ABRSLAD	.571508	.428492
ABRPRAV	.413846	.586154
ABRNAR	.544270	.455730
ABRVZP	.485157	.514843
ABRCIST	.496126	.503874
ABRMFH	.477082	.522918
ABRLEP	.421918	.578082
ABRGGLAD	.339225	.660775
ABRSVET	.417035	.582965
ABRSMJS	.444843	.555157
ABRPOTR	.368658	.631342
ABRTOPL	.522963	.477037

SUM OF SMC = 8.73392 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 51,38

EIGENVALUES (HOTELLING)

1.7/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	6.83589	.40211
2	1.78359	.50703
3	1.23223	.57951 Last counted eigenvalue
4	.92666	.63402
5	.87870	.68571
6	.74771	.72969
7	.67128	.76918
8	.65106	.80748
9	.58542	.84191
10	.49211	.87086
11	.45791	.89780
12	.41891	.92244
13	.35576	.94337
14	.28609	.96019
15	.24538	.97462
16	.21902	.98751
17	.21237	1.00000

FILE AD

1.7/3 Korelacija med manifestimi s premenljivkami
in oblikin faktorji

	FACOBL 1	FACOPL 2	FACOBL 3
ABRPRIJ	.58668	-.03685	.01116
ABRNAPR	.16859	.68374	-.17853
ABRZAN	-.15111	.63519	.34702
ABRUSP	-.12374	.83541	.01912
ABRDOBR	.11121	.55976	.10113
ABRSLAD	-.03023	.11294	.82022
ABRPRAV	.13512	.63574	.19036
ABRNAR	.74660	.11607	-.20078
ABRVZP	.65798	.20770	-.07579
ABRCIST	.50626	.33129	.05676
ABRMEN	.37932	-.02306	.64131
ABRLEP	.55000	-.00570	.46132
ABRGLAD	.32133	-.01083	.04958
ABRSVET	.75558	-.06049	.14689
ABRSMIS	-.01195	.72233	.09671
ABRPOTR	.21887	.73811	-.20245
ABRTOPL	.51033	.14144	.25069

COMUNALITIES

1.7/4 Komunalitete

ABPRIJ	.32794
AERNAPR	.56152
ABRZAN	.51872
ABRUSP	.62567
ABRDORR	.42181
ABRSLAD	.70380
ABRPRAV	.59789
ABRVAR	.59044
ABRVAP	.56610
APRCIST	.54038
APRMFH	.63271
ABRLEP	.65745
ABRGLAD	.69237
ABRSVET	.61493
ABRSMIS	.55124
ABRPOTR	.69102
ABRTOPL	.49390

REGRESSION OF VARIABLE FAKTORY 1

1.7/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	-.17440	-.07262	-.07733	1.34871	.09904	-.78086	.43649	-.53712
STOTROK	-.19099	-.06264	-.07073	1.35076	.10508	-.67305	.50227	-.58821
ZUPKONK	.15531	.07098	.07342	1.14026	.09622	.76306	.44699	.47832
IZOBRAZ	.24665	.17547	.24123	5.94986	.12621	1.91134	.05845	.75964
ANKPOKL	.01638	-.13951	-.16523	-.27072	.10936	-1.51087	.13356	.05046
ANKVER	.11585	.03742	.03869	.44826	.09635	.40158	.68874	.35681
STABORT	-.09273	-.06363	-.06207	.57562	.09079	-.68369	.49554	-.28559
<hr/>								
DELTA	RQ	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.10543	.32470	.94582	1.93615	7	115	.07003		

REGRESSION OF VARIABLE FACTS 2

1.7/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PARM=R	DELTA	P	SIGMA-D	CR	N	S
ZAKSTAN	-.10935	-.12221	-.13295	1.45373	.30068	-1.32046	18930	-.39808
STOTROK	-.08018	-.02594	-.02973	.23896	.10683	-.27828	78129	-.29262
ZUPKONK	.13480	.11800	.12465	1.68029	.09781	1.27432	20512	.49075
IZOBRAZ	.00693	-.13890	-.19298	-.13368	.12830	-1.50410	13530	.02522
ANKPOKL	.12112	.15795	.19071	2.30990	.11118	1.71540	08897	.44093
ANKVER	.08539	.05802	.06105	.52130	.09795	.62327	53434	.31086
STABORT	.13450	.11011	.10966	1.47495	.09230	1.18808	23725	.48965
<hr/>								
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2		N	
.07545	.27469	.96153	1.34078	7	115		23754	

REGRESSION OF VARIABLE FAKTIL 3

1.7/7 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-R	CR	O	S
ZAKSTAN	-.06837	-.08558	-.09217	.63020	.10006	-.92116	.35890	-.23199
STOTROK	.00213	.09564	.10939	.02332	.10617	1.03040	.30498	.00723
ZUPKOVK	.05205	.03512	.03663	.19067	.09721	.37682	.70700	.17661
IZOBRAZ	.14191	.05218	.07145	1.01394	.12751	.56035	.57633	.48148
ANKPOKL	.14870	.10947	.13048	1.94029	.11049	1.18098	.24005	.50452
ANKVER	-.05196	-.07319	-.07660	.39807	.09734	-.78695	.43293	-.17631
STABORT	-.22284	-.20068	-.20150	4.49019	.09173	-2.19670	.03005	-.75606
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.08687	.29473	.95558	1.56286	1	115	.15346		

2.1/1 Unikna varianca, koeficienti determinacije in
minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE OF DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
CI	.582707	.417293
RIIMET	.778487	.221513
KEMMET	.731417	.268583
KONDOM	.793688	.206312
DIAFRAG	.662835	.337165
IUD	.417971	.582029
HORMON	.477100	.522900
ZENOST	.232217	.767783
(MOZZEL	.260106	.739794
ZNESKOD	.204615	.795385
ZNAJCEN	.119671	.880329
ZZANES	.288494	.711506
ZSVETDR	.218370	.781630
ZNEPRIJ	.197807	.702193
ZDOVVER	.027735	.972265
ZMOTSPO	.188366	.811634
ZPRIJUP	.142527	.357473
ZNEPOZ	.093521	.906479
ZDRUGOI	.064769	.935231

SUM OF SMC=12.51760 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE=65.86

EIGENVALUES (HOTELLING)

2.1/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	9.82518	.51711
2	1.47140	.59471
3	1.41094	.66898
4	1.20756	.73253
5	1.01641	.78603 Last counted eigenvalue!
6	.81400	.82887
7	.72391	.86723
8	.52655	.89495
9	.35628	.91370
10	.33343	.93151
11	.29532	.94705
12	.23465	.95940
13	.19934	.96989
14	.14353	.97745
15	.13101	.98434
16	.10315	.99004
17	.09447	.99501
18	.07327	.99986
19	.02159	1.00000

FILE AD

2.1/3 Korelacija med manifestnimi spremenljivkami in
oblimin faktorji

	FACTBL 1	FACTBL 2	FACTBL 3	FACTBL 4	FACTBL 5
CT	.16545	-.07526	.00102	.91218	.03453
RIIMET	-.00352	.21523	.63636	.33656	-.15328
KEMMET	.07655	-.11569	.65532	-.18676	.21963
KONDOM	-.00248	-.09674	.70397	-.07500	.03609
DIAFRAG	.05253	.04383	.04055	.02548	.93067
IUD	.34565	-.71547	.07602	-.28494	-.23991
HORMON	.24141	.87400	.01511	-.22500	-.06440
ZENOST	.87242	.10632	-.06909	.02231	-.18937
ZMOZZEL	.86334	-.03744	-.03974	.13664	-.05041
ZNESKOD	.81603	-.10902	.00556	.07908	.27941
ZNAJCEN	.90414	.01222	.06679	.13195	-.02391
ZZANES	.85664	.07349	-.02490	-.01704	.01394
ZSVETDR	.87592	-.03429	-.13312	-.17128	.14354
ZNEPRIJ	.85120	.08384	.05722	-.15259	-.00459
ZDOVVER	.95442	.01205	.06947	.03430	.00198
ZMOTSPO	.84322	.05092	.07184	-.16306	.11592
ZPRIJUP	.91325	-.11447	.00508	-.00630	-.04199
ZNEPOZ	.92983	-.00824	-.00262	.12531	-.01419
ZDRUGOL	.91600	.03957	.09015	.09424	-.03310

COMUNALITIES

2.1/4 Komunalitete

CI	.72897
RITMET	.33280
KEMMET	.08514
KONDOM	.08049
DIAFRAG	.07819
TUD	.79323
HORMON	.79248
ZENOST	.71094
ZMOZZEL	.72824
ZNESKOD	.73285
ZNAJCEM	.85270
ZZAMES	.72819
ZSVETDR	.76440
ZNEPRIJ	.75501
ZDOVVFR	.95971
ZMTSPO	.76783
ZPRIJUP	.82988
ZNEPOZ	.85314
ZDRUGOI	.87416

REGRESSION OF VARIABLE FACODL 1

2.1/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	O	S
ZAKSTAN	-.02628	-.08671	-.09493	.24946	.10216	-.92926	.35472	-.11120
STOTROK	.12613	.18797	.22343	2.81806	.10934	2.04338	.04332	.53376
ZUPKONK	.12225	.15167	.16372	2.00144	.09993	1.63838	.10410	.51734
KDODL	-.04323	-.03865	-.03852	.16650	.09326	-.41298	.68040	-.18294
POGPAR	-.02813	-.05839	-.06081	.17107	.09737	-.62455	.53352	-.11904
IZOBRAZ	.01279	.02019	.02801	.03581	.12990	.21562	.82967	.05410
ANKPOKL	.03199	.03491	.04245	.13579	.11381	.37301	.70984	.13537
ANKVER	-.00290	-.01913	-.02039	.00590	.09982	-.20431	.83548	-.01225
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.05584	.23631	.97168	.84278	8	114	.56704		

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 2

2.1/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-R	CR	O	S
ZAKSTAN	-.16278	-.03546	-.03728	.60686	.09842	-.37881	.70553	-.46269
STOTROK	-.22405	-.12904	-.14635	3.27881	.10533	-1.38935	.16744	-.63682
ZUPKONK	.08314	-.01293	-.01729	-.11049	.09626	-.13805	.89044	.23632
KDODL	.09510	.06728	.06469	.61517	.08985	.71995	.47303	.27031
VEGPAR	.00262	-.03943	-.03057	-.08975	.09380	-.42184	.67394	.06447
I2OBRAZ	.21129	.17463	.23697	5.00706	.12514	1.89363	.06080	.60057
ANKPOKL	-.04721	-.19357	-.23096	1.09032	.10964	-2.10666	.03734	-.13418
ANKVER	.16528	.11587	.11977	1.97959	.09616	1.24551	.21550	.46979
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O		
.12378	.35182	.93607	2.01296	8	114	.05092		

REGRESSION OF VARIABLE FACTOR 3

2.1/7 Regresijski koeficienti

NAME	B	PART-B	BETA	B	SIGMA-B	CR	C	S
ZAKSTAN	.26340	.26288	.27797	7.32183	.09555	2.90903	.00436	.63144
STOTROK	.08035	-.03635	-.03972	-.31916	.10227	-.38839	.69845	.19262
ZUPKONE	.05737	.07373	.07378	.42330	.09346	.78938	.43153	.13754
KDODJ	.27214	.26865	.28080	7.64164	.08723	3.23892	.00168	.65239
PODPR	.15226	.11260	.11020	1.67771	.09117	1.20094	.02220	.36492
IZOBRAZ	-.04441	-.06353	-.08258	.36673	.12150	-.67967	.49809	-.10646
ANKPOKL	.02774	.06443	.07339	.20352	.10645	.68937	.49199	.06649
ANKVER	-.01787	-.04795	-.04785	.08551	.09337	-.51252	.60928	-.04284

DEUTA	RQ	SIGMA-D	F	DF1	DF2	C
.17401	.41715	.90884	3.00206	8	114	.00430

2.2/1

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORELATION
RADOTR	.460244	.539756
POTOMCI	.557154	.442846
FANTEK	.478214	.521766
DEKLICA	.548426	.451574
SOROD	.459494	.540506
POMOC	.316956	.685044
VERA	.200180	.799820
DELSILA	.283785	.716215
OKRZAK	.418864	.583136
NEGAOTR	.565180	.434820
RAZRELI	.436467	.563533
PRIJOTR	.611030	.388970
VZGOOTR	.664089	.335911
LJUBOTR	.263310	.736690
DELOTR	.337487	.662513
SLOVEN	.429244	.570756
OFRSMIS	.348314	.651686

SUM OF SMC = 9.62356 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 56,61

REGRESSION OF VARIABLE FAC03L 2

2.3/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	.04145	.03691	.03668	.15205	.14336	.25588	.79914	.16023
STOTROK	-.10324	-.17776	-.20585	2.12512	.16449	-1.25145	.21633	-.39909
ZUPKONK	-.06001	-.06704	-.07080	.42486	.15208	-.46553	.64366	-.23200
IZOBRAZ	.00493	.13969	.23523	.11594	.24068	.97735	.33329	.01905
ANKPOKL	-.10386	-.20819	-.35002	3.63523	.23735	-1.47471	.14632	-.40148
ANKVER	-.01609	-.04644	-.04978	.08009	.15454	-.32212	.74876	-.06220
STSOB	.01987	.07626	.07976	.15847	.15052	.52988	.59864	.07681
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q		
.06692	.25368	.96596	.49177	7	48		.83584	

3.1./1

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
RADOTR	.404493	.595507
POTOMCI	.512107	.487893
FANTEK	.463536	.536464
DEKLICA	.568774	.491226
SOROD	.460286	.539714
POMOC	.308640	.691360
VERA	.195987	.804013
DELSILA	.289831	.710169
OKRZAK	.408174	.591826
NEGAOTROK	.499184	.500816
PARZELI	.410651	.589349
PRIJOTR	.561273	.438727
VZGOTR	.599916	.400084
LJUBOTR	.256479	.743521
DELOTR	.341608	.658392
SLOVEN	.416113	.583887
OTRSMIS	.350411	.649589

SUM OF SMC = 10.01254 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 58,90

EIGENVALUES /HOTELLING/

3.1/2

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	6.53696	.38453
2	2.13117	.50989
3	1.40296	.59242
4	1.33909	.67119 LAST COUNTED EIGENVALUE
5	.79912	.71819
6	.77575	.76383
7	.72250	.80633
8	.57448	.84012
9	.53688	.87170
10	.46693	.89917
11	.39807	.92258
12	.31529	.94113
13	.26169	.95652
14	.24227	.97077
15	.23470	.98458
16	.13691	.99263
17	.12524	1.00000

FILE AD

3.1/3

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3	FACOBL 4
RADOTR	-.13623	.22608	.33666	.65864
POTOMCI	.49163	.15212	.12838	.22951
FANTEK	-.30723	.01741	.68696	-.08736
DEKLICA	.30016	.12873	.63104	-.14682
SOROD	.62265	-.12186	.39323	-.10448
POMOC	.70064	-.02887	.09590	.30639
VERA	.85249	-.00440	.11130	.08685
DELSILA	.85207	.01730	.01643	.04594
OKRZAK	.43023	.06120	.40763	.24949
NEGAOTROCK	.20108	-.07007	-.08297	.82190
PARZELI	.07765	.21067	.58081	.29123
PRIJOIR	-.11069	.55613	.38603	.15278
VZGOTR	.14510	.19707	-.34362	.61712
LJUBOTR	-.01363	.88486	.00793	.01985
DELOTR	.10705	.75296	-.14400	.16205
SLOVEN	.61523	.51105	-.30752	-.22473
OTRSMIS	-.05951	.86828	.14965	-.04381

COMUNALITIES

3.1/4

RADOTR	.68973
POTOMCI	.47547
FANTEK	.53751
DEKLICA	.45762
SOROD	.58217
POMOC	.63005
VERA	.79567
DELSILA	.72913
OKRZAK	.60834
NEGAOFROK	.38764
PARZELI	.60167
PRIJOTR	.45273
VZGOTR	.32086
LJUBOTR	.71673
DELOTR	.70785
SLOVEN	.76722
OTRSMIS	.61071

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 1

3.1/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	-.22651	-.13273	-.14391	3.25965	.15511	-.92776	.35817	-.44805
STLOTRO	-.13462	.12022	.12741	-1.71520	.15186	.83897	.40564	-.26629
ZUPKONT	.29186	.10147	.10652	3.10889	.15074	.70666	.48319	.57731
IZOBRAZ	.43459	.25618	.30136	13.09654	.16413	1.83613	.07254	.85963
ANKPOKL	.32954	.23682	.23034	7.59057	.13640	1.68874	.09776	.65185
ANKVER	.15445	.00983	.00933	.14405	.13699	.06808	.94600	.30552
STSOB	.09855	.00833	.00745	.07343	.12908	.05773	.95420	.19493
	DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	O	
	.25558	.50555	.86280	2.35424	7	48	.03762	

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 2

3.1/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	.20767	.10220	.11434	2.37451	.16064	.71176	.48006	.46260
STEOTRO	.14097	-.00571	-.00622	-.08772	.15728	-.03956	.96861	.31403
ZUPKONT	-.15752	-.03849	-.04166	.65615	.15611	-.26683	.79074	-.35088
IZOBRAZ	-.30986	-.25557	-.31131	9.64609	.16998	-1.83143	.07325	-.69024
ANKPOKL	.10810	.19794	.19763	2.1360	.14126	1.39907	.16822	.24080
ANKVER	-.14402	-.08773	-.08656	1.24668	.14187	-.61013	.54465	-.32082
STSOG	.17508	.24965	.23876	4.18049	.13368	1.78617	.08039	.39000
<hr/>								
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q		
.20153	.44892	.89357	1.73067	7	48	.12421		

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 3

3.1/7 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	.01119	.06603	.07529	.08423	.16423	.45844	.64870	.02750
STEOTRO	-.13875	-.16801	-.18985	2.63417	.16078	-.18077	.24351	-.34103
ZUPKONT	.08047	.09812	.10902	.87723	.15959	.68309	.49783	.19778
IZOBRAZ	-.02035	-.00445	-.00536	.01090	.17377	-.03083	.97553	-.05001
AKKPOVL	-.21619	-.24434	-.25211	5.45013	.14441	-1.74578	.08726	-.53135
ANKVER	-.00400	.01857	.01866	-.00747	.14504	.12869	.89814	-.00983
STGOB	-.27850	-.27371	-.26944	7.50396	.13666	-1.97158	.05444	-.68453
DELTA	RO	SIGMA_D	F	DF1	DF2	Q		
.16553	.40686	.91349	1.36024	7	48	.24381		

3.2/1.

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
RADOTR	.460244	.539756
POTOMCI	.557154	.442846
FANTEK	.478214	.521786
DEKLICA	.548426	.451574
SOROD	.459494	.510506
POMOC	.316956	.63044
VERA	.200180	.709820
DELSILA	.283785	.716215
OKRZAK	.416864	.53136
NEGAOTR	.565180	.434820
PARZELI	.436467	.563533
PRIJOTR	.611030	.388970
VZGOTR	.664089	.335911
LJUBOTR	.263310	.736690
DELOTR	.337487	.662513
SLOVEN	.429244	.570756
OTRSMIS	.340314	.651686

SUM OF SMC = 9.62356 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE@56,61

EIGENVALUES (HOTELLING)

3.2/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	6.23339	.36961
2	2.16057	.49670
3	1.52409	.58636
4	1.28391	.66188 LAS" COUNTED EIGENVALUE
5	.80000	.70894
6	.78261	.75497
7	.57255	.83037
9	.54614	.86250
10	.50561	.89224
11	.43217	.91766
12	.37391	.93966
13	.28186	.95624
14	.23725	.97019
15	.23466	.99400
16	.14206	.99235
17	.12998	1.00000

FILE AD

3.2/3 Korelacija med manifestnimi spremenljivkami
in oblimin faktorji

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3	FACOBL 4
RADOTR	-.11918	.18486	.37008	.60552
POTOMCI	.45296	.07760	.19654	.28196
FANTEK	.22227	.00800	.73619	-.09681
DEKLICA	.28282	.15299	.61699	-.22203
SOROD	.57170	-.14057	.43119	-.09413
POMOC	.74339	-.03045	.08739	.25082
VERA	.85916	-.00764	.12019	.06748
DELSILA	.86222	.02089	.01829	.01988
OKRZAK	.41171	.01853	.43741	.23909
NEGAOTR	.21700	-.02684	-.07014	.76920
RARZELI	-.01924	.18509	.61896	.31751
PRIJOTR	-.10539	.55764	.39001	.10410
VZGOOTR	.06953	.12906	-.20139	.69862
LJUBOTE	.00703	.88617	-.00535	.02422
DELOTR	.11263	.74767	-.13783	.19594
SLOVEN	.64584	.46666	-.30713	-.18635
OTRSMIS	-.05553	.87610	.14312	-.04866

COMUNALITIES

3.2/4 Komunalitete

RADOTR	.63922
POTOMCI	.45469
FANTEK	.52330
DEKLICA	.42165
SORCD	.57437
POMOC	.63611
VERA	.80131
DELSILA	.73581
OKRZAK	.59489
REGAOTR	.37528
RAZELI	.60916
FRIJOTR	.42857
VZGOOTR	.32105
LJUBOTR	.74951
DELOTR	.71816
SLOVEN	.73941
OTRSMIS	.64558

3.3/1 Unikna varianca, koeficienti determinacije
in minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
OBRFIN	.638191	.301809
NEZELP	.641239	.358761
POCSTV	.419916	.580084
DELDOD	.349163	.650837
MANJPRC	.433285	.566715
PREVIJ	.607882	.392118
MAJHST	.475860	.524140
NISTN	.471106	.528894
CTRUK	.538867	.461133
SPORED	.594258	.405742
MOTPOK	.646583	.353417
OTRVAR	.715593	.284407

SUM OF SMC = 5.40806 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 45.07

EIGENVALUES /HOTELLING/

3.3/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	3.44990	.28749
2	1.96624	.45134
3	1.51637	.57771
4	1.06649	.66658 LAST COUNTED EIGENVALUE
5	.90956	.74238
6	.70498	.80113
7	.64637	.85499
8	.50090	.89673
9	.46186	.93522
10	.34694	.96413
11	.23723	.98390
12	.19316	1.00000

FILE AD

3.3/3 Korelacija med manifestnimi spremenljivkami
in oblimin faktorji

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3	FACOBL 4
OBREFIN	.07413	.06661	.62871	.18178
NEZELP	.18216	-.11379	.81601	-.13190
POCSTV	.88089	.02648	.11594	-.15381
DELDOD	.83613	.00750	-.00077	.14309
MANJPRC	.67471	-.16509	-.03565	.32613
PREVIJ	.48681	.52495	-.12985	.05968
MAJHST	-.08051	.82613	-.00981	.16659
NISTN	.01024	.86403	.07034	-.16325
OTRUK	.10113	.30748	.17689	.58058
SPORED	.12309	.06963	-.21715	.73946
MCTPOK	.00750	-.12112	.15396	.80043
OTRVAR	-.19891	.20996	.70600	.15284

COMUNALITIES

3.3/4 Komunalitete

OBRFIN	.25663
NEZELP	.11091
POCSTV	.49331
DEHDOD	.72487
MANJPRC	.69604
PREVIJ	.36143
MAJHST	.59092
NISTN	.57593
OTRUK	.51066
SPORED	.36464
MOPPOK	.34913
OTRVAR	.38168

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 1

3.3/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAJ	-.23805	-.28822	-.27586	6.56673	.13229	-2.08532	.04238	-.52508
STOTROK	-.08131	-.06057	-.06381	.51882	.15178	-.42039	.67608	-.17936
ZUPKONK	-.05551	-.03391	-.03298	.18309	.14033	-.23506	.81516	-.12244
IZOBRAZ	-.06466	.14835	.23061	-1.95869	.22208	1.03928	.30388	-.18719
ANKPOKL	-.14924	-.19636	-.30386	4.53472	.21901	-1.38740	.17173	-.32919
ANKVLR	-.14296	-.14714	-.14697	2.10104	.14260	-1.03065	.30787	-.31534
STSOS	-.30925	-.27786	-.27833	8.60726	.13839	-2.00400	.05073	-.68213
DELTA	R2	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q		
.20553	.45335	.69133	1.77395	7	49		.11452	

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 2

3.3/6

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA_B	CR	Q	S
ZAKSTAN	.04145	.03691	.03668	.15205	.14336	.25588	.79914	.16023
STOTROK	-.10324	-.17776	-.20585	2.12512	.16449	-1.25145	.21683	-.39909
ZUPKONK	-.06001	-.06704	-.07080	.42488	.15208	-.46553	.64366	-.23200
IZOBRAZ	.00493	.13969	.23523	.11594	.24068	.97735	.33329	.01905
ANKPOKL	-.10386	-.20819	-.35002	3.63523	.23735	-1.47471	.14682	-.40148
ANKVPR	-.01609	-.04644	-.04978	.03009	.15454	-.32212	.74876	-.06220
STSOB	.01987	.07626	.07976	.15847	.15052	.52988	.59864	.07681
	DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q	
	.06692	.25860	.96596	.49177	7	48	.83584	

3.4/l Unikna varianca, koeficienti determinacije
in minimalna skupna varianca sistema

VARIABLE	INVERSE DIAGONAL	MULTIPLE CORRELATION
OTRRAD	.600199	.399801
DRUZPOT	.527317	.472683
OTRSOR	.597799	.402201
STPOM	.451671	.548329
NARVER	.464218	.535782
DRUDEL	.340269	.659731
OTOKRZ	.572672	.427328
RADNEG	.553677	.446323
ZELPOT	.752372	.247628
PRDRUZO	.504552	.495448
VZGNAUC	.323371	.676629
VSEDEL	.226258	.773742
LJSTOT	.208181	.791819
PREMSL	.398827	.601173
SMZIVOT	.302039	.697961

SUM OF SMC = 8.17658 PERCENTAGE OF COMMON VARIANCE = 54,51

EIGENVALUES /HOTELLING/

3.4/2 Lastne vrednosti

I	LAMBDA	ACCUMULATED
1	4.86695	.32446
2	2.25641	.47489
3	1.37375	.56647
4	1.12405	.64141
5	1.02715	.70989 LAST COUNTED EIGENVALUE
6	.87942	.76852
7	.77798	.82038
8	.62147	.86181
9	.55761	.89899
10	.40357	.92589
11	.32856	.94780
12	.28549	.96683
13	.22427	.98178
14	.15771	.99229
15	.11559	1.00000

FILE AD

3.4/3 Korelacija med manifestnimi spremenljivkami
in oblimin faktorji

	FACOBL 1	FACOBL 2	FACOBL 3	FACOBL 4	FACOBL 5
OTRRAD	.26356	-.55279	.31239	.32288	.16548
DRUZPOT	-.11382	.02171	.82896	.08587	.10182
OTRSOR	.10765	.38630	-.14051	.13811	.60912
STPOM	.15483	.41462	.67259	-.29401	.06413
NARVER	-.15477	.63986	.17803	.25888	.15678
DRUDEL	.11424	.79901	.10515	.23700	-.00601
OTOKRZ	-.02034	.26540	-.02817	.75003	.19616
RADNEG	.27172	.05212	.10512	.67966	-.26076
ZELPOT	.06627	-.14931	.15382	-.05526	.81060
PRDRUZO	.09806	-.30317	.60986	.32872	-.05564
VZGNAUC	.69781	.10064	.24478	.00122	-.08769
VSEDEL	.93184	-.03932	-.18818	.10541	.05187
LJSTCT	.90926	-.13771	-.04568	-.07155	.11455
FREMSL	.64666	.38276	.10975	-.08116	.10824
SMZIVOT	.67071	.06972	.24931	.10149	-.19230

COMUNALITIES

3.4/4 Komunalitete

OTRRAD	.49866
DRUZPOT	.53669
OIRSOR	.50235
STPOM	.44418
NARVER	.62657
DRUDEL	.71987
OTOKRZ	.39638
RADNEG	.47719
ZELPOT	.16618
PRDRUZC	.61522
VZGNAUC	.61624
VSEDEL	.82052
LJSTOT	.82491
PREMSL	.63863
SMZIVOT	.61354

REGRESSION OF VARIABLE FACOB1

3.4/5 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	-.02134	-.02656	-.02650	.05655	.14397	-.18407	.85474	-.08782
STOTROK	-.05751	-.02772	-.03174	.18253	.16518	-.19214	.84844	-.23668
ZUPKONK	.19006	.20277	.21910	4.16405	.15272	1.43465	.15787	.78212
IZOBRAZ	.07017	-.04060	-.06803	-.47741	.24169	-.28149	.77954	.28877
ANKPOKL	.10744	.07147	.11832	1.27119	.23835	.49642	.62186	.44212
ANKVER	-.05165	-.12511	-.13558	.70025	.15519	-.87366	.38665	-.21254
SISOB	.00231	.03222	.03375	.00779	.15115	.22332	.82424	.00950
DELTA	R0	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q		
.05905	.24300	.92003	.43032	?	48	.87839		

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 2

3.4/6 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	-.11220	-.06203	-.05685	.63782	.13201	-.43060	.66868	-.24554
STOTROK	-.36940	-.24601	-.26634	9.83860	.15146	-1.75845	.08505	-.80839
ZUPMONK	-.02765	-.19372	-.19158	.52971	.14004	-1.36807	.17766	-.06051
IZOBRAZ	.26713	.09118	.14059	3.75574	.22162	.63438	.52884	.58460
ANKPOKL	.26955	.04754	.07207	1.94277	.21856	.32977	.74301	.58989
ANKVER	.23005	.16493	.16487	3.79284	.14230	1.15856	.25237	.50345
STSOB	-.06208	-.06414	-.06172	.38312	.13860	-.44529	.65811	-.13585
<hr/>								
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q		
.20881	.45695	.88949	1.80969	7	48	.10707		

REGRESSION OF VARIABLE FACOBL 3

3.4/7 Regresijski koeficienti

NAME	R	PART-R	BETA	P	SIGMA-B	CR	Q	S
ZAKSTAN	-.29506	-.35003	-.33967	10.02217	.13120	-2.58888	.01271	-.63123
STOTROK	.18608	.11069	.11615	2.16138	.15053	.77160	.44413	.39809
ZUPKONK	-.06961	.06227	.06016	-.41875	.13918	.43225	.66750	-.14891
IZOBRAZ	-.09832	.02163	.03301	-.32456	.22026	.14987	.88149	-.21034
ANKPOKL	-.07321	-.04005	-.06032	.44163	.21722	-.27770	.78244	-.15663
ANKVER	-.22885	-.26499	-.26928	6.16247	.14143	-1.90396	.06292	-.48960
STSOB	.19213	.20317	.19803	3.80457	.13775	1.43757	.15704	.41103
<hr/>								
DELTA	RO	SIGMA-D	F	DF1	DF2	Q		
.21849	.46743	.88403	1.91707	7	48	.08734		